

SE SAMPO LIFE INSURANCE BALTIC

2009 m. METINĖ ATASKAITA

Bendrovės pavadinimas: SE SAMPO LIFE INSURANCE BALTIC (nuo 2007 01 02)

Bendrovės kodas: 10561490

Adresas: Viru väljak 2, 10111 Talinas

Tel. Nr.: 681 2300

Fakso Nr.: 681 2399

El. paštas: info@sampolife.ee

Tinklapis: www.sampolife.ee

Finansinių metų pradžia: 2009 01 01

Finansinių metų pabaiga: 2009 12 31

Generalinis direktorius: Imre Madison

Audito bendrovė: „Ernst & Young Baltic“ AS

2009 m. METINĖS ATASKAITOS turinys

| | |
|---|----|
| 1. NUOSAVYBĖ IR ĮMONĖS VALDYMAS | 6 |
| 2. VADOVYBĖ | 6 |
| 3. VEIKLOS REZULTATAI | 6 |
| 4. BENDROVĖS DARBUOTOJAI | 9 |
| 5. VEIKLA BALTIJOS ŠALYSE | 10 |
| 6. 2010 M. PERSPEKTYVA | 10 |
| 7. REIŠMINGI ĮVYKIAI PO BALANSO SUDARYMO DIENOS | 11 |
| 1. VALDYBOS PAREIŠKIMAS | 12 |
| 2. 2009 12 31 D. BALANSAS | 13 |
| 3. 2009 M. BENDRŪJŲ PAJAMŲ ATASKAITA | 15 |
| 4. 2009 M. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA | 17 |
| 5. 2009 M. NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA | 18 |
| 1. APSKAITOS PRINCIPAI | 19 |
| 2. RIZIKOS VALDYMO ATASKAITA | 32 |
| 3. BALANSO, PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS IR PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITOS PASTABOS | 47 |

Detalizuotas turinys

| | |
|---|-----------|
| I. BENDROJI 2009 M. INFORMACIJA | 6 |
| 1. NUOSAVYBĖ IR ĮMONĖS VALDYMAS | 6 |
| 2. VADOVYBĖ | 6 |
| 3. VEIKLOS REZULTATAI | 6 |
| 3.1. Gyvybės draudimo sektorius Baltijos šalyse 2009 metais | 7 |
| 3.2. Sutarčių portfelis | 7 |
| 3.3. Pagal sutartis gautos įmokos ir valdomas turtas | 8 |
| 3.4. Patirtos žalos | 8 |
| 3.5. Investicijos | 8 |
| 3.6. Klientui priskaičiuota draudiko pelno dalis | 8 |
| 3.7. Rizikos valdymas | 8 |
| 3.8. Savininkų nuosavybė ir mokumo atsarga | 9 |
| 3.9. Veiklos sąnaudos | 9 |
| 3.10. Veiklos pelnas | 9 |
| 3.11. Balansas | 9 |
| 4. BENDROVĖS DARBUOTOJAI | 9 |
| 5. VEIKLA BALTIJOS ŠALYSE | 10 |
| 5.1. Pardavimai ir plėtra | 10 |
| 5.2. Kita veikla | 10 |
| 6. 2010 M. PERSPEKTYVA | 10 |
| 7. REIKŠMINGI ĮVYKIAI PO BALANSO SUDARYMO DIENOS | 11 |
| II. METINĖS FINANSINĖS ATASKAITOS | 12 |
| 1. VALDYBOS PAREIŠKIMAS | 12 |
| 2. 2009 12 31 D. BALANSAS | 13 |
| 3. 2009 M. BENDRŪJŲ PAJAMŲ ATASKAITA | 15 |
| 4. 2009 M. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA | 17 |
| 5. 2009 M. NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA | 18 |
| III. PASTABOS APIE FINANSINES ATASKAITAS | 19 |
| 1. APSKAITOS PRINCIPAI | 19 |
| 1.1. Rengimo pagrindas | 19 |
| 1.2. Apskaitos politikos pasikeitimai | 19 |
| 1.2.1. Naujų ir (ar) pakeistų TFAS ir TFAAK aiškinimų taikymas | 19 |
| 1.2.2. Priimti, bet dar neįsigalioję standartai | 20 |
| 1.2.3. TFAS patobulinimai | 21 |
| 1.3. Užsienio valiutos perskaičiavimas | 22 |
| 1.4. Pinigai ir jų ekvivalentai | 22 |
| 1.5. Finansinis turtas | 22 |
| 1.5.1. Finansinis turtas, vertinamas tikrąją verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje | 23 |
| 1.5.2. Pajamos iš investicijų | 23 |
| 1.5.3. Gautinos sumos | 23 |
| 1.6. Nekilnojamasis turtas, įrenginiai ir įranga | 24 |
| 1.7. Nematerialusis turtas | 24 |
| 1.8. Draudimo sutarčių ir investavimo sutarčių pripažinimas | 25 |
| 1.8.1. Sutarčių klasifikavimas | 25 |
| 1.8.2. Pasirašytos įmokos | 26 |
| 1.8.3. Įmokų mokesčiai | 26 |
| 1.8.4. Finansiniai įsipareigojimai pagal draudimo arba investicines sutartis | 26 |
| 1.8.5. Draudimo techniniai atidėjiniai | 26 |

| | | |
|--------|--|----|
| 1.8.6. | Atidėjinių pakankamumo testas | 27 |
| 1.8.7. | Draudimo išmokų sąnaudos ir žalų suregulavimo sąnaudos | 27 |
| 1.9. | <i>Perdraudimo sutartys</i> | 28 |
| 1.10. | <i>Finansiniai įsipareigojimai, išskyrus įsipareigojimus pagal draudimo sutartis</i> | 28 |
| 1.11. | <i>Kitos pajamos</i> | 28 |
| 1.12. | <i>Sąnaudos</i> | 29 |
| 1.13. | <i>Veiklos nuoma</i> | 29 |
| 1.14. | <i>Privalomasis rezervas</i> | 29 |
| 1.15. | <i>Pelno mokesčiai</i> | 29 |
| 1.16. | <i>Apskaitos principai, dėl kurių reikia vadovybės sprendimo, ir pagrindiniai vertinimų neaiškumų metinėje ataskaitoje šaltiniai</i> | 30 |
| 2. | RIZIKOS VALDYMO ATASKAITA | 32 |
| 2.1. | <i>Pagrindinių rizikos veiksnių ir rizikos valdymo bendrovėje Sampo Life apžvalga</i> | 32 |
| 2.1.1. | Rizikos valdymo apžvalga | 32 |
| 2.1.2. | Bendrovės rizikos apibūdinimas | 32 |
| 2.1.3. | Rizikos struktūra | 33 |
| 2.2. | <i>Kapitalo valdymas</i> | 33 |
| 2.2.1. | Kapitalo turinys ir kapitalo valdymas | 33 |
| 2.2.2. | Įstatyminiai kapitalo reikalavimai | 34 |
| 2.2.3. | Kapitalo reikalavimų vykdymas | 34 |
| 2.3. | <i>Rinkos rizika</i> | 35 |
| 2.3.1. | Rinkos rizikos valdymas ir kontrolė | 35 |
| 2.3.2. | Palūkanų normos rizika ir nuosavybės vertybinių popierių kainos rizika | 35 |
| 2.3.3. | Valiutos rizika | 38 |
| 2.3.4. | Likvidumo rizika | 38 |
| 2.4. | <i>Investicinės veiklos rizikos koncentracija</i> | 39 |
| 2.5. | <i>Kreditų rizika</i> | 39 |
| 2.6. | <i>Draudimo rizika</i> | 41 |
| 2.7. | <i>Veiklos rizika</i> | 44 |
| 2.7.1. | Veiklos rizikos apžvalga | 44 |
| 2.7.2. | Veiklos rizikos valdymas | 44 |
| 2.7.3. | Veiklos rizikos identifikavimas ir valdymas | 45 |
| 2.7.4. | Vidaus auditas | 45 |
| 2.8. | <i>Rizikos valdymo perspektyvos</i> | 46 |
| 2.8.1. | Planuojami rizikos valdymo pokyčiai | 46 |
| 2.8.2. | Pasirengimas vykdyti direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus | 46 |
| 3. | BALANSO, PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS IR PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITOS PASTABOS | 47 |
| 3.1. | <i>Pinigai ir jų ekvivalentai</i> | 47 |
| 3.2. | <i>Finansinis turtas tikrąja verte, pasikeitimą apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje</i> | 47 |
| 3.2.1. | Investicijos, išskyrus investicijas pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis | 47 |
| 3.2.2. | Investicijos pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis | 47 |
| 3.2.3. | Finansinis turtas tikrąja verte, pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje | 48 |
| 3.2.4. | Tikrosios vertės nustatymas ir tikrosios vertės hierarchija | 47 |
| 3.3. | <i>Finansinis turtas amortizuota savikaina</i> | 47 |
| 3.3.1. | Gautinos sumos, susijusios su draudimo veikla ir kt. | 47 |
| 3.3.2. | Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos | 47 |
| 3.4. | <i>Nekilnojamas turtas, įrengimai ir įranga</i> | 48 |
| 3.5. | <i>Nematerialusis turtas</i> | 48 |
| 3.6. | <i>Įsipareigojimai, susiję su draudimo veikla</i> | 48 |
| 3.7. | <i>Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos</i> | 48 |
| 3.8. | <i>Draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai</i> | 49 |
| 3.8.1. | Draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai iš viso | 49 |
| 3.8.2. | Investicinio gyvybės draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai | 49 |
| 3.8.3. | Draudimo sutarčių su dalyvavimu pelne finansiniai įsipareigojimai | 49 |
| 3.9. | <i>Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas</i> | 50 |
| 3.9.1. | Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas, iš viso | 50 |
| 3.9.2. | Gyvybės draudimo atidėjiniai | 50 |
| 3.9.3. | Numatomų išmokėjimų atidėjiniai | 50 |
| 3.10. | <i>Prielaidų, susijusių su draudimo techniniais atidėjimais ir finansiniais įsipareigojimais, pasikeitimai</i> | 50 |
| 3.11. | <i>Atidėjinių pakankamumo testas</i> | 51 |
| 3.12. | <i>Savininkų nuosavybė</i> | 52 |
| 3.13. | <i>Pasirašytos įmokos</i> | 52 |
| 3.14. | <i>Grynosios persidraudimo pajamos</i> | 52 |

| | | |
|-------------|--|-----------|
| 3.15. | <i>Pajamos iš investicijų</i> | 52 |
| 3.16. | <i>Tikrosios vertės pokyčiai</i> | 52 |
| 3.17. | <i>Realizuotasis pelnas ir nuostoliai</i> | 53 |
| 3.18. | <i>Pajamos iš mokesčių</i> | 53 |
| 3.19. | <i>Kitos pajamos</i> | 53 |
| 3.20. | <i>Draudimo išmokos ir techninių atidėjinių pokytis</i> | 53 |
| 3.21. | <i>Investicinio gyvybės draudimo finansinių įsipareigojimų ir turto vertės pokytis</i> | 54 |
| 3.22. | <i>Sąnaudos</i> | 54 |
| 3.23. | <i>Pelno mokesčio sąnaudos</i> | 54 |
| 3.24. | <i>Veiklos nuoma</i> | 55 |
| 3.25. | <i>Sandoriai su susijusiomis šalimis</i> | 55 |
| 3.25.1. | Sandoriai su Valdybos ir Stebėtojų tarybos nariais..... | 55 |
| 3.25.2. | Kiti sandoriai su susijusiomis šalimis..... | 55 |
| 3.25.3. | Nebalansinis turtas..... | 56 |
| IV. | AUDITO ATASKAITA | 57 |
| V. | PASIŪLYMAS DĖL PELNO PASKIRSTYMO | 58 |
| VI. | VALDYBOS NARIŲ IR STEBĖTOJŲ TARYBOS NARIŲ PARAŠAI | 59 |
| VII. | PARDAVIMO PAJAMOS PAGAL EMTAK 2008 | 60 |

I. Bendroji 2009 m. informacija

1. Nuosavybė ir įmonės valdymas

SE Sampo Life Insurance Baltic (toliau vadinama Bendrove arba Sampo Life) yra Mandatum Life Insurance Company Ltd (toliau vadinama pagrindine bendrove arba Mandatum Life) 100 % priklausanti dukterinė bendrovė. Suomijos finansinė grupė Sampo plc yra visų Mandatum Life akcijų turėtoja.

Bendrovė įregistruota 2007-01-02 Taline, Estijos Respublikoje. Bendrovės registruotoji buveinė yra Taline, Bendrovė turi filialus Latvijoje ir Lietuvoje. 2009 m. – tretieji Bendrovės, kaip visas tris Baltijos valstybes apimančios įmonės, SE Sampo Life Insurance Baltic aktyvios veiklos metai, ir jau vienuoliktieji Sampo Life aktyvaus dalyvavimo Baltijos šalių gyvybės draudimo rinkoje metai.

Sampo Life valdoma vadovaujantis pirmiausia Estijos draudimo įstatymu. Įmonės valdymas smulkiau aprašytas įstatuose.

Sampo Life veikia laikydamasi visų jai suteiktų licencijų nuostatų, jos finansinę veiklą prižiūri Estijos finansinės priežiūros tarnyba.

Sampo Life savo veiklą yra sutelkusi investicinio gyvybės draudimo, gyvybės rizikos draudimo su papildoma apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir kritinių ligų srityse. Kita pagrindinė veikla yra draudimo sutarčių su garantuotomis palūkanomis administravimas.

Daugiau informacijos apie Sampo Life ir jos veiklą Baltijos šalyse galima rasti šiuose interneto puslapiuose: www.sampolife.ee, www.sampolife.lv ir www.sampolife.lt. Informacija apie Mandatum Life ir Sampo plc pateikiama interneto puslapiuose www.mandatumlife.fi ir www.sampo.com.

2. Vadovybė

Bendrovės Valdybą 2009 metų pabaigoje sudarė aštuoni nariai. Valdybos pirmininko pareigas laikinai eina Imre Madison, kuris tuo pačiu yra ir Bendrovės generalinis direktorius. Kiti Valdybos nariai: Erkki Sadam, atsakingas už Bendrovės teisinius klausimus ir pirkimus; Paul Lukka, atsakingas už investicijų valdymą; Uldis Mucinieks, atsakingas už pardavimų valdymą, kuris taip pat eina Latvijos filialo vadovo pareigas; Ilona Stare, atsakinga už draudimo sutarčių administravimą ir IT valdymą; Rytis Ambrazevičius, atsakingas už rinkodaros ir klientų aptarnavimo klausimus, kuris taip pat eina Lietuvos filialo vadovo pareigas; Rasa Kasperavičiūtė, atsakinga už rizikos valdymą ir produktų kūrimą; ir Timo Pursiala, atsakingas už finansinės ir ūkinės kontrolės klausimus.

Bendrovės Stebėtojų tarybą 2009 metų pabaigoje sudarė trys nariai. Stebėtojų tarybos pirmininko pareigas laikinai eina Timo Laitinen, Mandatum Life vyresnysis viceprezidentas. Kiti Stebėtojų tarybos nariai: Risto Honkanen, Mandatum Life vyresnysis viceprezidentas, ir Petri Vieraankivi, Mandatum Life viceprezidentas.

Sampo Life vyriausioji aktuarė yra Airi Viiart.

3. Veiklos rezultatai

Sampo Life finansinės ataskaitos parengtos pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS). Konsoliduoti finansiniai rezultatai pateikiami Estijos kronomis.

2009 metais Sampo Life pakeitė savo verslo strategiją ir pagrindinį dėmesį perkėlė nuo naujų draudimo sutarčių su reguliariomis nedidelėmis įmokomis pardavimų į investicinio gyvybės draudimo sutarčių, kai iš karto įmokamos didesnės sumos, pardavimą. Pagrindinis įmonės dėmesys buvo sutelktas daugiausia į valdomo investicinio gyvybės draudimo turto didinimą. Finansinei situacijai sustiprinti buvo pasitelktas gyvybės rizikos draudimas su papildoma apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir kritinių ligų. Naujų draudimo sutarčių su garantuotomis palūkanoms 2009 metais parduota nebuvo, tačiau vis dar galiojančių draudimo sutarčių su garantuotomis palūkanoms techninių atidėjinių investicinis rezultatas turėjo didelę įtaką Sampo Life pelningumui.

3.1. Gyvybės draudimo sektorius Baltijos šalyse 2009 metais

Baltijos šalių gyvybės draudimo rinkoje visos pagal sutartis gautos įmokos 2009 metais sudarė 4 177 642 tūkst. Estijos kronų (lyginant su 4 521 867 tūkst. Estijos kronų 2008 metais). Tai 8 % mažiau nei 2008 metais. Didžiausias bendras įmokų pagal sutartis kritimas buvo investicinio gyvybės draudimo grupėje (11 %), tuo tarpu kitos nei investicinis gyvybės draudimas produktų grupės Baltijos šalyse krito 4 % lyginant su 2008 metais.

Baltijos šalių investicinio gyvybės draudimo rinkoje visos pagal sutartis gautos įmokos 2009 metais sudarė 2 300 050 tūkst. Estijos kronų (2 566 042 tūkst. 2008 metais). Investicinio gyvybės draudimo dalis sudarė 55 % (57 %) nuo visų pagal sutartis gautų įmokų Baltijos šalių gyvybės draudimo rinkoje.

Didžiausia gyvybės draudimo rinka Baltijos šalyse yra Lietuvoje, kur gautos įmokos pagal sutartis iš viso sudarė 2 190 524 tūkst. Estijos kronų (9% mažiau lyginant su 2 425 223 tūkst. 2008 metais), tuomet seka Estijos gyvybės draudimo rinka, kurioje gauta 1 157 848 tūkst. Estijos kronų įmokų (9 % mažiau lyginant su 1 267 375 tūkst. 2008 metais), ir galiausiai – Latvijos gyvybės draudimo rinka, kurioje gauta 829 270 tūkst. Estijos kronų įmokų (situacija, lyginant su 2008 metais, nepasikeitė).

Didžiausia investicinio gyvybės draudimo rinka Baltijos šalyse yra Lietuvoje, kur gautos įmokos pagal sutartis iš viso sudarė 1 502 074 tūkst. Estijos kronų (10% mažiau lyginant su 1 658 540 tūkst. 2008 metais), tuomet eina Estijos investicinio gyvybės draudimo rinka, kurioje gauta 500 691 tūkst. Estijos kronų įmokų (13 % mažiau lyginant su 578 924 tūkst. 2008 metais), ir galiausiai – Latvijos investicinio gyvybės draudimo rinka, kurioje gauta 297 285 tūkst. Estijos kronų (11% mažiau lyginant su 344 225 tūkst. 2008 metais).

Sampo Life rinkos dalis (gautos įmokos pagal sutartis) Baltijos šalyse 2009 m. gruodžio 31 d. siekė 16,0 % (10,6 %). Bendrovė užėmė trečią vietą Baltijos šalių gyvybės draudimo rinkoje.

Sampo Life investicinio gyvybės draudimo rinkos dalis (gautos įmokos pagal sutartis) Baltijos šalyse 2009 m. gruodžio 31 d. siekė 26,6 % (17,9 %). Bendrovė užėmė pirmąją vietą Baltijos šalių investicinio gyvybės draudimo rinkoje.

| SAMPO LIFE RINKOS DALIS (PAGAL VISŲ GAUTŲ ĮMOKŲ SUMĄ) | 2007 | 2008 | 2009 | VIETA |
|--|---------------|---------------|---------------|--------------|
| ESTIJA | 15,3 % | 12,1 % | 24,3 % | 2 |
| LATVIJA | 28,4 % | 14,6 % | 15,9 % | 3 |
| LIETUVA | 10,9 % | 8,5 % | 11,6 % | 4 |
| IŠ VISO SAMPO LIFE BALTIJOS ŠALYSE | 15,1 % | 10,6 % | 16,0 % | 3 |

| SAMPO LIFE RINKOS DALIS (PAGAL VISŲ GAUTŲ ĮMOKŲ SUMĄ) | 2007 | 2008 | 2009 | VIETA |
|--|---------------|---------------|---------------|--------------|
| ESTIJA | 20,5 % | 20,4 % | 49,7 % | 1 |
| LATVIJA | 39,5 % | 30,7 % | 40,7 % | 1 |
| LIETUVA | 13,4 % | 11,8 % | 16,1 % | 4 |
| IŠ VISO SAMPO LIFE BALTIJOS ŠALYSE | 19,3 % | 17,9 % | 26,6 % | 1 |

3.2. Sutarčių portfelis

2009 m. gruodžio 31 d. *Sampo Life* iš viso turėjo 41 185 galiojančias gyvybės draudimo sutartis (lyginant su 43 719 sutartimis 2008 metais). Didžiausią dalį visų galiojančių draudimo sutarčių sudarė investicinio gyvybės draudimo sutartys, o būtent – 69%.

2009 m. gruodžio 31 d. *Sampo Life* savo sutarčių portfelyje turėjo 45 776 apdraustuosius (48 706 apdraustuosius 2008 metais).

2009 metais *Sampo Life* sudarė 2 859 naujas sutartis (lyginant su 4 522 naujomis sutartimis 2008 metais), 5 434 sutartys nutrūko arba suėjo jų terminas (lyginant su 4 130). Naujų sutarčių buvo sudaryta mažiau dėl pasikeitusio dėmesio centro įmonės veikloje ir dėl to, kad buvo orientuojamasi į didesnes sumas investuojančius klientus, vietoj dėmesio sutelkimo, kaip kad buvo daroma ankstesniais metais, į reguliariai investuojančių klientų segmentą. Padidėjęs nutrūkusių sutarčių skaičius paaiškinamas prasta makroekonominė situacija Baltijos šalyse ir staigiai išaugusiu nedarbo lygiu.

3.3. Pagal sutartis gautos įmokos ir valdomas turtas

2009 metais *Sampo Life* pagal sutartis gautos įmokos iš viso sudarė 664 692 tūkst. Estijos kronų (480 405 tūkst. 2008 metais). Tai 38% daugiau nei 2008 metais.

2009 metais pagal sutartis gautos įmokos iš naujo verslo (įmokos, gautos pagal naujas 2009 metais sudarytas sutartis, ir papildomos vienkartinės įmokos, gautos pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis) iš viso sudarė 464 873 tūkst. Estijos kronų (201 000), tuo tarpu iš seno verslo gautos įmokos iš viso sudarė 199 819 tūkst. Estijos kronų (280 000).

2009 m. gruodžio 31 d. *Sampo Life* valdomas klientų turtas sudarė 1 859 245 tūkst. Estijos kronų (1 208 612), kas yra 54% daugiau nei 2008 metų pabaigoje. Didžiausią valdomo klientų turto dalį sudarė investicinio gyvybės draudimo sutartys, kurios sudaro 89% (83%) viso valdomo klientų turto.

3.4. Patirtos žalos

2009 metais *Sampo Life* bendra patirtų žalų suma su kitais išmokėjimais sudarė 240 345 tūkst. Estijos kronų (521 721), kas yra 54 % mažiau nei 2008 metais. Dauguma išmokėjimų iš galiojančių sutarčių buvo iš valdomo investicinio gyvybės draudimo turto. Nutrūkstamumo rodiklis (visų patirtų žalų dalis lyginant su visomis pagal sutartis gautomis įmokomis) 2009 metais siekė 36 % (109 %). Kalbant apie sutarčių skaičių, dauguma nutrūkusių sutarčių buvo reguliaraus taupymo draudimo sutartys su garantuotomis palūkanomis ir investicinio gyvybės draudimo sutartys.

3.5. Investicijos

Sampo Life investicinis tikslas yra gauti kuo didesnę galimą grąžą prisiimant priimtino lygio riziką. Sėkmingos investicijos užtikrina klientams gerą nominalią grąžą, taip pat pagerina mokumo atsargą ir patenkina pagrindinės bendrovės grąžos lūkesčius.

Kalbant apie investicijų valdymą, 2009 metais Bendrovė ir toliau bendradarbiavo su *Danske Capital AS*. *Sampo Life* valdo savo techninių atidėjinių investicinius portfelius kaip vieną visų Baltijos šalių portfelių.

Grynosios pajamos iš investicinės veiklos (atėmus investicines sąnaudas) 2009 metais sudarė 21 260 tūkst. Estijos kronų (lyginant su -1,262 tūkst. 2008 metais). Bendrovės nuosavo kapitalo portfelio investicinės pajamos sudarė 3 892 tūkst. Estijos kronų 2009 metais (-761).

2009 metų pabaigoje bendras investicinio portfelio dydis (išskyrus investicijas, susijusias su investicinio gyvybės draudimo sutartimis) pasiekė 405 868 tūkst. Estijos kronų (404 886). *Sampo Life* investicinis portfelis (išskyrus investicijas, susijusias su investicinio gyvybės draudimo sutartimis) susidėjo daugiausia iš pastoviųjų pajamų vertybinių popierių, tokių kaip vyriausybių ir bendrovių obligacijos ir pinigų rinkos priemonės, įskaitant terminuotuosius indėlius.

Investicinio portfelio metinė investicinė grąža 2009 metais siekė 7,4 % (0,3 %).

3.6. Klientui priskaičiuota draudiko pelno dalis

Sampo Life už 2009 metus išmokėjo 752 tūkst. Estijos kronų (nulį 2008 metais) papildomų priemokų iš pelno pagal gyvybės draudimo sutartis su garantuotomis palūkanomis. Estijos padalinio garantuojama palūkanų norma pagal atitinkamas draudimo sutartis yra 3,5 %, tuo tarpu papildoma priemoka klientams iš pelno už 2009 metus buvo 0,5 %; Latvijos filialo garantuojama palūkanų norma yra tarp 2,5 % ir 4 %, priklausomai nuo produkto rūšies, už 2009 metus klientams nebuvo išmokėtos jokios papildomos priemokos iš pelno dėl neigiamų 2009 metų Latvijos filialo finansinių rezultatų; Lietuvos filialo garantuojama palūkanų norma yra tarp 2,5 % ir 4 %, priklausomai nuo produkto rūšies, 2009 metais klientams išmokėtos papildomos priemokos iš pelno buvo nuo nulio iki 1,5 %.

3.7. Rizikos valdymas

Rizika yra svarbus ir neatskiriamas *Sampo Life* veiklos ir verslo aplinkos elementas. Aukštos kokybės rizikos valdymas yra būtina Bendrovės verslų valdymo sąlyga. *Sampo Life* laikosi *Sampo Group* nustatytų rizikos valdymo principų, kuriais ji vadovaujasi valdydama savo draudimo riziką, rinkos riziką, kredito riziką ir veiklos riziką. Pagrindinis *Sampo Group* rizikos valdymo tikslas yra užtikrinti, kad rizika būtų teisingai nustatoma, vertinama ir analizuojama, ir kad būtų pakankamai kapitalo prisiimtai rizikai padengti. Didžiausios Bendrovės rizikos grupės yra rinkos rizikos grupė ir palūkanų normos investiciniuose portfeliuose rizikos grupė, taip pat klientų draudimo rizika. Už riziką atsako Bendrovės Valdyba ir

Stebėtojų taryba, rizikos ir investicijų valdymą bendrovėje *Sampo Life* taip pat reguliariai prižiūri Veiklos rizikos valdymo komitetas ir Investicijų rizikos valdymo komitetas.

Sampo Life kiekvienoje verslo srityje atlieka kasmetinę veiklos rizikos savianalizę. Remiantis šios savianalizės rezultatais, parengiamas metinis rizikos valdymo veiksmų planas.

2009 metais kiekvienoje šalyje, kurioje veikia *Sampo Life*, buvo atlikti trys vidaus auditai. Vidaus auditorius buvo *AS PricewaterhouseCoopers*.

3.8. Savininkų nuosavybė ir mokumo atsarga

2009 m. gruodžio 31 d. savininkų nuosavybė sudarė 133 016 tūkst. Estijos kronų (112 540), iš kurių įstatinį kapitalą sudarė 55 000 tūkst. Estijos kronų (55 000).

Bendra turto suma, įtraukta į draudimo įmonės mokumo atsargą jokių metu negali būti mažesnė nei minimali mokumo atsarga arba reikalaujama mokumo atsarga ir, esant reikalavimui laikytis pakeisto mokumo atsargos dydžio, negali būti mažesnė nei reikalaujama pakeista mokumo atsarga. *Sampo Life* mokumo atsarga buvo 125 384 tūkst. Estijos kronų (107 116) 2009 m. gruodžio 31 d., kai tuo metu reikalaujama mokumo atsarga buvo 31 333 tūkst. Estijos kronų (28 505). Mokumo atsargos perviršis sudarė 94 051 tūkst. Estijos kronų (78 611), todėl buvo įvykdyti visi reikalavimai (įskaitant 50 069 tūkst. Estijos kronų dydžio minimalios reikalaujamos mokumo atsargos reikalavimą).

3.9. Veiklos sąnaudos

Sampo Life veiklos sąnaudos (kurios apima įsigijimo sąnaudas, administracines sąnaudas ir investicines sąnaudas) sumažėjo 7,6% lyginant su 2008 metais. Sutaupyta tiek įsigijimo, tiek administracinių sąnaudų srityje.

Bendros sąnaudos (įskaitant žalių suregulavimo sąnaudas) sudarė 81 567 tūkst. Estijos kronų 2009 metais (86 699). Įsigijimo sąnaudos sudarė 47 % (49 %) visų veiklos sąnaudų 2009 metais. Administracinės sąnaudos sudarė 44 % (44 %), o kitos sąnaudos sudarė 9 % (7 %) visų veiklos sąnaudų.

3.10. Veiklos pelnas

Sampo Life 2009 finansinių metų pelnas iš viso sudarė 20 452 tūkst. Estijos kronų (lyginant su -11 397 tūkst. 2008 metais). Veiklos pelnas, neskaičiuojant Bendrovės nuosavo kapitalo investicinio portfelio pajamų, sudarė 16 561 tūkst. Estijos kronų (-10 636). Pagrindiniai faktoriai, lėmę *Sampo Life* teigiamus finansinius rezultatus, buvo geri investicinės veiklos rezultatai, sąnaudų taupymas ir pajamos iš mokesčių, kurios padidėjo išaugus gautų įmokų sumai ir padidėjus valdomam klientų turtui.

Nuosavybės graža (ROE), t.y. koeficientas, paskaičiuotas kaip metinio finansinio rezultato santykis su vidutine metine savininkų nuosavybe, 2009 metais siekė 17,3 % (-9,8 %).

3.11. Balansas

Sampo Life balansas 2009 m. gruodžio 31 d. pasiekė 2 009 958 tūkst. Estijos kronų sumą (1 360 691), ši suma per metus išaugo 649 267 tūkst. Estijos kronų. Pagrindinė padidėjimo priežastis buvo išaugę įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis (minėti įsipareigojimai 2009 metais padidėjo 643 451 tūkst. Estijos kronų). Visi įsipareigojimai pagal draudimo sutartis 2009 metų pabaigoje pasiekė 1 859 245 tūkst. Estijos kronų sumą (1 208 612); iš jų finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis sudarė 1 647 701 tūkst. Estijos kronų (1 004 250).

4. Bendrovės darbuotojai

2009 m. gruodžio 31 d. *Sampo Life* dirbo 102 (117) darbuotojai, iš kurių 43 (55) dirbo pardavimų srityje. Estijos padalinyje dirbo 37 (38) darbuotojai, Latvijos filiale – 32 (37) darbuotojai ir Lietuvos filiale – 33 (42) darbuotojai. Be to, 2009 metų pabaigoje dešimt (aštuoni) darbuotojai buvo išėję motinystės (tėvystės) ir vaiko priežiūros atostogų arba kitokių atostogų, iš jų keturi (penki) darbuotojai buvo iš Estijos padalinio, Latvijos filiale nebuvo nė vieno (vienas), ir šeši (du) buvo iš Lietuvos filialo.

Sampo Life, kartu su savo pagrindine bendrove, bendradarbiaudama su organizacijos *Great Place to Work* apklausų kolektyvu, atlieka darbuotojų pasitenkinimo darbu apklausas. Darbuotojų pasitenkinimo darbu rezultatai, lyginant su 2008 metais, pagerėjo ir pasiekė 79 % iš galimų 100 %.

Atlyginimų ir darbo užmokesčio suma (įskaitant nuo atlyginimų skaičiuojamus mokesčius) per finansinius metus sudarė 42 832 tūkst. Estijos kronų (39 777). Stebėtojų tarybos nariams atlygis mokamas nebuvo. *Sampo Life* mokėjo atlygį Valdybos nariams už jiems priskirtų užduočių vykdymą, kuris 2009 metais siekė 6 737 tūkst. Estijos kronų (6 883).

5. Veikla Baltijos šalyse

5.1. Pardavimai ir plėtra

Sampo Life pagrindiniai pardavimų kanalai yra jos pačios pardavimų komandos, taip pat draudimo pardavimas per banką bendradarbiaujant su *Danske Bank*. Pačios Bendrovės pardavimų komandos pagrindinį dėmesį yra sutelkusios į investicinio gyvybės draudimo investuojant vienkartinės sumas sprendimus aukštesnės nei vidurinės klasės privatiems klientams, daug gryniosios vertės sukaupusiems fiziniams asmenims, verslininkams ir įmonėms. Iš visų 2009 metais gautų įmokų per *Danske Bank* gauta dalis sudarė apie 40%. Kiti pardavimų kanalai, tokie kaip *If P&C* ir draudimo brokeriai sudaro mažesnę visų gautų įmokų dalį. Įvairių pardavimo kanalų svarba įvairiose šalyse skiriasi, bet visgi pačios Bendrovės pardavimų komandos yra pagrindiniai pardavimų kanalai visose trijose Baltijos šalyse.

Sampo Life 2009 metais Estijoje pristatė pardavimų internetu įrankį, kad būtų galima pagerinti geografinį pasiskirstymą ir pasiekti tikslines klientų grupes visą parą septynias dienas per savaitę.

2009 metų pabaigoje buvo pristatytas vieningas Bendrovės tinklalapis.

Sampo Life bendradarbiauja su *Mandatum Life* investavimo specialistais parduodant investicinius produktus ir turto valdymo komandai vykdant savo funkcijas. Baltijos šalių klientai labai palankiai priėmė pagrindinės bendrovės investicinius produktus ir turto valdymo portfelius.

5.2. Kita veikla

Sampo Life 2009 metais aktyviai veikė pristatydama naują verslo strategiją, kurioje pagrindinis dėmesys sutelktas į investicinį gyvybės draudimą investuojant vienkartinės sumas.

2009 metais visose trijose Baltijos šalyse buvo parengti bendri klientų aptarnavimo standartai ir kokybės principai.

Sampo Life sėkmingai pertvarkė savo verslo organizacinę struktūrą Baltijos šalyse ir suformavo visas tris Baltijos šalis apimančius verslo padalinius kiekvienoje verslo srityje. Šią naują organizacinę struktūrą Baltijos šalims papildė vietinės kiekvienoje šalyje vykdomos operacijos.

Bendrovė ir toliau kuria savo draudimo IT programinę įrangą visoms trims Baltijos šalims, ją pirmiausia išbandydama Latvijoje.

2009 metais Estijos padalinio ir Latvijos filialo pagrindinės buveinės persikėlė į naujas patalpas. *Sampo Life* pagrindinius biurus Baltijos šalyse ir Estijos padalinio pagrindinė buveinė įsikūrė Taline adresu Viru väljak 2. Latvijos filialo naujas buveinės adresas – Kronvalda bulvaris 3.

2009 metais Bendrovės išorės auditoriumi buvo *Ernst & Young Baltic AS*.

2009 metais vidaus audito funkcija buvo perduota *AS PricewaterhouseCoopers*.

2009 metais perdraudiku buvo *Mandatum Life Insurance Company Ltd*.

6. 2010 m. perspektyva

Makroekonominė situacija Baltijos šalyse 2009 metų antroje pusėje pradėjo gerėti ir perspektyvos 2010 metams lieka teigiamos. Tačiau vienu iš pačių svarbiausių klausimų išlieka nedarbo lygis, kuris visose trijose Baltijos šalyse 2010 metais liks toks pat. *Sampo Life* vadovybė mano, kad padėtis yra tokia, kuri vis dar kelia grėsmę taupymui ir investicijoms. Kalbant apie Estijos ekonomiką, vienas iš svarbiausių monetarinių sprendimų bus priimtas 2010 metų viduryje, kai ES šalių finansų ministrai nutars, ar Estija galės prisijungti prie euro zonos nuo 2011 m. sausio 1 d.

Sampo Life pagrindiniai prioritetai 2010 metais bus stiprus akcentas į nuolatinį savo pardavimų komandų stiprinimą, į su investiciniu gyvybės draudimu susijusius Baltijos šalyse siūlomus turto valdymo

sprendimus, į tolesnį klientų aptarnavimo standartų kėlimą, į valdomo klientų turto didinimą, į ekonomiškai efektyvius procesus visose Baltijos šalyse ir į įmokų mokesčių augimą.

Pirmoje 2010 metų pusėje *Sampo Life* pristatys naują IT sistemą Latvijoje ir pradės naudoti Baltijos šalims bendrą IT tinklą ir duomenų centrą.

Bendrovė nusprendė nuo 2010 metų nebeperduoti savo vidaus audito *AS PricewaterhouseCoopers* ir pasisamdė savo vidaus auditorių Baltijos šalims.

7. *Reikšmingi įvykiai po balanso sudarymo dienos*

Po balanso sudarymo dienos nenutiko jokių reikšmingų įvykių.

Imre Madison
Valdybos pirmininkas

2010 m. kovo 1 d., Talinas

II. Metinės finansinės ataskaitos

1. Valdybos pareiškimas

Valdyba pareiškia, kad ji atsako už 2009 m. Bendrovės metinių finansinių ataskaitų, pateiktų 12-55 (?) puslapiuose, tikslumą ir patvirtina, kad, kiek jai žinoma, toliau esantys teiginiai yra teisingi:

- metinės finansinės ataskaitos parengtos pagal Europos Sąjungoje patvirtintus tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus;
- metinės finansinės ataskaitos teisingai ir tinkamai atspindi Bendrovės finansinę būklę, ūkinės veiklos rezultatus ir pinigų srautus;
- ataskaitose tinkamai atsižvelgta į ir jose atspindėti visi žinomi įvykiai ir visa informacija, kurie įvyko ir kuri buvo gauta iki metinių finansinių ataskaitų sudarymo dienos, t.y. iki 2010 m. vasario 28 d.;
- Bendrovė yra nenutrūkstamai veikianti įmonė.

| | | | |
|---------------------|----------------------|-----------|------------|
| Imre Madison | Valdybos pirmininkas | (parašas) | 2010 04 15 |
| Erkki Sadam | Valdybos narys | (parašas) | 2010 04 15 |
| Uldis Mucinieks | Valdybos narys | (parašas) | 2010 04 15 |
| Rytis Ambrazevicius | Valdybos narys | (parašas) | 2010 04 15 |
| Ilona Stare | Valdybos narė | (parašas) | 2010 04 15 |
| Rasa Kasperavičiūtė | Valdybos narė | (parašas) | 2010 04 15 |
| Paul Lukka | Valdybos narys | (parašas) | 2010 04 15 |
| Timo Pursiala | Valdybos narys | (parašas) | 2010 04 15 |

2. 2009 12 31 d. balansas

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 | Pastabos |
|--|-------------------|-------------------|---|
| TURTAS | | | |
| Pinigai ir jų ekvivalentai | 147 366 | 141 657 | Error! Reference source not found. |
| Draudimo įsipareigojimų perdraudikų dalis | 1 014 | 1 221 | III.3.9 |
| Finansinis turtas | | | |
| Finansinis turtas tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje | 1 839 735 | 1 176 019 | Error! Reference source not found. |
| Finansinis turtas amortizuota savikaina, įskaitant: | 12 123 | 35 307 | |
| - Turtas iš tiesioginės draudimo veiklos ir kt. | 7 270 | 29 447 | Error! Reference source not found. |
| | 4 853 | 5 860 | Error! Reference source not found. |
| - Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos | | | Error! Reference source not found. |
| Nekilnojamasis turtas, įrengimai ir įranga | 1 520 | 1 062 | III.3.4 |
| Nematerialusis turtas | 8 200 | 5 425 | 0 |
| TURTAS, IŠ VISO | 2 009 958 | 1 360 691 | |
| ĮSIPAREIGOJIMAI IR SAVININKŲ NUOSAVYBĖ | | | |
| Įsipareigojimai, susiję su draudimo veikla | 6 562 | 6 557 | Error! Reference source not found. |
| Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos | 11 135 | 9 548 | Error! Reference source not found. |
| Finansiniai įsipareigojimai pagal draudimo sutartis | 1 647 701 | 1 004 250 | Error! Reference source not found. |
| Draudimo sutarčių techniniai atidėjimai | 211 544 | 204 362 | III.3.9 |
| Kiti prekybos VP finansiniai įsipareigojimai | 0 | 23 434 | |
| Įsipareigojimai, iš viso | 1 876 942 | 1 248 151 | |

SE Sampo Life Insurance Baltic
2009 m. metinė ataskaita

| | | | |
|---|------------------|------------------|---|
| Išstatinis kapitalas | 55 000 | 55 000 | |
| Akcijų priedai | 54 918 | 54 918 | |
| Privalomasis rezervas | 1 048 | 1 048 | |
| Nerealizuotas užsienio valiutos keitimo pelnas (nuostolis) | 9 | -15 | |
| Nepaskirstytas pelnas | 22 041 | 1 589 | |
| | 133 016 | 112 540 | |
| Savininkų nuosavybė, iš viso | | | Error! Reference source not found. |
| <hr/> | | | |
| ĮŠIPAREIGOJIMAI IR SAVININKŲ NUOSAVYBĖ IŠ VISO | 2 009 958 | 1 360 691 | |
| <hr/> | | | |

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 17–56 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

3. 2009 m. bendrųjų pajamų ataskaita

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 | Pastabos |
|---|----------------|----------------|---------------------------------------|
| Pasirašytų įmokų suma | 68 069 | 71 306 | Error! Reference source not found. |
| Persidraudimo įmokos | -11 750 | -11 285 | Error! Reference source not found. |
| Pasirašytos įmokos, išskyrus perdraudikų dalį | 56 319 | 60 021 | |
| Investicinės pajamos | 18 285 | 17 464 | Error! Reference source not found. |
| Tikrosios vertės pokyčiai | 10 250 | -12 546 | Error! Reference source not found. |
| Perleidimo pelnas | 264 | -4 196 | Error! Reference source not found. |
| Pelnas iš investicijų | 28 799 | 722 | |
| Įmokų mokesčiai | 42 520 | 49 479 | Error! Reference source not found. |
| Persidraudimo komisiniai | 5 484 | 5 210 | Error! Reference source not found. |
| Kitos pajamos | 9 914 | 11 196 | Error! Reference source not found. |
| Kitos pajamos | 57 918 | 65 885 | |
| Draudimo išmokų sąnaudos, išskyrus perdraudikų dalį, ir žalų suregulavimo sąnaudos | -32 639 | -20 592 | |
| Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, išskyrus perdraudikų dalį | -8 321 | -20 012 | |
| Draudimo išmokos ir techninių atidėjinių pokytis | -40 959 | -40 604 | Error! Reference source not found. |
| Finansinių įsipareigojimų pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis ir turto vertės pokytis | -822 | -8 709 | III.3.21 |
| Draudimo sutarčių su garantuota palūkanų norma finansinių įsipareigojimų pokytis | -3 156 | -4 720 | Error! Reference source not found. |

| | | | |
|---|----------------|----------------|---|
| Įsigijimo sąnaudos | -37 792 | -42 906 | |
| Administracinės sąnaudos | -36 207 | -38 341 | |
| Investicinės sąnaudos | -3 647 | -2 745 | |
| Sąnaudos | -77 646 | -83 992 | Error! Reference source not found. |
| Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą | 20 452 | -11 397 | |
| Pelno mokesčio sąnaudos | 0 | 0 | Error! Reference source not found. |
| Finansinių metų pelnas (nuostoliai) | 20 452 | -11 397 | |
| Kitos bendrosios pajamos | | | |
| Valiutos keitimo kursų skirtumas | 24 | -15 | |
| Finansinių metų bendrosios pajamos iš viso | 20 476 | -11 411 | |

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 17–56 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

4. 2009 m. pinigų srautų ataskaita

| tūkst. Estijos kronų | 2009 | 2008 | Pastabos |
|--|---------------|---------------|------------|
| Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos | | | |
| Gautos draudimo įmokos | 68 362 | 71 306 | |
| Įmokos pagal finansinius įsipareigojimus | 596 761 | 408 613 | |
| Draudimo išmokos ir žalų sureguliuojimo sąnaudos | -35 134 | -22 435 | |
| Išmokos pagal finansinius įsipareigojimus | -211 077 | -488 645 | |
| Sumos, sumokėtos pagal persidraudimo sutartis | -4 484 | -4 501 | |
| Sąnaudos | -68 894 | -79 193 | |
| Kitos pajamos ir kitos sąnaudos | 9 653 | 10 489 | |
| Akcijų ir investicinių fondų vienetų įsigijimas | -2 815 871 | -2 785 088 | |
| Sumos, gautos pardavus akcijas ir investicinių fondų vienetus | 2 379 286 | 2 930 378 | |
| Obligacijų ir kitų pastovių pajamų vertybinių popierių įsigijimas | -107 304 | -262 492 | |
| Sumos, gautos pardavus obligacijų ir kitus pastovių pajamų vertybinius popierius | 155 018 | 299 850 | |
| Investicijos į terminuotuosius indėlius | -535 381 | -678 467 | |
| Sumos, gautos iš terminuotųjų indėlių | 563 455 | 623 416 | |
| Gautos palūkanos | 19 846 | 19 616 | |
| Gauti dividendai | 37 | 68 | |
| Investicinės sąnaudos | -3 647 | -2 745 | |
| Grynieji pinigų srautai iš pagrindinės veiklos | 10 625 | 40 171 | |
| Pinigų srautai iš investicinės veiklos | | | |
| Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimas | -4 911 | -5 490 | III.3.4, 0 |
| Grynieji pinigų srautai iš investicinės veiklos | -4 911 | -5 490 | |
| PINIGŲ SRAUTAI, IŠ VISO | 5 715 | 34 679 | |
| Pinigai ir jų ekvivalentai laikotarpio pradžioje | 141 657 | 107 182 | |
| Pinigų ir jų ekvivalentų pokytis | 5 715 | 34 679 | |
| Užsienio valiutos keitimo įtaka | -5 | -205 | |
| Pinigai ir jų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje | 147 366 | 141 657 | |

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 17–56 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

5. 2009 m. nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | Išstatinis kapitalas | Akcijų priedai | Privalomasis rezervas | Nerealizuotas užsienio valiutos keitimo pelnas (nuostolis) | Nepaskirtas pelnas | Nuosavybė, iš viso |
|---|----------------------|----------------|-----------------------|--|--------------------|--------------------|
| 2007 12 31 | 55 000 | 54 918 | 365 | 0 | 13 669 | 123 952 |
| Koregavimas dėl valiutos keitimo | 0 | 0 | 0 | -15 | 0 | -15 |
| 2008 m. nuostoliai | 0 | 0 | 0 | 0 | -11 397 | -11 397 |
| Metų pajamos ir sąnaudos, iš viso | 0 | 0 | 0 | -15 | -11 397 | -11 412 |
| Privalomojo rezervo padidėjimas | 0 | 0 | 683 | 0 | -683 | 0 |
| 2008 12 31 | 55 000 | 54 918 | 1 048 | -15 | 1 589 | 112 540 |
| Finansinių metų pelnas | 0 | 0 | 0 | 0 | 20 452 | 20 452 |
| Kitos bendrosios pajamos | 0 | 0 | 0 | 24 | 0 | 24 |
| Finansinių metų bendrosios pajamos iš viso | 0 | 0 | 0 | 24 | 20 452 | 20 476 |
| 2009 12 31 | 55 000 | 54 918 | 1 048 | 9 | 22 041 | 133 016 |

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 17–56 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

III. Pastabos apie finansines ataskaitas

1. Apskaitos principai

1.1. Rengimo pagrindas

2009 m. Bendrovės metinė ataskaita parengta pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS). Šiuos standartus ir jų aiškinimus išleidžia Tarptautinė apskaitos standartų valdyba ir tvirtina Europos Sąjunga.

Metinė finansinė ataskaita parengta pagal įsigijimo sąnaudų principą, išskyrus tam tikrą finansinį turtą, kuris atskleistas tikrąja verte, pokyčius registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Finansinės atskaitomybės parengimas pagal TFAS reikalauja, kad sprendimai būtų priimami remiantis įverčiais ir prielaidomis. Priimti sprendimai ir įverčiai turi įtakos Bendrovės turtui, įsipareigojimams, pajamoms ir sąnaudoms, atskleistiems balanso dieną. Nors vadovybė priėmė sprendimus ir įverčius pagal visą savo turimą informaciją, vėlesni faktiniai rezultatai gali skirtis.

Visos sumos pastabose išreikštos tūkstančiais Estijos kronų, nebent būtų nurodyta kitaip.

Pagal Estijos Respublikos Komerčinį kodeksą metinę ataskaitą, įskaitant Valdybos parengtą ir Stebėtojų tarybos patvirtintą finansinių ataskaitų rinkinį, tvirtina visuotinis akcininkų susirinkimas. Akcininkai turi teisę atsisakyti tvirtinti parengtą ir Valdybos patvirtintą metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir reikalauti, kad būtų parengtos naujos metinės ataskaitos.

Finansinės ataskaitos apima Bendrovės finansines ataskaitas ir filialų Latvijoje bei Lietuvoje finansines ataskaitas. Filialai kaip savarankiški vienetai rengia to paties laikotarpio savo finansines ataskaitas, taikydami visai Bendrovei taikomus apskaitos principus. Visi tarp trijų šalių susidarę likučiai, pelnas ir sandoriai eliminuojami.

Lyginant su anksčiau paskelbtomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis, Bendrovė pakeitė pinigų ir jų ekvivalentų pateikimo būdą. Investicijas pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis dengiantys pinigai pripažįstami pinigais ir jų ekvivalentais (**Error! Reference source not found.** pastaba), ši suma prie investicinio gyvybės draudimo investicijų nepridedama. Todėl bendra investicinio gyvybės draudimo investicijų suma sumažėjo 18 018 tūkst. Estijos kronų (2008 metais ji sudarė 11 167 tūkst. Estijos kronų), o pinigai ir jų ekvivalentai padidėjo ta pačia suma.

Su pagrindinės bendrovės *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* ir pagrindinės bendrovės *Sampo plc.* finansinių ataskaitų rinkiniais galima susipažinti tinklalapyje www.mandatumlife.fi ir www.sampo.com.

1.2. Apskaitos politikos pasikeitimai

Konsoliduota finansinė ataskaita parengta taikant pastovumo ir palyginimo principus, kurie reiškia, kad Bendrovė taiko tuos pačius apskaitos principus ir pateikimo būdą kiekvienais finansiniais metais. Apskaitos principų ir pateikimo pakeitimai atliekami tik tada, jei to reikalauja nauji ar pakeisti TFAS bei aiškinimai arba jei naujas apskaitos principas ir (ar) pateikimo būdas geriau atskleidžia Bendrovės finansinę padėtį, finansinius rezultatus ir pinigų srautus.

1.2.1. Naujų ir (ar) pakeistų TFAS ir TFAAK aiškinimų taikymas

Bendrovė ataskaitiniais metais nutarė taikyti šiuos naujus ir pakeistus TFAS ir TFAAK (Tarptautinis finansinės atskaitomybės aiškinimo komitetas) aiškinimus:

- 8-asis TFAS „Veiklos segmentai“; 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ pakeitimas;
- 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ pakeitimas;
- 23-ojo TAS „Skolinimosi išlaidos“ pakeitimas;
- 1-ojo TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmąjį kartą“ ir 27-ojo TAS „Konsoliduotos ir atskiros finansinės ataskaitos“ pakeitimai;
- 2-ojo TFAS „Mokėjimas akcijomis“ pakeitimas;
- 7-ojo TFAS „Finansinės priemonės: atskleidimas“ pakeitimas;
- 32-ojo TAS „Finansinės priemonės: pateikimas“ ir 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimo būdas“ pakeitimai – „Padengiamosios finansinės priemonės ir prievolės, atsirandančios likvidavimo metu“;

- TFAAK 9-ojo aiškiniimo „Įterptųjų išvestinių finansinių priemonių kartotinis įvertinimas“ ir 39-ojo TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ pakeitimai – „Įterptosios išvestinės finansinės priemonės“;
- TFAAK 13-asis aiškinimas „Klientų lojalumo programos“;
- TFAAK 14-asis aiškinimas „19-asis TAS – nustatytų išmokų turto ribojimas, minimalūs finansavimo reikalavimai ir jų sąveika“;
- TFAAK 15-asis aiškinimas „Sutartys dėl nekilnojamojo turto objektų statybos“;
- TFAAK 16-asis aiškinimas „Grynosios investicijos į užsienyje veikiančių ūkio subjektą apsidraudimo sandoriai“;
- TFAS patobulinimai (priimti 2008 metais, įsigaliojo 2009 m. sausio 1 d.).

Šių pakeitimų pagrindinė įtaka yra tokia:

1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ pakeitimas

Dėl šio pakeitimo atsirado daug pokyčių, įskaitant tai, kad buvo pateiktos naujos sąvokos, peržiūrėtas sandorių su įmonės savininkais pateikimo būdas, taip pat buvo įvesta nauja bendrųjų pajamų ataskaita ir pakeisti reikalavimai, susiję su finansinių ataskaitų pateikimo būdu, kai jos koreguojamos atbuline tvarka. Bendrovė nusprendė savo bendrąsias pajamas įtraukti į pelno (nuostolio) ataskaitą.

Kiti 2009 metais priimti standartai ir aiškinimai bei jų pakeitimai neturėjo įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms, kadangi Bendrovėje nebuvo atitinkamų finansinių ataskaitų straipsnių ir sandorių, kuriems šie pakeitimai būtų taikomi.

1.2.2. Priimti, bet dar neįsigalioję standartai

Bendrovė netaikė šių TFAS ir TFAAK aiškinimų, kurie yra priimti, bet dar neįsigaliojo:

TFAS 2-ojo „Mokėjimas akcijomis“ pakeitimas (ES priėmus, galioja finansiniams metams, prasidėjusiems 2010 m. sausio 1 d. ir vėliau).

Pakeitimas patikslina grupės mokėjimo akcijomis sandorių atsiskaitant grynaisiais pinigais apimtį ir apskaitą. Pakeitimas neturės įtakos Bendrovės finansinei padėčiai arba veiklos rezultatams, kadangi Bendrovėje nėra mokėjimų akcijomis.

3-ojo TFAS „Verslo jungimai“ ir 27-ojo TAS „Konsoliduotos ir atskiros finansinės ataskaitos“ pakeitimai (galioja finansiniams metams, prasidėjusiems 2009 m. liepos 1 d. ir vėliau).

Nauja 3-ojo TFAS redakcija (TFAS 3R) numato daug pakeitimų, susijusių su verslo jungimų apskaita, kurie turės įtakos pripažįstamo prestižo sumai, ataskaitoje nurodomiems laikotarpiu, kurio metu įvyko įsigijimas, rezultatams, taip pat ateityje nurodomiems rezultatams. TAS 27R reikalauja, kad nuosavybės dalies dukterinėje bendrovėje pokytis (neprarandant įmonės kontrolės) būtų apskaitomas kaip sandoris su įmonės savininkais. Todėl tokie sandoriai daugiau neįtakos prestižo atsiradimo, taip pat dėl jų neatsiras pelnas arba nuostolis. Be to, dėl pasikeitusio standarto keičiasi dukterinės bendrovės patirtų nuostolių, taip pat dukterinės bendrovės kontrolės praradimo apskaita. Dėl šio pakeitimo buvo atlikti ir kiti pakeitimai: 7-ojo TAS „Pinigų srautų ataskaita“, 12-ojo TAS „Pelno mokesčiai“, 21-ojo TAS „Užsienio valiutos kursų pasikeitimo įtaka“, 28-ojo TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones“ ir 31-ojo TAS „Dalys bendrose įmonėse“ pakeitimai. Pagal šiuose pakeitimuose numatytus pereinamojo laikotarpio reikalavimus, Bendrovė juos priims numatydamą taikyti ateityje. Atitinkamai, iki naujos standartų redakcijos taikymo dienos iš verslo jungimų atsiradęs turtas ir įsipareigojimai nebus koreguojami.

9-asis TFAS „Finansinės priemonės“ (ES priėmus, galios finansiniams metams, prasidėjusiems 2013 m. sausio 1 d. ir vėliau).

9-asis TFAS galiausiai pakeis 39-ąjį TAS. Tarptautinė apskaitos standartų valdyba išleido pirmą standarto dalį, nustatydamą naują finansinio turto klasifikaciją ir vertinimo sistemą. Bendrovė dar neįvertino šio standarto įgyvendinimo įtakos.

24-ojo TAS „Susijusių šalių atskleidimas“ pakeitimai (ES priėmus, galios finansiniams metams, prasidėjusiems 2011 m. sausio 1 d. ir vėliau).

Pakeitimai supaprastina susijusios šalies apibrėžimą, paaiškindama jos numatytąją reikšmę ir panaikindama apibrėžime buvusias prieštaras. Jie taip pat numato dalinę išimtį iš reikalavimų atskleisti, taikomų su valdžios institucijomis susijusiems subjektams. Šių pakeitimų įgyvendinimas neturės jokios įtakos Bendrovės finansinei padėčiai arba veiklos rezultatams. Tačiau jie gali turėti įtakos susijusių šalių atskleidimams.

39-ojo TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ pakeitimas – „Tinkami apdraustieji objektai“ (galioja finansiniams metams, prasidėjusiems 2009 m. liepos 1 d. ir vėliau).

Pakeitime kalbama apie vienapusės rizikos apdraustame objekte nurodymą, taip pat apie infliacijos, kaip apie apdraustos rizikos arba jos dalies, nurodymą konkrečiose situacijose. Ji paaiškina, kad subjektui leidžiama nurodyti dalį finansinės priemonės tikrosios vertės pokyčių arba pinigų srautų kintamumo kaip apdraustą objektą. Pakeitimas neturės jokios įtakos Bendrovės finansinei padėčiai arba veiklos rezultatams, kadangi Bendrovė nėra sudariusi jokių apsidraudimo sandorių.

1.2.3. TFAS patobulinimai

2008 m. gegužės mėn. ir 2009 m. balandžio mėn. Tarptautinė apskaitos standartų valdyba išleido savo patvirtintų standartų pakeitimų rinkinį, kuris tikslas būtų pirmiausia panaikinti prieštaras ir patikslinti nuostatas. Kiekvienam standartui numatytos atskiros nuostatos dėl pereinamojo laikotarpio. Antrąjį, 2009 m. balandžio mėn. išleistą rinkinį, vis dar turi priimti atitinkamos ES institucijos. Priėmus toliau nurodytus pakeitimus (kuriuos dar ne visus priėmė ES institucijos), gali atsirasti apskaitos principų pokyčių, bet tai neturės įtakos Bendrovės finansinei padėčiai arba veiklos rezultatams:

5-asis TFAS „Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, ir nutraukta veikla“. Paaiškina, kad reikalavimai atskleisti, taikomi ilgalaikiam turtui ir perleidžiamoms grupėms, klasifikuojamoms kaip turtas, skirtas parduoti, ar nutrauktai veiklai, yra tik tie, kurie numatyti 5-ame TFAS. Kituose TFAS numatyti reikalavimai atskleisti taikomi tik tuomet, jei to konkrečiai reikalauja su tokiu ilgalaikiu turtu arba nutraukta veikla susijusi situacija.

8-asis TFAS „Veiklos segmentai“. Pateikia paaiškinimą, kad segmentų turtą ir įsipareigojimus reikia traukti į ataskaitas tik tuomet, jei toks turtas ir įsipareigojimai yra įtraukti į vertinimus, kuriais naudojasi pagrindinis sprendimus veiklos klausimais priimantis asmuo.

7-asis TAS „Pinigų srautų ataskaita“. Vienareikšmiškai nurodo, kad tik tos išlaidos, kurios pavirsta į pripažįstamą turtą, gali būti klasifikuojamos kaip pinigų srautai iš investicinės veiklos.

36-asis TAS „Turto vertės sumažėjimas“. Pakeitimas patikslino, kad didžiausias straipsnis, leidžiamas jungiant verslą įgyto prestižo paskirstymui, yra veiklos segmentas, kaip jį apibrėžia 8-asis TFAS, prieš atliekant sudėjimą ataskaitos parengimo tikslu.

Kiti pakeitimai, kurie atsirado dėl TFAS patobulinimų, susijusių su toliau nurodytais standartais, apskaitos principais, Bendrovės finansinei padėčiai arba veiklos rezultatams įtakos neturės:

- 2-asis TFAS „Mokėjimas akcijomis“;
- 1-asis TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“;
- 17-asis TAS „Nuoma“;
- 38-asis TAS „Nematerialus turtas“;
- 39-asis TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“;
- TFAAK 9-asis aiškinimas „Įterptųjų išvestinių finansinių priemonių kartotinis įvertinimas“;
- TFAAK 16-asis aiškinimas „Grynosios investicijos į užsienyje veikiančių ūkio subjektą apsidraudimo sandoriai“.

TFAAK 12-asis aiškinimas „Koncesijų sutartys dėl paslaugų“ (galioja finansiniams metams, prasidėjusiems 2009 m. kovo 29 d. ir vėliau).

Šis aiškinimas taikomas paslaugų koncesijų operatoriams ir paaiškina, kaip apskaityti pagal koncesijų sutartis dėl paslaugų prisiimtus įsipareigojimus ir gautas teises. Joks Bendrovės narys nėra toks operatorius, todėl šis aiškinimas neturi Bendrovei jokios įtakos.

TFAAK 14-ojo aiškinimo „19-asis TAS – nustatytų išmokų turto ribojimas, minimalūs finansavimo reikalavimai ir jų sąveika“ pakeitimas (ES priėmus, galios finansiniams metams, prasidėjusiems 2011 m. sausio 1 d. ir vėliau).

Šis pakeitimas keičia būsimų įnašų išankstinių apmokėjimų apskaitą, kai nustatytas minimalus finansavimo reikalavimas. Šis pakeitimas neturės įtakos konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms, kadangi Bendrovė neturi nustatytų išmokų turto.

TFAAK 17-asis aiškinimas „Nepiniginio turto paskirstymas savininkams“ (galioja finansiniams metams, prasidėjusiems 2009 m. spalio 31 d. ir vėliau).

Šis aiškinimas numato gaires dėl atitinkamo apskaitos traktavimo, kai subjektas paskirsto nepiniginį turtą kaip dividendus savo akcininkams. TFAAK 17-asis aiškinimas neturės įtakos konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms, kadangi Bendrovė nepiniginio turto savo savininkams neskirsto.

TFAAK 18-asis aiškinimas „Klientų perduodamas turtas“ (galioja finansiniams metams, prasidėjusiems 2009 m. spalio 31 d. ir vėliau).

Šis aiškinimas numato gaires dėl to, kaip apskaityti sutartis, pagal kurias subjektas iš kliento gauna nekilnojamojo turto, įrenginių arba įrangos, kuriuos subjektas tuomet turi panaudoti arba klientui prie tinklo prijungti, arba suteikti klientui galimybę nuolat gauti tiekiamas prekes arba teikiamas paslaugas (tokias kaip elektros, dujų arba vandens tiekimas). TFAAK 18-asis aiškinimas neturės įtakos konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms, kadangi Bendrovė tokių sutarčių nėra sudariusi.

TFAAK 19-asis aiškinimas „Finansinių įsipareigojimų panaikinimas išleidžiant nuosavybės priemones“ (ES priėmus, galioja finansiniams metams, prasidėjusiems 2010 m. balandžio 1 d. ir vėliau).

Šis aiškinimas numato gaires dėl to, kaip apskaityti finansinių įsipareigojimų panaikinimą išleidžiant nuosavybės priemones. Kadangi Bendrovė tokių sandorių nesudaro, TFAAK 19-asis aiškinimas neturės įtakos jos konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms.

1.3. Užsienio valiutos perskaičiavimas

Finansinės ataskaitos pateikiamos Estijos kronomis – Bendrovės funkcinė ir ataskaitų valiuta. Į finansines ataskaitas įtrauktų Bendrovės padalinių straipsniai vertinami jų funkcinė valiuta, tai yra ekonominės aplinkos, kurioje padalinys veikia, valiuta. Sandoriai užsienio valiuta perskaičiuojami į atitinkamą funkcinę valiutą pagal kiekvieno tokio sandorio dieną taikomus valiutos keitimo kursus. Užsienio valiutomis denominuoti piniginiai balanso straipsniai perskaičiuojami į funkcinę valiutą pagal balanso sudarymo dieną taikomą valiutos keitimo kursą. Nepiniginiai balanso straipsniai, vertinami jų įsigijimo savikaina, pateikiami balanse pagal sandorio dieną galiojusį kursą.

Filialų, kurių funkcinė valiuta nėra Estijos krona, turtas ir įsipareigojimai perskaičiuojami į ataskaitų valiutą laikotarpio pabaigos keitimo kursais, o pelno (nuostolių) ataskaitų straipsniai perskaičiuojami taikant Estijos banko nustatytą sandorio dienos kursą. Perskaičiuojant šiuos straipsnius atsiradę valiutos keitimo skirtumai pripažįstami pelno (nuostolio) ataskaitoje kaip perskaičiavimo pelnas arba nuostolis, išskyrus skirtumus, susijusius su tokiais straipsniais, kuriuose pelnas arba nuostolis pripažįstami tiesiogiai savininkų kapitale ir jų pokytis parodomas kitose bendrosiose pajamose.

Remiant finansinę atskaitomybę taikyti šie valiutos perskaičiavimo kursai:

| Estijos krona (EEK) | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--------------------------|------------|------------|
| Už 1 Latvijos latą (LVL) | 22.0504 | 22.0977 |
| Už 1 Lietuvos litą (LTL) | 4.53157 | 4.53157 |

1.4. Pinigai ir jų ekvivalentai

Pinigai ir jų ekvivalentai apima banko sąskaitas, indėlius iki pareikalavimo, trumpalaikius indėlius (terminas iki 3 mėn.) ir pinigų rinkos fondų akcijas, nepasižyminčias reikšminga rinkos vertės pokyčių rizika. Bendrovė neturi grynų pinigų kasoje.

1.5. Finansinis turtas

Finansinis turtas apima pinigus, trumpalaikes finansines investicijas, iš klientų gautinas sumas ir kitas trumpalaikes bei ilgalaikes gautinas sumas.

Bendrovės finansinis turtas skirstomas į šias grupes:

- turtas tikraja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje;
- paskolos ir kitos gautinos sumos;
- turtas, laikomas iki sueis terminas;
- turtas, skirtas pardavimui.

Bendrovė neturi investicijų, priskiriamų investicijoms, laikomoms iki sueis terminas, ar investicijoms, skirtoms parduoti.

Gautinos persidraudimo sumos apskaitomos balanse ir jų skaičiavimo principai aprašomi atskirai, nors jos laikomos finansiniu turtu (žr. p. 1.9).

Finansinio turto pardavimas ir pirkimas pripažįstamas sandorio dieną, t. y. dieną, kurią Bendrovė įsipareigojo pirkti ar parduoti turą.

Finansinis turtas pripažįstamas įsigijimo savikaina, t. y. už turą sumokėtos sumos tikrąja verte. Pirminio pripažinimo momentu įsigijimo savikaina apima visas tiesiogines sandorio sąnaudas, susijusias su turto įsigijimu, išskyrus finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje, įsigijimo sąnaudas.

Finansinio turto pripažinimas balanse nutraukiamas Bendrovei praradus sutartinę teisę į pinigų srautus iš to finansinio turto arba perdavus šiuos pinigų srautus ir didžiąją susijusios su finansiniu turto rizikos ar naudos dalį trečiajam asmeniui.

Tarp finansinio turto balansinės vertės ir tikrosios vertės esminio skirtumo nėra (išskyrus sumas, gautinas pagal draudimo sutartis).

1.5.1. Finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje

Finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje, apima finansines investicijas ir investicijas, susijusias su investicinio gyvybės draudimo sutartimis.

Kad finansinis turtas būtų priskirtas finansiniam turtui, vertinamam tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje, jis turi atitikti šiuos kriterijus:

- turtas laikomas pardavimui;
- turtas, priskirtas šiai kategorijai, nes taip gaunama tikslesnė finansinė informacija.

Finansinis turtas, kuris nėra laikomas pardavimui, gali būti priskirtas šiai kategorijai, jei:

- tai reikalinga siekiant panaikinti visus pajamų ir sąnaudų pripažinimo skirtumus, atsiradusius vertinant turą ir susijusius įsipareigojimus, t. y. padeda sumažinti apskaitos neatitikimus;
- finansinio turto grupė valdoma kartu ir rezultatai vertinami tikrąja verte pagal patvirtintą rizikos valdymo ar investavimo strategiją, ir vadovybei teikiama atitinkama informacija.

Finansinis turtas iš pradžių pripažįstamas tikrąja verte pagal dokumentuotą rizikos valdymo ir investavimo strategiją. Jei savininkų nuosavybės priemonė neturi aktyvioje akcijų rinkoje nustatytos kainos ir jos tikrosios vertės negalima patikimai įvertinti, tikroji vertė nenaudojama.

Tikrąja verte pripažįstamas finansinis turtas iš naujo įvertinamas kiekvieną balanso dieną remiantis tuometine tikrąja verte, neišskaitant galimų sandorio sąnaudų, susijusių su turto pardavimu.

Finansinio turto tikroji vertė pagrįsta aktyvioje rinkoje nustatytais kainomis. Kai vertybiniai popieriai įtraukti į vertybinių popierių biržos sąrašus, Bendrovė taiko balanso dienos pabaigos kainas ir Estijos banko skelbiamus oficialius valiutų keitimo kursus; jei vertybiniai popieriai į biržos sąrašus neįtraukti, Bendrovė naudojami visa turima informacija apie investicijos vertę. Terminuotųjų indėlių vertė yra jų apskaitinė vertė. Apskaitinė vertė lygi indėlio vertės ir sukauptų palūkanų sumai. Terminuotojo indėlio apskaitinė vertė laikoma jo apytikre tikrąja verte.

Pelnas ar nuostoliai, atsirandantys dėl tikrosios vertės pokyčių, pripažįstami pelno (nuostolių) ataskaitos straipsnyje „Tikrosios vertės padidėjimas ar sumažėjimas“. Pelnas ar nuostolis iš investicijų pardavimo pripažįstamas straipsnyje „Perleidimo pelnas“. Pajamos iš tam tikrų vertybinių popierių palūkanų ir dividendų pripažįstamos straipsnyje „Investicinės pajamos“.

1.5.2. Pajamos iš investicijų

Pajamos iš palūkanų pripažįstamos tada, kai uždirbamos, taikant efektyviają palūkanų normą. Pajamos iš dividendų pripažįstamos tada, kai gaunamos.

1.5.3. Gautinos sumos

Gautinos sumos yra neišvestinis finansinis turtas su fiksuotais mokėjimais arba nustatomo dydžio mokėjimais, kurių dydis neskelbiamas veikiančioje rinkoje ir kurių Bendrovė neįsigyja pardavimo tikslu. Pirmą kartą jas pripažinus, gautinos sumos pripažįstamos jų amortizuota savikaina, naudojant galiojančios palūkanų normos metodą. Trumpalaikės gautinos sumos pripažįstamos balanse jų nominalia verte, kuri paprastai lygi gautinų sumų amortizuotai savikainai.

Gautina suma pripažįstama abejotina, jei Bendrovė yra gavusi patikimų įrodymų apie patirtą nuostolį.

Gautinos sumos taip pat apima iš draudimo veiklos gautinas sumas, t.y. iš draudėjų ir iš perdraudikų gautinas sumas. Gautinos sumos pateikiamos jų grynąja verte, t.y. atėmus abejotinas sumas ir sumas, kurios tikrai nebus atgautos. Neatgautos gautinos sumos (išskyrus iš draudėjų gautinas sumas) įvertintos

atskirai, t.y. vertinama kiekvienos gautinos sumos gavimo tikimybė. Abejotinomis laikomos gautinos sumos išbrauktos iš balanso ir ataskaitinio laikotarpio pajamos sumažintos atitinkama suma.

1.6. Nekilnojamasis turtas, įrenginiai ir įranga

Nekilnojamasis turtas, įrenginiai ir įranga vertinami įsigijimo savikaina atėmus sukauptą nusidėvėjimą ir reikiamus nurašymus dėl vertės sumažėjimo. Šio turto nusidėvėjimas skaičiuojamas tiesiniu metodu per numatomą naudingo tarnavimo laikotarpį:

- IT įranga ir automobiliai – 3 metų;
- kita įranga – 5 metų.

Nusidėvėjimas pripažįstamas ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis pelno (nuostolių) ataskaitos straipsniuose „įsigijimo savikaina“, „Administracinės sąnaudos“, „Su išmokėjimais susijusios sąnaudos“ ir „Investicinės sąnaudos“.

Kiekvieno balanso dieną vadovybė sprendžia, ar yra vertės sumažėjimo požymių. Abejojant, kad turto vertė gali tapti mažesnė už jo balansinę vertę, atliekamas atkuriamosios vertės testas. Turto atkuriamoji vertė – tai grynoji turto pardavimo kaina arba jo naudingoji vertė, apskaičiuota remiantis diskontuotu pinigų srautu, žiūrint, kuri didesnė. Jei testas parodo, kad atkuriamoji vertė mažesnė už balansinę vertę, turto vertė sumažinama iki atkuriamosios vertės dydžio. Ši suma pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis.

Jei turto, kurio vertė anksčiau buvo sumažinta, atkuriamosios vertės testas parodo, kad atkuriamoji vertė yra didesnė už balansinę likutinę vertę, ankstesnis vertės sumažinimas anuliuojamas ir turto balansinė vertė padidinama.

Nekilnojamojo turto, įrenginių ir įrangos objektas „nebepripažįstamas“, kai tik jis perleidžiamas arba kai nebesitikima ateityje iš jo naudojimo arba perleidimo gauti kokios nors ekonominės naudos. Dėl turto „nebepripažinimo“ atsiradęs pelnas arba nuostolis įtraukiamas į pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnius „Kitos pajamos“ arba „įsigijimo sąnaudos“, ir „Administracinės sąnaudos“, taip pat „Investicinės sąnaudos“ tą laikotarpį, kurį toks turtas tapo nebepripažintas.

1.7. Nematerialusis turtas

Programinė įranga ir kitas nematerialusis turtas balanse pripažįstamas nematerialiuoju turtu, kuriam apibrėžtas naudingo tarnavimo laikas, jei yra tikėtina, kad Bendrovė iš šio turto gaus ekonominę naudą ir jei turto vertę galima patikimai įvertinti. Naujos programinės įrangos kūrimo ar turimos programinės įrangos reikšmingo patobulinimo sąnaudos pripažįstamos tik tokiu laipsniu, kiek jos tenkina pirmiau nurodytus pripažinimo balanse reikalavimus.

Apibrėžto naudingo tarnavimo laikotarpio nematerialusis turtas vertinamas įsigijimo savikaina atėmus sukauptą amortizaciją ir vertės sumažėjimo nuostolį. Amortizacija pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis pelno (nuostolių) ataskaitos straipsniuose „įsigijimo sąnaudos“ ir „Administracinės sąnaudos“.

Jei yra abejonių, kad nematerialiojo turto vertė galėjo sumažėti, atliekamas atkuriamosios vertės testas taikant tuos pačius kriterijus, kaip ir nekilnojamojo turto, įrenginių ir įrangos atveju.

Nematerialusis turtas apima įsigytas licencijas ir programinę įrangą (kai vertė viršija 15 646,6 Estijos kronas arba 1 000 eurų). Nematerialiojo turto amortizacija skaičiuojama tiesiniu metodu per 2–10 metų laikotarpį.

Bendrovėje nėra nematerialiojo turto, kurio naudingo veikimo laikotarpis būtų neapibrėžtas.

1.8. Draudimo sutarčių ir investavimo sutarčių pripažinimas

1.8.1. Sutarčių klasifikavimas

Pagal 4-ą Tarptautinį finansinės atskaitomybės standartą kiekviena su draudėju sudaryta sutartis turėtų būti klasifikuojama kaip draudimo sutartis arba kaip investicinė sutartis; savarankiško dalyvavimo elemento (SDE) buvimas turėtų būti įvertintas ir indėlio komponentas turėtų būti atskirtas.

Sutarties klasifikavimas (ir komponentų atskyrimas) nulemia jai arba jos komponentams taikomą vertinimo principą.

Sutartys, pagal kurias perkeliama žymi draudimo rizika, turi būti klasifikuojamos kaip draudimo sutartys. Jei sutartimi perkeliama rizika iš esmės yra labiau finansinė, o ne žymi draudimo rizika, sutartis klasifikuojama kaip investicinė sutartis. Kitaip tariant, investicinės sutartys yra tokios sutartys, kuriomis neperkeliama jokia žymi draudimo rizika. Priskyrus sutartį draudimo sutarčių kategorijai, ji išlieka šioje kategorijoje iki pat jos pasibaigimo. Kitos sutartys turi būti reguliariai testuojamos.

Savarankiškas dalyvavimo elementas (SDE) yra draudėjo sutartinė teisė gauti papildomų išmokų kaip priedą prie garantuotų išmokų. Papildomos išmokos yra tokia klientui priskaičiuota draudiko pelno dalis (papildomos palūkanos), kuri pervedama į draudėjo rezervą arba kuri išmokama kartu su žalos atlyginimu mirus apdraustajam.

Bendrovė sutartis klasifikuoja taip:

| Klasifikavimas (įskaitant derinių atskyrimą) | Atskirai vertinami komponentai | Sutarčių grupės |
|--|---|--|
| Draudimo sutartis be atskirto indėlio/santaupų komponento ir be SDE | 1) Draudimo komponentas | Gyvybės rizikos draudimas; paskolų draudimas; papildomos draudimo apsaugos; kai kurios sutartys per anuiteto laikotarpį |
| Draudimo sutartis su atskirtu SDE, bet be atskirto kitokio indėlio/santaupų komponento | 1) Draudimo komponentas 2) SDE = priemokos iš pelno (pastarasis punktas vertinamas kaip finansinis įsipareigojimas) | Tradiciniai, dalyvavimą pelne numatantys produktai: kaupiamasis draudimas, vaikų draudimas; studijų draudimas, kai kurie anuitetai; kai kurios sutartys per anuiteto mokėjimo laikotarpį |
| Draudimo sutartis su atskirtu indėlio/santaupų komponentu(-ais) ir su atskirtu SDE | 1) Draudimo komponentas 2) Investicinės santaupos 3) Garantuotos santaupos 4) SDE = priemokos iš pelno (trys pastarieji punktai vertinami kaip finansinis įsipareigojimas) | Investicinio ir universalus gyvybės draudimo produktai (gali apimti santaupas su garantuotomis palūkanomis, papildomas palūkanas arba priemokas iš pelno; rizikos apsaugas; investicines santaupas). Garantuotos palūkanos, investicinės santaupos ir priemokos iš pelno bus atskirtos nuo tos dalies, kuria suteikiama rizikos apsauga. |
| Investicinė sutartis | 1) Investicinės santaupos 2) Garantuotos santaupos 3) SDE = priemokos iš pelno (visi trys punktai vertinami kaip finansinis įsipareigojimas) | Nepriskiriama jokia žymi rizika ir (arba) priskirti žymią riziką yra neįmanoma. Iki 2009 m. gruodžio 31 d. šioje grupėje nebuvo jokių sutarčių. |

Siekiant užtikrinti vieningą panašių sutarčių apskaitą, draudimo ir indėlio komponentai visuomet atskiriami ir apskaitomi atskirai, kaip parodyta pirmiau pateiktoje lentelėje (t.y. indėlio komponentas pripažįstamas finansine priemone), kiekvienai konkrečiai sutarčiai nenustatant draudimo ir investicinių komponentų svarbumo ribos. Indėlio komponentas reiškia tą sutarties dalį, kuri veikia kaip investicija. Pirmiau pateiktoje lentelėje tai – priemokos iš pelno, investicinės santaupos ir garantuotos santaupos.

Bendrovė neatskiria indėlio komponento (išskyrus nustatytas priemokas iš pelno) tradicinėse, dalyvavimą pelne numatančiose sutartyse (tokiose kaip kaupiamasis draudimas arba vaikų draudimas), kadangi standartas leidžia tokias sutartis apskaityti kaip ir anksčiau.

1.8.2. Pasirašytos įmokos

Pasirašytos įmokos yra susijusios tik su įmokomis, klasifikuojamomis kaip draudimo komponentas.

Tai reiškia, kad priklausomai nuo klasifikacijos, pasirašytos įmokos gali būti tokio pačio dydžio kaip klientų mokamos įmokos (jei nėra jokių kitų komponentų, išskyrus draudimo komponentą), tačiau jos gali sudaryti tik tokių įmokų dalį (kuri reiškia draudimo komponentą, jei kitos įmokos dalys yra atskirtos), taip pat jos gali būti ne mokamos klientų, o vietoj to atimamos iš kliento santaupų (rizikos įmokos, skirtos išmokoms mirties, neįgalumo arba ligos atveju išmokėti).

Atsižvelgiant į draudimo ir produkto rūšį, pasirašytos įmokos pripažįstamos, kai sueina įmokos mokėjimo terminas, arba kai įmoka imama, apskaičiuojama arba sumokama. Tradicinių produktų arba produktų su fiksuotu mokėjimo grafiku atveju, pasirašyta įmoka paprastai pripažįstama tą dieną, kai ateina laikas ją sumokėti. Mokėjimo diena suprantama kaip draudimo sutartyje sutarta vėliausia diena. Rizikos įmokos produktų su lanksčiu mokėjimo grafiku atveju paprastai pripažįstamos, kai jos apskaičiuojamos arba imamos.

Iš draudimo ir investicinių sutarčių atsirandantys įsipareigojimai laikomi ilgalaikiais įsipareigojimais. Todėl draudimo įmokos ir atitinkamos žalos negali būti pripažįstamos tuo pačiu ataskaitiniu laikotarpiu. Šį atotrūkį atsveria draudimo atidėjinių padidėjimas pelno (nuostolio) ataskaitos sąnaudų straipsniuose. Pasirašyta įmoka apskaitoma pelno (nuostolio) ataskaitoje tuo pačiu metu, kai atitinkamas gyvybės draudimo atidėjinys apskaitomas kaip įsipareigojimas. Gyvybės draudimo atidėjinio pokytis įtraukiamas į sąnaudų straipsnį „Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, išskyrus perdraudikų dalį“.

1.8.3. Įmokų mokesčiai

Įmokų mokesčių pajamos apima pagal kainynus skaičiuojamus mokesčius, susijusius su draudimo sutarčių indėlių komponentais. Tai – įsigijimo mokesčiai, administravimo mokesčiai, su išmokomis susiję mokesčiai arba įvairūs vienkartiniai arba sandorio mokesčiai. Mokesčių pajamos pripažįstamos sandorio dieną, taip pat, daugeliu atvejų, ir kaupimo principu.

1.8.4. Finansiniai įsipareigojimai pagal draudimo arba investicines sutartis

Draudimo techniniai *finansiniai įsipareigojimai* apima šiuos punktus:

- Visa klientams priskaičiuota draudiko pelno dalis tokiomis sumomis, kurios nustatomos klientams per visus praėjusius metus iki 2009 metų ir kurios koreguojamos (didinamos ir (arba) mažinamos) atsižvelgiant į sutarties statusą ir sąlygas iki balanso sudarymo dienos.
- Finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai suma yra tiesiogiai susijusi su juos atitinkančio turto rinkos verte. Kalbant su klientu, tai paprastai vadinama investiciniu rezervu arba santaupomis. Atitinkamo turto vertė pagal kiekvieną sutartį gaunama iš atitinkamų turto valdytojų arba skaičiuojama atskirai kiekvienai sutarčiai remiantis vienetų skaičiumi ir juos atitinkančio turto verte. Atitinkamo turto portfelio vienetų vertės taip pat gaunamos iš atitinkamų turto valdytojų. Ji vertinama tikrąja verte, pokyčius atspindint pelno (nuostolio) ataskaitoje, kad atitinkamo turto atžvilgiu būtų išlaikytas tas pats apskaitos metodas.
- Finansiniai įsipareigojimai pagal kitas draudimo sutartis reiškia pagal sutartis sumokėtas įmokas, prie kurių pridedamos garantuotos palūkanos ir iš kurių atimami mokesčiai ir rizikos įmokos. Kalbant su klientu, tai dažnai vadinama santaupų rezervu. Jei garantuota palūkanų norma yra didesnė, nei leidžia teisės aktai, tuomet šiai virš ribos esančiai daliai skaičiuojamas papildomas įsipareigojimas. Iki šiol Bendrovė laikėsi griežčiausių apribojimų, kuriuos numato vietiniai ir Estijos teisės aktai.
- Finansiniai įsipareigojimai, dengiantys dar neatliktus išmokėjimus. Tai nustatytos priemokos iš pelno arba investiciniai arba taupymo rezervai tokiomis sumomis, kurių reikia išmokėjimams atlikti, tačiau dėl kurių dar nėra atlikta išmokėjimų.
- Finansiniai įsipareigojimai dėl kitų, pirmiau nenurodytų priežasčių, esant reikalui.

1.8.5. Draudimo techniniai atidėjiniai

Draudimo techniniai atidėjiniai apima draudimo komponento įsipareigojimus.

1.8.5.1 Gyvybės draudimo atidėjiny

Gyvybės draudimo atidėjiny reiškia tuos balanse numatytus įsipareigojimus draudėjams, kurie priskiriami prie draudimo komponentų. Gyvybės draudimo atidėjiny gali sudaryti draudimo statistikos atidėjiny, nepakankamumo atidėjiny ir negautų įmokų atidėjiny. Draudimo statistikos atidėjiny yra būsimų išmokų (žalų, sąnaudų) dabartinė vertė atsižvelgiant į pelningumą, atėmus kiekvienai sutarčiai atskirai paskaičiuotas būsimas įmokas. Vertinant įsipareigojimus naudojamos keliomis prielaidomis, tokiomis kaip prielaidos dėl mirtingumo, diskonto norma ir būsimomis administracinėmis sąnaudomis. Prielaidos iš esmės yra tokios pačios, kuriomis naudojamos nustatant kainas (draudimo sutarties sudarymo momentu). Nepakankamumo atidėjiny naudojamas atidėjiny pakankamumo testo rezultatui nustatyti ir papildomiems atidėjinyams, kurie skaičiuojami dėl to, kad Lietuvoje tenka laikytis griežtesnių teisės aktų reikalavimų dėl diskonto normos lyginant su estiškais. Perkeltų įmokų atidėjiny skaičiuojamas *pro rata temporis* (proporcingai laikui) metodu.

1.8.5.2 Atidėjiny dėl būsimų priemokų iš pelno

Atidėjiny dėl būsimų priemokų iš pelno reiškia sumą, kuri ateityje gali būti paskiriama draudėjų arba sutartyse nustatytų naudos gavėjų naudai papildomai prie garantuoto pelno. Atidėjiny dėl būsimų priemokų iš pelno, atsižvelgiant į dabartinius ūkinius metus, bus suformuotas, kai tik vadovybė galės tikėtis, kad šiais metais bus teigiamos priemokos iš pelno. Atidėjiny bus koreguojamas, kai tik vadovybė galės susidaryti nors kiek kitokius lūkesčius dėl priemokų iš pelno už šiuos ūkinius metus.

Teisės aktai nenumato konkrečios pelno dalies, kuri turi būti paskirstoma. Pagal Bendrovės verslo planą dėl pelno paskirstymo, dalyvavimo pelne norma konkrečiai sutarčių grupei skaičiuojama remiantis bendrais ankstesnių metų finansiniais rezultatais, taip pat investiciniu rezultatu, sutarčių grupės pelningumu per atitinkamų sutarčių laikotarpį, įskaitant ankstesnių ir būsimų laikotarpių pelningumą, garantuotų palūkanų suma, bendra investicine aplinka ir galiausiai gyvybės draudimo bendrovių ir kitų panašių finansinių produktų pelningumu, jų mokumu ir kitais atitinkamais duomenimis. Dalyvavimas pelne konkrečiai sutarčiai skaičiuojamas kaip tam tikra suma remiantis dalyvavimo pelne norma ir vidutiniu rezervu.

Metų pabaigoje (iki xx m. gruodžio 31 d. balanso dienos) Stebėtojų taryba priima sprendimą dėl galutinių sumų ir dėl priemokų iš pelno normų, tuomet jos tvirtinamos akcininkų susirinkime. Sprendimas dėl priemokų iš pelno reiškia, kad metų pabaigoje atidėjiny dėl būsimų priemokų iš pelno bus sumažintas, o finansiniai įsipareigojimai, susiję su (paskirtomis) priemokomis iš pelno bus atitinkamai padidinti.

1.8.5.3 Numatomų išmokėjimų atidėjiniai

Numatomų išmokėjimų atidėjiniai sudaromi, kad padengtų praneštas arba nepraneštas žalas, kurios jau įvyko, bet dėl kurių dar neišmokėtos draudimo išmokos, kartu su pradėtais išmokėjimais (tokiais kaip išmokėjimai suėjus draudimo sutarties terminui arba nutraukus sutartį) ir su apskaičiuotomis atitinkamų žalų reguliavimo sąnaudomis, atsirandančiomis iš sutarčių draudimo komponento. Numatomų išmokėjimų atidėjiniai dėl jau žinomų žalų vertinami kiekvienu atveju individualiai. Atidėjiny dėl žalų, kurios jau patirtos, bet apie kurias dar nepranešta, vertinamas arba remiantis ankstesne statistika, arba pagal atitinkamų institucijų vietines rekomendacijas. Atskirtas indėlio komponentas į numatomų išmokėjimų atidėjinius neįtraukiamas, bet pripažįstamas kaip finansinis įsipareigojimas.

1.8.6. Atidėjiny pakankamumo testas

Pagal veiklos planą apskaičiuojami atidėjiniai pagrįsti pastoviomis ir gana atsargiomis prielaidomis dėl būsimų mirtingumo tendencijų, investicijų pajamingumo, išlaidų ir sutarčių nutraukimo. Kartą per metus atliekamas atidėjiny pakankamumo testas siekiant nustatyti, ar pagal verslo planą apskaičiuoti atidėjiniai ar finansiniai įsipareigojimai yra pakankami atsižvelgiant į esamas prielaidas. Prielaidų priėmimo procesas aprašytas vidinėje tvarkoje, patvirtintoje Bendrovės Valdybos. Testo metu apskaičiuoti įsipareigojimai lygūs mokėjimų (draudimo išmokų, sąnaudų), kurie turi būti atlikti pagal sutartį ateityje, diskontuotai vertei, atėmus ateityje draudėjų mokėtinų draudimo įmokų diskontuotą vertę, diskontavimui skaičiuoti naudojant nerizikingo pajamingumo kreivę ir geriausias įmanomas prielaidas esamu momentu.

Jei laikoma, kad atidėjiniai pakankami, jie nekeičiami.

Jei atidėjiniai nepakankami, įsipareigojimai įvertinami pagal naujas prielaidas. Todėl pokytis yra asimetriškas. Jei įvertinimas geras, pelno (nuostolių) ataskaitos jis nekeičia, blogas įvertinimas - keičia.

1.8.7. Draudimo išmokų sąnaudų ir žalų suregulavimo sąnaudų

Draudimo išmokų sąnaudų reiškia:

- su draudimo komponentu susijusias išmokas, kurios mokamos esant draudiminiams įvykiams, susijusiems su mirtimi, nelaimingais atsitikimais arba ligomis ataskaitiniu laikotarpiu;
- suėjus sutarties terminui mokamą išmoką arba nutraukiant sutartį mokamas sumas, susijusias su draudimo komponentu.

Draudimo išmokų sąnaudos neapima išmokų iš indėlio komponento, kadangi jis naudojamas tik atitinkamam finansiniam įsipareigojimui mažinti.

Žalų suregulavimo sąnaudos reiškia tiesiogines ir paskaičiuotas sąnaudas, kurios yra susijusios su mokamų žalų apdorojimu ir mokėjimu ir tokių išmokų kaip, pavyzdžiui, žalų reguliavimo personalo atlyginimas arba mokesčiai, susiję su naudojimusi ekspertų paslaugomis, administravimu.

1.9. Perdraudimo sutartys

Perdraudimo sutartis yra sutartis, kuri atitinka 4-ojo TFAS reikalavimus draudimo sutartims ir kurios pagrindu *Sampo Life* (perdraudėjas) gali gauti kompensaciją iš kito draudiko (perdraudiko), jei jai tenka mokėti kompensaciją pagal kitą jos sudarytą draudimo sutartį.

Bendrovė perduoda savo prisiimtą draudimo riziką *Mandatum Life Insurance Company Limited* vykdydama savo įprastinę su savo pagrindinėmis paslaugomis susijusią ūkinę veiklą. Perdraudimas vykdomas rizikos pagrindu. Jis daugiausia dengia mirties ir neįgalumo riziką. Tai reiškia, kad perdraudimo susitarimai susiję tik su *Sampo Life* sudarytų sutarčių draudimo komponentu ir nėra susiję su neatskirtais indėlio komponentais ir finansiniais įsipareigojimais.

Į ataskaitas įtraukti šie perdraudimo straipsniai:

Perdraudimo įmokos, kurias *Sampo Life* moka Perdraudikui. Pelno (nuostolio) ataskaitoje tai mažina bendrą įmokų sumą;

Perdraudimo komisiniai, kuriuos Perdraudikas mokės *Sampo Life*. Šios sumos įtrauktos į pelno (nuostolio) ataskaitą prie kitų pajamų;

Tiek perdraudimo įmokos, tiek perdraudimo komisiniai apskaitomi atliekant mėnesinius skaičiavimus ir daugiausia kaupimo principu;

Įsipareigojimų perdraudikų dalis (kurie daugiausia prisiimami kaip perdraudimo sumos, susijusios su numatomų išmokėjimų atidėjimais, tačiau kurie mažesnėmis sumomis taip pat yra susiję su perkeltų įmokų atidėjimais) apskaitoma balanso turto dalyje kaip perdraudimo turtas. Pelno (nuostolio) ataskaitoje išmokėtų išmokų ir techninių atidėjinių pokyčio perdraudimo dalis sumažina bendrą išmokėtų išmokų ir techninių atidėjinių pokyčio sumą. Išmokėtų išmokų ir numatomų išmokėjimų atidėjinių perdraudimo dalis kiekvienu atveju vertinama individualiai.

Perdraudimo susitarimai neatleidžia Bendrovės nuo jos įsipareigojimų draudėjams.

Realūs pinigų srautai tvarkomi grynomis sumomis, jie nesusiję su kaupimo laikotarpiais.

1.10. Finansiniai įsipareigojimai, išskyrus įsipareigojimus pagal draudimo sutartis

Finansiniai įsipareigojimai apima tiekėjams mokėtinas sumas, sukauptas sąnaudas ir kitus trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus. Šie straipsniai pripažįstami, kai jie tampa mokėtini, ir pirmą kartą vertinami tikrąja gauto atlygio verte, atėmus sandorio išlaidas. Finansiniai įsipareigojimai toliau pripažįstami jų amortizuota savikaina, naudojant galiojančios palūkanų normos metodą.

Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai pripažįstami balanse, kadangi suma, kuri turi būti sumokėta kaip trumpalaikių finansinių įsipareigojimų amortizuota savikaina, paprastai lygi jų nominaliai vertei.

Finansinis įsipareigojimas daugiau nebepripažįstamas, jei įsipareigojimas įvykdomas, panaikinamas arba baigiasi jo galiojimo terminas.

Tarp finansinių įsipareigojimų buhalterinės vertės ir tikrosios vertės jokio esminio skirtumo nėra.

1.11. Kitos pajamos

Kitos pajamos apima pajamas iš komisinio atlyginimo už tarpininkavimą kitiems draudikams, už tarpininkavimą investiciniams fondams bei pajamas iš materialiojo turto pardavimo.

1.12. Sąnaudos

Veiklos sąnaudos skirstomos į įsigijimo sąnaudas, administracines sąnaudas, investicines sąnaudas ir žalų sureguliuavimo sąnaudas. Bendrasis sąnaudų paskirstymo pelno (nuostolių) ataskaitos straipsniams principas: sąnaudos, kurias galima tiksliai identifikuoti (komisinis atlyginimas tarpininkams ir kt.), tiesiogiai priskiriamos atitinkamam straipsniui. Jei sąnaudų tiksliai identifikuoti negalima (biuro sąnaudos, patalpų sąnaudos ir kt.), taikomas proporcinis paskirstymas.

Įsigijimo sąnaudos yra susijusios su draudimo sutarčių pardavimu. Įsigijimo sąnaudos apima tiesiogines sąnaudas, pvz., komisinį atlyginimą tarpininkams, įvairias draudimo dokumentų tvarkymo ir sutarčių priskyrimo investiciniam portfeliui sąnaudas, sutarčių sudaryme tiesiogiai dalyvaujančių darbuotojų sąnaudas, ir netiesiogines sąnaudas, pvz., reklamos sąnaudas ir sutarčių išrašymo administracines sąnaudas.

Administracinės sąnaudos susijusios su įmokų surinkimu, portfelių administravimu, draudimo išmokų tvarkymu. Administracinės sąnaudos apima su draudimo veikla susijusias sąnaudas, neįtrauktas į įsigijimo sąnaudas, žalų sureguliuavimo sąnaudas ar investicines sąnaudas. Kitos sąnaudos, patirtos Bendrovės interesais, pvz., atlyginimas auditoriams ir mokesčių konsultantams, mokestis draudimo priežiūros komisijai ir mokėjimai profesionalų asociacijoms, irgi įtraukiamos į administracines sąnaudas.

Žalų sureguliuavimo sąnaudos – žr. 1.8.7 punktą.

Investicinės sąnaudos apima tiesiogines sąnaudas, susijusias su investicinių portfelių administravimu ir valdymu, finansinio turto įsigijimo sandorių sąnaudas, kitas netiesiogines sąnaudas, priskirtas investicinėms sąnaudoms proporcinio paskirstymo metodu.

1.13. Veiklos nuoma

Nuomos sutartys, pagal kurias žymi rizikos ir iš nuosavybės gaunamos naudos dalis tenka nuomotojui, priskiriamos veiklos nuomai ir įtraukiamos į nuomotojo balansą.

Turtas, įsigytas veiklos nuomos sutarties galiojimo laikotarpiu, į Bendrovės balansą neįtraukiamas. Mokėjimai pagal veiklos nuomos sutartis pripažįstami sąnaudomis nuomos laikotarpiu pagal tiesinį principą.

Veiklos nuoma įtraukiama į veiklos sąnaudas kaip nuomos sąnaudos. Nuomos įsipareigojimai detalizuoti 3.24 pastaboje.

1.14. Privalomasis rezervas

Pagal Komercinio kodekso nuostatas Bendrovė kasmet mažiausiai 5 proc. savo grynojo pelno turi skirti privalomajam rezervui, kol rezervo suma pasieks 10 proc. įstatinio kapitalo dydžio. Privalomojo rezervo sumos negalima paskirstyti dividendams, tačiau jį galima naudoti nuostoliams padengti ir įstatiniam kapitalui didinti.

1.15. Pelno mokesčiai

Pagal Estijos įstatymus juridinių asmenų pelnas neapmokestinamas, todėl nėra atidėtojo pelno mokesčio turto ir įsipareigojimų. Tačiau Estijoje apmokestinami dividendai, išmokėti iš nepaskirstytojo pelno. 2010 m. sausio 1 d. šio mokesčio tarifas buvo 21/79 grynosios dividendų sumos, kaip ir 2009 m. Dividendų pelno mokestis pelno (nuostolio) ataskaitoje pripažįstamas kaip pelno mokesčio sąnaudos tą laikotarpį, kurį dividendai buvo paskelbti, neatsižvelgiant į tai, už kurį laikotarpį dividendai buvo paskelbti, arba į tą momentą, kada dividendai išmokami.

2009 12 31 Bendrovės nepaskirstytasis pelnas buvo 22 041 tūkst. Estijos kronų. Didžiausias galimas mokestinis įsipareigojimas, susijęs su dividendų išmokėjimu, nurodytas 3.12 pastaboje.

Latvijos ir Lietuvos filialai moka metinį pelno mokestį, apskaičiuojamą pagal vietos mokesčių įstatymus.

Lietuvoje pelno mokesčio tarifas 2009 m. yra 20 proc. Nuo 2010 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikoje įmonėms taikomas 15 % pelno mokesčio tarifas.

Lietuvos padalinys 2009 m. uždirbo 5 289 173 Lt pelno. Atsižvelgiant į draudimo sutarčių terminą, buvo atliktos korekcijos: ilgalaikių ir trumpalaikių sutarčių administravimo sąnaudos buvo padalytos proporcingai šių sutarčių grupių uždirbtoms draudimo įmokoms. Apmokestinamasis pelnas sumažėjo, nes leidžiama atskaityti investicines pajamas iš techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų bei atskaityti dalį techninių atidėjinių pokyčio (trumpalaikių sutarčių atveju). Su ilgalaikėmis (daugiau nei 10 metų) sutartimis

susijusios pajamos ir sąnaudos neapmokestinamos. Atlikus koregavimus, apmokestinamasis 2009 m. rezultatas buvo 249 504 Lt pelnas.

Nustatyta, kad 2006 ir 2007 metais apmokestinamas pelnas buvo ne visai tinkamai apskaičiuotas. Investicinės pajamos iš investicinio turto buvo atimtos du kartus – kaip neapmokestinamos pajamos ir kaip finansinių įsipareigojimų vertės pokytis. Atlikus naujus skaičiavimus, 2006 metų apmokestinamas pelnas sudarė 749 309 Lt ir 2007 metų mokestinis nuostolis sudarė 1 277 659 Lt.

Po šių perskaičiavimų, 2008 m. gruodžio 31 d. perkelti mokestiniai nuostoliai sudarė 54 451 783 Lt, kaip matyti iš toliau pateiktos lentelės:

| Mokestiniai metai | Mokestinių nuostolių suma (Lt) |
|-------------------|--------------------------------|
| 2003 | 13 350 815 |
| 2004 | 17 970 885 |
| 2005 | 21 852 424 |
| 2007 | 1 277 659 |

(2006 m. mokestinį pelną padengė 2002 m. mokestinis nuostolis, o 2008 m. mokestinį pelną padengė 2003 m. mokestinis nuostolis.)

Mokestiniai nuostoliai gali būti perkelti neribotai, išskyrus nuostolius, kurie buvo patirti perleidus vertybinius popierius ir (arba) išvestines finansines priemones. Nuostoliai, patirti perleidus vertybinius popierius ir (arba) išvestines finansines priemones, gali būti perkelti penkerius metus iš eilės ir gali būti naudojami sumažinti tik iš to paties tipo sandorių uždirbtas apmokestinamąsias pajamas.

Atidėtasis mokesčių turtas nesuformuotas, nes Bendrovė nenumato realizuoti atidėtojo mokesčių turto artimiausioje ateityje.

Bendrovės Latvijos filialo mokestiniu laikotarpiu uždirbtam pelnui taikomas 15 proc. pelno mokesčio tarifas.

2009 m. gruodžio 31 d. SE Sampo Life Insurance Baltic Latvijos filialas turėjo mokestinių nuostolių, perkeltų iš ankstesnių mokestinių laikotarpių. Perkelti mokestiniai nuostoliai parodyti lentelėje:

| Mokestiniai metai | Mokestinių nuostolių suma (LVL) |
|-------------------|---------------------------------|
| 2002 | 88 794 |
| 2003 | 266 799 |
| 2004 | 333 010 |
| 2005 | 499 655 |
| 2006 | 1 311 058 |
| 2008 | 667 504 |
| 2009 | 211 121 |

Bendrovės Latvijos filialas turi teisę perimti sukauptus per ankstesnius laikotarpius AAS Sampo Dziviba mokestinius nuostolius ir pritaikyti juos mokestinio laikotarpio, kuriuo atliktas sujungimas, bei chronologine tvarka vėlesnių mokestinių laikotarpių (bet ne ilgiau nei 8 metus (pradedant nuo 2008 m.) po mokestinio laikotarpio, kuriuo mokesčių inspekcijai pateikta ataskaita apie nuostolį) Latvijos filialo apmokestinamam rezultatui.

Atidėtasis mokesčių turtas nesuformuotas, nes Bendrovė nenumato realizuoti atidėtojo mokesčių turto.

1.16. Apskaitos principai, dėl kurių reikia vadovybės sprendimo, ir pagrindiniai vertinimų neaiškumų metinėje ataskaitoje šaltiniai

Rengiant ataskaitas pagal TFAS reikalingi vadovybės vertinimai ir prielaidos, kurie turi įtakos finansinėse ataskaitose nurodomoms pajamoms, sąnaudoms, turtui, įsipareigojimams ir sąlyginiams įsipareigojimams. Taikant apskaitos principus taip pat reikia priimti sprendimus. Gauti vertinimai yra pagrįsti balanso sudarymo dieną turima informacija. Vertinimai remiasi praeityje įgyta patirtimi ir prielaidomis balanso sudarymo dieną dėl labiausiai tikėtinų įvykių ateityje.

Faktiniai rezultatai gali skirtis nuo vertinimais ir prielaidomis grįstų rezultatų. Bet kokie vertinimų pokyčiai bus pripažįstami tiek tais finansiniais metais, kuriais toks vertinimas peržiūrimas, tiek visais vėlesniais laikotarpiais.

Gyvybės draudimo bendrovės pagrindinės prielaidos dėl ateities ir pagrindiniai su vertinimais balanse susiję neaiškumai siejasi, pavyzdžiui, su prielaidomis, kurios naudojamos draudimo statistikos

skaičiavimuose, ir su nekotiruojamo finansinio turto ir įsipareigojimų tikrosios vertės nustatymu. Bendrovės požiūriu, apskaitos principai dėl šių sričių yra patys sudėtingiausi, vertinimų ir prielaidų dėl jų naudojimas yra pats reikšmingiausias.

Draudimo statistikos prielaidos

Draudimo įsipareigojimų vertinimas visuomet turi savyje neaiškumo, kadangi techniniai atidėjiniai yra pagrįsti vertinimais ir prielaidomis dėl būsimų žalų. Vertinimai yra paremti statistika, kuri gaunama iš Bendrovės balanso sudarymo dieną turimos informacijos apie praeityje patirtas žalas.

Su vertinimais susijęs neaiškumas paprastai yra didesnis vertinant naujus draudimo portfelius arba portfelius, kuriuose nuostolio išsiaiškinimas užima daug laiko, kadangi dar nėra išsamios žalų statistikos. Greta praeities duomenų, vertinant draudimo įsipareigojimus atsižvelgiama į kitus klausimus, tokius kaip žalų kitimas, nepadengtų žalų suma, teisės aktų pasikeitimai, teismų nutartys ir bendra ekonominė situacija.

Draudimo įsipareigojimams taikomos draudimo statistikos prielaidos taip pat aptariamos dalyje „Rizikos valdymas“, o būtent su draudimo rizika susijusiame 2.6 punkte; taip pat prie atidėjinių pakankamumo testo **Error! Reference source not found.** ir **Error! Reference source not found.** punktuose ir prie draudimo techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų, taip pat pagrindinių prielaidų pokyčių **Error! Reference source not found.** – **Error! Reference source not found.** punktuose.

2. Rizikos valdymo ataskaita

2.1. Pagrindinių rizikos veiksnių ir rizikos valdymo bendrovėje Sampo Life apžvalga

2.1.1. Rizikos valdymo apžvalga

Rizika yra svarbus ir neatskiriamas Sampo Life veiklos ir verslo aplinkos elementas. Aukštos kokybės rizikos valdymas yra būtina verslo valdymo sąlyga. Kalbant apie finansinio sektoriaus bendroves apskritai, pagrindinės verslo kompetencijos apima rizikos veiksnių vertinimą ir tinkamą bet kokios galinčios kilti rizikos valdymą.

Vienintelis bendrovės SE Sampo Insurance Baltic akcininkas yra Mandatum Life Insurance Company Ltd, kuris savo ruožtu priklauso Sampo Group. Bendri rizikos valdymo ir vidinės kontrolės principai, taip pat funkcijų pasidalijimas tarp antrinių draudimo įmonių nustatomi Sampo Group lygmeniu. Antrinės draudimo įmonės savo veiklą organizuoja pagal šiuos principus, atsižvelgdamos į atitinkamos verslo srities specifiką. Sampo Life rizikos valdymo principai ir rizikos struktūra pateikiami toliau.

Bendrovėje Sampo Life pagrindiniai rizikos valdymo uždaviniai yra:

- užtikrinti, kad būtų nustatoma, vertinama ir analizuojama pelningumą įtakojanti rizika, taip pat kita esminė rizika;
- užtikrinti, kad rizika būtų tinkamai įkainota;
- užtikrinti, kad būtų pakankamai kapitalo atsižvelgiant į esamą ūkinės veiklos riziką ir esamą aplinką;
- riboti ir švelninti Bendrovės finansinių rezultatų ir vertės svyravimus;
- užtikrinti bendrą veiklos efektyvumą, saugumą ir tęstinumą.

Kad šie uždaviniai būtų įvykdyti, Sampo Life rizikos valdymo procesai numato šias užduotis:

- funkcijų, kurios yra būtinos efektyviai ir aukštos kokybės veiklai, apibrėžimas ir aiškus padalinimas;
- su ūkine veikla ir verslo aplinka susijusios rizikos nustatymas ir nuolatinis stebėjimas;
- protingas draudimo sutarčių įkainojimas ir investicijų rizikos / gražos santykio įvertinimas, kas yra būtina sąlyga norint bėgant laikui pasiekti nusistatytus finansinius rezultatus ir pelningumą;
- rizikos valdymas ir rizikos portfelių koregavimas, tiek kalbant apie investicijas, tiek apie įsipareigojimus, siekiant išlaikyti protingo dydžio rizikos / gražos santykį. Portfelio valdymo funkcijos pagrįstos nustatytais limitais ir suteiktais įgaliojimais;
- rizikos, rezultatų ir pelningumo vertinimas ir ataskaitų apie juos teikimas.

2.1.2. Bendrovės rizikos apibūdinimas

Gyvybės draudimo pelningumas priklauso nuo investicinio rezultato, draudimo rizikos rezultato ir sąnaudų rezultato. Investicinis rezultatas yra skirtumas tarp turto, išskyrus turtą, dengiantį finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, investicinės gražos, ir tarp išlaidų garantuotoms ir kitokioms palūkanoms bei priemokoms iš pelno, didinančių techninius atidėjinius ir finansinius įsipareigojimus. Investicinio gyvybės draudimo sutartyse investicijų rizika tenka klientui; tačiau Bendrovė vis tiek patiria tam tikrą investicinę riziką dėl investicinio turto valdymo proceso specifikos ir galimo nedidelio investicinio turto ir įsipareigojimų neatitikimo. Draudimo rizikos rezultatas yra skirtumas tarp faktiškai patirtų žalų ir nustatant kainas preziumuotos žalų sumos. Sąnaudų rezultatas gaunamas iš sutarčių mokesčių išlaidoms padengti atėmus faktiškai patirtas sąnaudas.

Greta pirmiau aptartų rizikos rūšių, Sampo Life patiria veiklos riziką ir verslo riziką, pvz., vidinių procesų sutrikimus arba ekonominės aplinkos pokyčius. Tokia rizika slypi visose verslo srityse.

Bendrovės rizikos veiksniai galima suskirstyti į keturias pagrindines kategorijas: draudimo rizika; rinkos rizika; kredito rizika ir veiklos rizika. Draudimo rizikos veiksniai susiję su tam tikros draudimo rūšies padengiama rizika ir su specifiniu draudimo veiklos procesu. Rinkos rizika atsiranda dėl turto rinkos kainų lygio ar nepastovumo. Kredito rizika – tai rizika, kad vertybinių popierių emitentai, sutarčių šalys ir tarpininkai nevykdys įsipareigojimų ir kad pasikeis kreditų kokybė. Veiklos rizika – tai rizika, kylanti iš Bendrovės veiklos rūšies ir pobūdžio. Tai apima tiesioginius ar netiesioginius nuostolius, atsirandančius dėl netinkamų ar nesėkmingų vidaus procesų, darbuotojų ar sistemų arba dėl išorės įvykių.

Bendrovė kasmet atlieka draudimo portfelio pelningumo analizę, pagrįstą įvairiais ateities scenarijais, atsižvelgdama į Bendrovės sąnaudų dinamiką, investicijų grąžą, žalų dinamiką, naujas veiklos apimtis ir kt. Ši analizė padeda geriau suprasti Bendrovės rizikos pobūdį ir leidžia numatyti galimas ateities tendencijas.

Bendrovei tenkančios rizikos pokyčiai ir Bendrovės mokumas 2009 metais bus aprašyti atitinkamuose tolesniuose šios ataskaitos punktuose. Tačiau pagrindiniai dalykai, susiję su minėtose srityse 2009 metais pasiektais rezultatais, būtų šie:

- žymiai išaugo įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis dėl padidėjusių pajamų iš įmokų ir puikios investicinių fondų investicinės grąžos;
- bendra draudimo rizika iš esmės nepasikeitė;
- Bendrovės investicinė grąža buvo labai gera ir atsvėrė investicijoms prastus 2008 metus;
- padidėjo Bendrovės mokumo perviršis.

2.1.3. Rizikos struktūra

Tiesioginė atsakomybė už rizikos valdymą tenka Bendrovės Valdybai, kuri atsakinga už aktyvų visų rizikos veiksnių valdymą, atsižvelgiant į Stebėtojų tarybos nurodymus. Valdyba informuoja Stebėtojų tarybą apie visas galimas rizikas ir pavojus bei teikia vadovybei veiksmų planą, kaip juos valdyti.

Bendrovė taiko *Sampo Group* apibrėžtus rizikos valdymo principus, kuriuos formuluojant atsižvelgta į gyvybės draudimo bendrovės specifiką. Be to, *Sampo Life* yra įgyvendinusi Bendrovės rizikos valdymo principus, kuriuos patvirtino Stebėtojų taryba ir kurie, be kitų dalykų, apibrėžia Bendrovės rizikos klasifikaciją ir organizacinę rizikos valdymo struktūrą.

Vienas Valdybos narys paskirtas rizikos valdytoju, kuris atsako už bendrą rizikos valdymo klausimų koordinavimą. Rizikos valdymo klausimų koordinavimas kiekvienoje rizikos srityje aprašytas toliau.

Daugumą rinkos ir kredito rizikų seka ir dėl atitinkamų veiksmų sutaria Bendrovės investicijų rizikos valdymo komitetas (IRVK). IRVK posėdžiai šaukiami keturis – šešis kartus per metus. Stebėtojų taryba kiekvienais metais tvirtina Bendrovės investavimo strategiją. Vienas Valdybos narys paskirtas investicijų valdytoju, kuris atsako už bendrą su investicijų valdymu susijusių klausimų, įskaitant turto / įsipareigojimų valdymą, koordinavimą. Paprastai Valdybos nariai gauna mėnesines investicijų ataskaitas. Bendrovė bendradarbiauja su *Danske Capital AS*, priklausančia *Danske Group*, aktyviai valdydama savo nuosavo kapitalo portfelio ir techninių atidėjinių portfelio investicijas. Bendrovės finansų skyrius ir aktuarai dar atidžiau seka likvidumo riziką kiekvieną dieną.

Draudimo riziką seka Bendrovės aktuarų skyrius ir rizikos vertintojai. Aktuarų skyrius stebi, kad tarifai ir kainos būtų adekvatūs, ir praneša Valdybai ir Stebėtojų tarybai, jei tarifus reikia keisti. Stebėtojų taryba tvirtina tarifus ir kainas, nustato maksimalią rizikos sumą, kurią Bendrovė turi pasilikti sau, ir tvirtina persidraudimo politiką. Aktuarų skyrius nuolat stebi techninių atidėjinių pakankamumą ir praneša Valdybai ir Stebėtojų tarybai, jei reikia keisti skaičiavimo pagrindą. Stebėtojų taryba tvirtina pagrindinius techninių atidėjinių skaičiavimo pagrindo pokyčius. Aktuarų skyrius Valdybai teikia įvairias mėnesines ir ketvirtines ataskaitas.

Veiklos riziką kontroliuoja ir veiksmus numato Bendrovės Veiklos rizikos valdymo komitetas savo posėdžiuose, rengiamuose kartą per ketvirtį. Apie įvykusius veiklos rizikos atvejus Bendrovės skyriai praneša šiam komitetui, kuris juos kaupia ir analizuoja. Šis komitetas stebi ir riziką, susijusią su investicinio gyvybės draudimo sutarčių turto valdymu. Komiteto posėdžių protokolai reguliariai pateikiami Bendrovės Valdybai.

Vidaus auditas teikdamas rekomendacijas užtikrina, kad veiktų tinkama vidinė kontrolė. Kur įmanoma, pirmenybė paprastai teikiama automatinei kontrolei, kad būtų sukurtos efektyvios rizikos valdymo sistemos.

2009 m. Bendrovė toliau plėtojo ir diegė rizikos valdymo sistemas, apimančias strategijas, procesus ir ataskaitų rengimo procedūras, būtinas rizikai nuolat stebėti, valdyti ir ataskaitoms rengti.

2.2. Kapitalo valdymas

2.2.1. Kapitalo turinys ir kapitalo valdymas

Kapitalo valdymo tikslas yra užtikrinti turimo kapitalo pakankamumą atsižvelgiant į rizikos veiksnius, susijusius su bendrovės veikla ir verslo aplinka.

Draudimas – dideliu laipsniu reguliuojama veikla, kuriai yra nustatytos minimalaus kapitalo ir kapitalo struktūros taisyklės. Kapitalas čia reiškia nuosavą kapitalą, sudarytą iš įstatinio kapitalo, akcijų priedų, privalomojo rezervo, kitų rezervų ir nepaskirstyto pelno. *Sampo Life* vertina savo kapitalą pagal teisės aktais nustatytus reikalavimus kapitalui, atsižvelgdama į Bendrovės strateginę plėtrą. Pastaraisiais metais savininkai priėmė sprendimą neišmokėti dividendų; be to, nebuvo poreikio įsigyti papildomo kapitalo.

2.2.2. Įstatyminiai kapitalo reikalavimai

Draudimo veiklos įstatyme nustatyti trys reikalavimai gyvybės draudimo bendrovės kapitalui:

- gyvybės draudimo bendrovės įstatinis kapitalas turi būti ne mažesnis nei trys milijonai eurų (įstatymo 56 str.);
- turima mokumo atsarga turi būti ne mažesnė nei minimali mokumo atsarga, kuri iki 2009 m. gruodžio 31 d. buvo lygi 3,2 milijonams eurų (įstatymo 71 str.) (o nuo 2010 m. sausio 1 d. padidėjo iki 3,5 milijonų eurų);
- mokumo atsarga turi būti ne mažesnė nei reikalaujama mokumo atsarga, apskaičiuota pagal 73 str. pateiktą algoritmą.

Įmonės mokumo atsargos apibrėžimas pateiktas įstatymo 67 str. Ši atsarga apima apmokėtą įstatinį kapitalą ir susijusius akcijų priedus, suformuotą rezervą ir nepaskirstytąjį pelną atėmus nematerialųjį turą, patirtus nuostolius, dalyvavimą kitose finansinėse įstaigose, išpirktų išdo akcijų įsigijimo savikainą ir kitus komponentus, kuriuos galima pridėti gavus išankstinį Finansinės priežiūros tarnybos leidimą, pvz. subordinuotuosius įsipareigojimus ar kitus vertybinius popierius. *Sampo Life* neturi turto, kuris mažintų mokumo maržą, ar subordinuotųjų įsipareigojimų, kuriuos būtų galima pridėti. Todėl Bendrovės mokumo atsarga iš esmės lygi balanse nurodytam nuosavam kapitalui.

2.2.3. Kapitalo reikalavimų vykdymas

| tūkst. Estijos kronų | 2009 12 31 | 2008 12 31 | 2007 12 31 |
|--|---------------|---------------|---------------|
| Įstatinio kapitalo reikalavimas | 46 940 | 46 940 | 46 940 |
| <i>Sampo Life</i> įstatinis kapitalas | 55 000 | 55 000 | 55 000 |
| Perviršis | 8 060 | 8 060 | 8 060 |
| Minimali mokumo atsarga (KtS § 71) | 50 069 | 50 069 | 50 069 |
| <i>Sampo Life</i> mokumo atsarga | 125 384 | 107 116 | 122 586 |
| Perviršis | 75 315 | 57 047 | 72 516 |
| Reikalaujama mokumo atsarga (apskaičiuota pagal KtS § 73) | 31 333 | 28 505 | 31 294 |
| <i>Sampo Life</i> mokumo atsarga (turima mokumo atsarga) | 125 384 | 107 116 | 122 586 |
| Perviršis | 94 051 | 78 611 | 91 291 |

2.3. Rinkos rizika

Rinkos rizika apibrėžiama kaip rizika, kad bus patirta nuostolių arba pablogės finansinė padėtis dėl tiesioginės ar netiesioginės turto ir įsipareigojimų rinkos kainų svyravimų įtakos.

Sampo Life ilgalaikis tikslas – gauti pakankamas grynąsias pajamas iš investicinės veiklos, kad būtų galima padengti garantuotą palūkanų normą ir priemokas pagal teisingumo principą ir patenkinti akcininkų gražos reikalavimą esant priimtina rizikos laipsniui.

2.3.1. Rinkos rizikos valdymas ir kontrolė

Rinkos rizika valdoma diversifikuojant investicijų portfelį ir nuolat stebint investicijų sudėtį, atsižvelgiant į draudimo įsipareigojimų pobūdį, priežiūros institucijų reikalavimus, siekiamus reitingus ir rizikos prisiėmimo pajėgumą. Nuolat stebimas ir valdomas terminų neatitikimas tarp techninių atidėjinių ir pastoviųjų pajamų investicijų, taip pat turto ir įsipareigojimų pasiskirstymas pagal valiutas.

Sampo Life rinkos rizika daugiausia susijusi su investicijomis į akcijas ir palūkanų normos rizika, būdinga pastoviųjų pajamų turtui bei draudimo įsipareigojimams su garantuota palūkanų norma. *Sampo Life* Stebėtojų taryba kasmet tvirtina Investavimo strategiją, kurioje nustato investavimo veiklos principus ir ribas. Investavimo strategijoje taip pat numatytos priemonės ir ribos maksimaliai priimtina rinkos rizikai nustatyti. Siekiama užtikrinti reikiamą mokumą, taip pat kad investicijos būtų pakankamos ir tinkamos draudimo techniniams atidėjiniams ir finansiniams įsipareigojimams padengti.

Sampo Life valdo tris portfelius:

Investicinis portfelis apima turtą, kuris kaip galima tiksliau dengia atitinkamus finansinius įsipareigojimus, kai rizika tenka draudėjams. Techninių atidėjinių portfelis reiškia turtą, kuris skirtas dengti visus kitus draudimo techninius atidėjinius ir finansinius įsipareigojimus, išskyrus perdraudikų dalį, visose šalyse. Tai įsipareigojimai, kuriuos Bendrovė turėtų garantuoti. Tokie įsipareigojimai taip pat apima finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, atitinkančius nustatytus išmokėjimus, kurie dar neišmokėti. Šio turto valdymas reiškia, kad Bendrovė taip pat privalo laikytis reikalavimų, kuriuos apibotam turtui nustato Draudimo veiklos įstatymas (77 str.).

Bendrovės nuosavo kapitalo portfelyje yra visas kitas turtas. Jame taip pat yra techninių atidėjinių portfelio apsauginė dalis, jei dėl skaičiavimų arba taikomų apribojimų techninių atidėjinių portfelis būtų nepakankamas atitinkamiems įsipareigojimams padengti arba jei dėl kokios nors kitos priežasties būtų nesilaikoma nustatytų apribojimų.

Investavimo strategija taikoma pirmiau minėtiems techninių atidėjinių ir Bendrovės nuosavo kapitalo portfeliams.

Bendrovės Stebėtojų tarybos sudarytas investicijų rizikos valdymo komitetas nuolat tikrina, kad būtų laikomasi Investavimo strategijoje numatytų ribų ir principų, ir praneša apie investicinę riziką *Sampo Life* Stebėtojų tarybai. 2009 metais tarp IRVK narų buvo Bendrovės Valdybos pirmininkas, investicijų valdytojas, vyr. aktuaras, kontrolieriai iš pagrindinės bendrovės ir *Danske Capital AS* atstovai (atsakingi už kasdienį investicijų administravimą). 2009 metais buvo sušaukti penkti IRVK posėdžiai.

Bendrovės investicinės veiklos graža (įskaitant tiek techninių atidėjinių, tiek Bendrovės nuosavo kapitalo portfelius) 2009 metais siekė 7,40 procento (0,31 procento 2008 metais). Metų pabaigoje Bendrovės investicinio turto rinkos vertė (įskaitant tiek techninių atidėjinių, tiek Bendrovės nuosavo kapitalo portfelius) siekė 405 868 tūkst. Estijos kronų (404 886 tūkst. Estijos kronų).

2.3.2. Palūkanų normos rizika ir nuosavybės vertybinių popierių kainos rizika

Kaip aprašyta dalyje apie investicinio turto (techninių atidėjinių ir Bendrovės nuosavo kapitalo portfelių) pasiskirstymą, *Sampo Life* daugiau investuoja į pastoviųjų pajamų turtą. Investicijų į pinigų rinką dalis sumažėjo, o kitų pastoviųjų pajamų investicijų dalis išaugo.

Didžiausia palūkanų normos rizika gyvybės draudimo versle yra ta, kad per ilgą laiką pastoviųjų pajamų investicijos neduos tokios gražos, kuri būtų bent jau lygi techninių atidėjinių garantuotai palūkanų normai. Šios rizikos tikimybė didėja rinkoje kritus palūkanų normoms ir likus žemame lygyje. Kai krenta palūkanų normos, mokumo padėtis trumpuoju laikotarpiu gerėja, bet tuo pačiu metu didėja techninių atidėjinių palūkanų normos rizika.

Šią riziką ketinama riboti investicinio turto sudėtyje atsižvelgiant į tai, kad investicinio turto struktūra būtų tinkama atsižvelgiant į palūkanų normos riziką ir infliaciją taip, kad toks turtas padengtų Bendrovės techninius atidėjinius. Ši rizika valdoma nuolat stebint ir valdant įsipareigojimų ir fiksuotų pajamų investicijų trukmės skirtumą.

Metų pabaigoje, iš viso Bendrovės investicinio portfelio (įskaitant techninius rezervus ir Bendrovės nuosavo kapitalo portfelį) 0,1 procento buvo investuota į nuosavybės vertybinius popierius, 27,2 procento į vyriausybės obligacijas (27,1%), 20,9% procento į bendrovių obligacijas (11,0%) ir 51,8 procento į pinigų rinkos priemones (61,8%).

Nuosavybės vertybinių popierių kainos rizika yra nuostolių, patiriamų pasikeitus akcijų kainoms, rizika. *Sampo Life* investicijos į nuosavybės vertybinius popierius 2009 metais išliko nedidelės ir sudarė 502 tūkst. Estijos kronų (482 tūkst. Estijos kronų).

Sampo Life nuosavybės vertybinių popierių portfelis yra aktyviai valdomas. Nuosavybės vertybinių popierių portfelio pozicijos ir rizika negali viršyti Investavimo strategijoje nustatytų ribų. Investavimo strategijoje yra nustatytos maksimalios ribos skirtingoms geografinėms teritorijoms. Investicijos į nuosavybės vertybinius popierius daugiausia valdomos per fondus, tuo tarpu investicijas į Baltijos šalių nuosavybės vertybinius popierius valdo *Danske Capital AS*.

Žemiau esančioje lentelėje pateiktas **Bendrovės investicinio turto** (techninių atidėjinių ir Bendrovės nuosavo kapitalo portfelio) **pasiskirstymas pagal turto klases** (atkreipiame dėmesį, kad šis pasiskirstymas skiriasi nuo pasiskirstymo apskaitos tikslais pagal priemones, kuris naudojamas finansinių ataskaitų paaiškinamojo rašto pastabose).

| tūkst. Estijos kronų | 2009 | 2008 |
|---|----------------|----------------|
| NUOSAVYBĖS VERTYBINIAI POPIERIAI, IŠ VISO | 502 | 452 |
| Vyriausybės obligacijos | 110 380 | 109 536 |
| Bendrovių obligacijos | 84 793 | 45 702 |
| Pinigų rinkos priemonės | 210 193 | 250 197 |
| PASTOVIŲJŲ PAJAMŲ VERTYBINIAI POPIERIAI, IŠ VISO | 405 366 | 404 434 |
| PORTFELIAI, IŠ VISO | 405 868 | 404 886 |

Finansinio turto vertė kinta atsižvelgiant į pagrindinių rinkos veiksnių dinamiką. Turimo finansinio turto (įskaitant techninių atidėjinių ir nuosavybės portfelius) jautrumo analizė pagal skirtingus rinkos rizikos scenarijus pateikta lentelėje. Rezultatai atspindi momentinę pagrindinio rinkos kintamojo vienkartinio pokyčio įtaką tikrajai vertei 2009 m. gruodžio 31 d.

Toliau pateikiamoje lentelėje parodytas **SE Sampo Life Insurance Baltic investicinio portfelio jautrumas rinkos pokyčiams** 2009 m. ir 2008 m. gruodžio 31 d.

| | Rizika | | |
|------|--------------------------|-------------------------|---------------------|
| | Palūkanų normos | | Akcijų |
| | 1 % lygiagretus kritimas | 1 % lygiagretus kilimas | 20 % kainų kritimas |
| 2009 | +1,1 % | -1,1 % | -0,02 % |
| 2008 | +1,5 % | -1,4 % | -0,02 % |

Bendrovės prisiimti įsipareigojimai išreikšti garantuotu palūkanų normos lygiu ir klientų lūkesčiais dėl papildomų palūkanų. Bendrovės draudimo sutarčių portfelio garantuota palūkanų norma yra 2,5–4,0 proc., atsižvelgiant į nuo produkto rūšį, pardavimo laikotarpį ir šalį.

Įmokų dydžiai draudimo sutartims su dalyvavimu pelne nėra apriboti. Tradicinių kaupimo sutarčių, kurioms nustatytos garantuotos palūkanos, įmokų dydžiai dažniausiai fiksuoti, išskyrus atvejus, kai draudėjas įformina sutarties pakeitimą dėl iš anksto nustatytos ar papildomos dinamikos (padidėjimas neturi viršyti 10 proc. ankstesnių metų įmokų).

Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išskyrus finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai rizika tenka draudėjui) **pagal garantuotą palūkanų normą tūkst. Estijos kronų lyginant su apskaitomo turto pastoviosiomis pajamomis:**

| Garantuota palūkanų norma | 0,00 % | 2,50 % | 3,00 % | 3,50 % | 4,00 % | Iš viso | |
|---|----------|--------------|------------|--------------|----------|---------------------------------|---------|
| Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis*) | 8 793 | 5 843 | 27 460 | 147 754 | 96 933 | 286 782 | |
| Perdraudžiama suma | 960 | 0 | 17 | 0 | 38 | 1 014 | |
| Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis*), neskaitant perdraudimo dalies | 7 833 | 5 843 | 27 443 | 147 754 | 96 895 | 285 767 | |
| Pastoviosios pajamos | 0-2,49 % | 2,5 %-2,99 % | 3 %-3,49 % | 3,5 %-3,99 % | virš 4 % | Nenustatyta (fondai ir akcijos) | Iš viso |
| Techninių atidėjinių portfeliui priskirtas pastoviųjų pajamų turtas ir akcijos | 47 149 | 15 034 | 61 844 | 28 715 | 116 477 | 53 655 | 322 875 |

*Kuriose vis dar yra finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kurie dengia numatomus išmokėjimus, kaip aprašyta **Error! Reference source not found.** punkte.

Draudimo techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų terminas metais (išskyrus finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai rizika tenka draudėjui) tūkstančiais Estijos kronų:

| Likę metai iki termino pabaigos | Nenustatyta | 0-1.(9) | 2-5.(9) | 6-10.(9) | 11-15.(9) | 16-19.(9) | 20 ir daugiau | Iš viso EEK |
|---|-------------|---------|---------|----------|-----------|-----------|---------------|-------------|
| Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis*) | 5 427 | 29 230 | 87 951 | 83 726 | 47 695 | 19 252 | 13 500 | 286 782 |
| Perdraudžiama suma | 960 | 0 | 12 | 11 | 32 | 0 | 0 | 1 014 |
| Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis*), neskaitant perdraudimo dalies | 4 468 | 29 230 | 87 939 | 83 715 | 47 662 | 19 252 | 13 500 | 285 767 |
| Techninių atidėjinių portfeliui priskirtas turtas | 53 655 | 258 488 | 10 732 | 0 | 0 | 0 | 0 | 322 875 |

*Kuriose vis dar yra finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kurie dengia numatomus išmokėjimus, kaip aprašyta **Error! Reference source not found.** punkte.

Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai čia grupuojami pagal laiką iki termino pabaigos, atsižvelgiant į kiekvienoje draudimo sutartyje nustatytą pabaigos datą. Tai neatspindi numatomų pinigų srautų geriausių įmanomų prognozių, kadangi pinigų srautus taip pat įtakotų būsimos įmokos, sutarčių nutrūkimai, daliniai nutrūkimai, žalos, mokesčiai, palūkanos, sutarčių pakeitimai ir kt. Bet tai vis tiek galėtų būti naudojama apytiksliam pinigų srautų prognozavimui. Prognozuoti būsimus nediskontuotus pinigų srautus, imant geriausią įmanomą prognozę (rodant duomenis atskirai pagal metus), iki šiol buvo netikslinga.

Investicinio gyvybės draudimo sutarčių turto ir įsipareigojimų dydžiai turi sutapti, o visa investavimo rizika tenka klientams, kurie patys pasirenka investicinius fondus ar kitas investavimo priemones. Tam tikru laipsniu reikia atsižvelgti į šių sutarčių rinkos vertės pokyčius, turinčius įtakos komisiniams mokesčiams,

kuriuos fondų valdytojai moka Bendrovei, ir į mokesčius, kurių dydį lemia draudėjo rezervas. Be to, dėl rinkos įtakos gali padidėti klientų nutraukiamų sutarčių skaičius ir tuo pačiu Bendrovės išmokų suma.

2.3.3. Valiutos rizika

Sutartys sudaromos Estijos kronomis, Latvijos latais, Lietuvos litais, eurai ir JAV doleriais. Valiutos rizika valdoma užtikrinant reikiamą turto ir įsipareigojimų balansą pagal valiutas. Didžiausias leidžiamas skirtumas tarp įsipareigojimų Estijos kronomis, Latvijos latais, Lietuvos litais ir JAV doleriais (visas šias valiutas, išskyrus dolerį, galima padengti ir eurai) garantuotos palūkanų normos produktų srityje yra 20 proc. investuojamo turto vertės. Bendrovė kas mėnesį kontroliuoja investicijų valiutines pozicijas. Išsamesnę analizę atlieka Investicijų ir rizikos valdymo komitetas.

Toliau lentelėje parodytos **techninių atidėjinių portfelio investicijų ir įsipareigojimų valiutų pozicijos** (išskyrus finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis) 2009 12 31, tūkst. Estijos kronų:

| Valiuta | EEK | EUR | LTL | LVL | USD | Iš viso EEK |
|---|---------|---------|--------|--------|-------|----------------|
| Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis*) | 145 171 | 57 033 | 59 384 | 23 027 | 2 167 | 286 782 |
| Perdraudžiama suma | 56 | 88 | 741 | 108 | 21 | 1 014 |
| Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis*), neskaitant perdraudimo dalies | 145 116 | 56 944 | 58 643 | 22 919 | 2 146 | 285 767 |
| Techninių atidėjinių portfeliui priskirtas turtas | 107 092 | 144 291 | 43 796 | 27 696 | 0 | 322 875 |

*Kuriose vis dar yra finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kurie dengia numatomus išmokėjimus, kaip aprašyta **Error! Reference source not found.** punkte.

Investiciniai įsipareigojimai, kai rizika tenka draudėjui, nesukuria valiutos rizikos, net kai įsipareigojimai yra skirtinga valiuta. Investicinio gyvybės draudimo sutarčių atveju siekiama suderinti turtą ir įsipareigojimus, tuo pačiu atsižvelgiant į kainą ir naudą. Bendrovė smulkius sandorius jungia. Ši procedūra gali Bendrovei atnešti nedidelį pelną arba nuostolį.

2.3.4. Likvidumo rizika

Likvidumo riziką Bendrovė apibrėžia kaip tikimybę, kad Bendrovė neturės pakankamai išteklių laiku įvykdyti savo įsipareigojimus ir kad dėl įvairių įvykių gali susidaryti ypatingos nenumatytos aplinkybės. Pagrindiniai likvidumo rizikos šaltiniai: žalos, susijusios su stichinėmis nelaimėmis, didesnis nei numatyta sutarčių nutraukimo ar dalinių mokėjimo atvejų skaičius, pablogėjusi Bendrovės reputacija, bendras ekonominis nuosmukis, tiekėjų pretenzijos.

Bendrovė yra raštu įforminusi likvidumo valdymo principus. Be to, likvidumo valdymo reikalavimai išsamiai išdėstyti investicijų administravimo sutartyje, sudarytoje su *Danske Capital AS* (investicijų valdytoju). Ši sutartis pagrįsta Bendrovės Stebėtojų tarybos patvirtinta investavimo strategija. Bendrovės likvidumo poreikiai nuolat analizuojami, rengiamos ataskaitos ir prognozuojamos ateities tendencijos. Kadangi didžiąją dalį Bendrovės įsipareigojimų sudaro ilgalaikės draudimo sutartys ir nutraukimo anksčiau termino rizika yra palyginti maža, galima patikimai numatyti draudimo išmokų išlaidas artimiausiu laikotarpiu. Bendrovės investicinio portfelio struktūra sudaryta atsižvelgiant į likvidumo reikalavimus ir prireikus atliekamas perskirstymas. Nuolatinis likvidumo stebėjimas užtikrina veiksmingą likvidumo valdymą ir pakankamus išteklius reikalavimų vykdymui užtikrinti.

Likę metai iki termino pabaigos draudimo techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų atveju, išskyrus finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai rizika tenka draudėjui, parodyti 2.3.2 punkte. Toliau pateiktoje lentelėje rodomi **likę metai iki termino pabaigos finansinių įsipareigojimų pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis atveju, kai rizika tenka draudėjui**, tūkstančiais Estijos kronų 2009 m. gruodžio 31 d.

| Terminas, metais | Nenustatyta | 0-1.(9) | 2-5.(9) | 6-10.(9) | 11-15.(9) | 16-19.(9) | 20 ir daugiau | Iš viso |
|--|-------------|---------|---------|----------|-----------|-----------|---------------|-----------|
| Finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis | 0 | 507 633 | 269 380 | 382 650 | 188 182 | 85 737 | 130 212 | 1 563 795 |

Lentelėje matyti 2009 m. gruodžio 31 d. sumos, padalintos į grupes pagal likusius metus iki termino pabaigos, kaip nurodyta kiekvienoje draudimo sutartyje. Tai neatspindi numatomų pinigų srautų geriausių įmanomų prognozių, kadangi pinigų srautus taip pat įtakotų būsimos įmokos, sutarčių nutrūkimai, daliniai nutrūkimai, žalos, mokesčiai, investicinių vienetų kainų pokyčiai, sutarčių pakeitimai ir kt. Bet tai vis tiek galėtų būti naudojama apytiksliai pinigų srautų prognozavimui.

Bendras skirtumas tarp šioje lentelėje pateiktų skaičių ir **Error! Reference source not found.** pastaboje nurodyto skaičiaus paaiškintas **Error! Reference source not found.** punkte, kuriame pateikiamas *Sampo Life* valdomų portfelių paaiškinimas. **Error! Reference source not found.** punkte nurodyti 1 572 464 tūkst. Estijos kronų dydžio finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis taip pat apima finansinius įsipareigojimus, kurie dengia 8 669 tūkst. Estijos kronų dydžio numatytas, bet dar neišmokėtas išmokas. Šios sumos terminas įtrauktas į **Error! Reference source not found.** ir **Error! Reference source not found.** punktuose esančias lenteles.

2.4. Investicinės veiklos rizikos koncentracija

Investavimo strategijoje vadovybė nustatė investavimo į atskiras bendroves ir turto klases ribas. Nustatant šias ribas atsižvelgta į techninius atidėjinius dengiančiam turtui taikomus reikalavimus ir investicijų kredito reitingus. Rizikos koncentracija nuolat stebima.

2.5. Kreditų rizika

Kredito rizika – tai rizika, kad bendrovė patirs nuostolių ar pablogės jos finansinė padėtis dėl vertybinių popierių emitentų, sandorio šalių ar skolininkų kreditingumo svyravimų. Kredito rizika atsiranda iš investicijų ir draudimo bei persidraudimo sutarčių.

Su investicine veikla susijusi rizika apima riziką, kad emitentas – vyriausybė ar bendrovė – neįvykdys savo įsipareigojimų ar kitaip bus suvaržytas skolininkų lėšų pervedimas, visų pirma pastovaus pajamingumo vertybinių popierių srityje. Investicinės veiklos riziką galima skirstyti į šias kategorijas: emitento rizika; sandorio šalies rizika; skolinimosi ir skolinimo palūkanų normų skirtumo rizika.

Emitento rizika dažnai susijusi su tiesiogine vertybinių popierių nuosavybe, sandorio šalies rizika – su išvestinėmis priemonėmis. Esminis skirtumas rizikos prasme yra tas, kad emitento rizikos atveju rizika kyla visai priemonės nominaliai vertei, o sandorio šalies rizika susijusi tik su išvestinės priemonės dabartine rinkos verte.

Skolinimosi ir skolinimo palūkanų normų skirtumo rizika susijusi daugiausia su bankų ir bendrovių pastovaus pajamingumo investicijų normų skirtumais.

Greta kredito rizikos, siejamos su investiciniu turtu, kredito rizika gali būti susijusi su draudimo veikla pagal persidraudimo sutartis. Su perdraudikais susijusi kredito rizika kyla dėl gautinų iš persidraudimo sumų ir dėl perdraudikų dalies techniniuose atidėjiniuose. Tokia rizika yra gana nedidelio laipsnio palyginti su investicinio turto kredito rizika. Kredito rizika valdoma atsižvelgiant į ribas, nustatytas *Sampo Life* investavimo strategijoje. Nustatomos didžiausios rizikos ribos ir apribojimai atskiriems emitentams ar reitingų klasėms. Prieš investuojant į naują priemonę kruopščiai ištiriamas emitento kreditingumas ir priemonės įvertinimas bei likvidumas. Emitentų ir sandorio šalių patikimumui nustatyti naudojami daugiausia „Standard & Poor’s“, „Moody’s“ ir „Fitch“ kredito reitingai.

Nuolat stebimi portfelio pokyčiai ir sandorio šalių kreditingumas. Kredito rizikos ataskaitos rengiamos remiantis visų pirma emitentų reitingais, bet naudojamosi ir priemonių reitingais.

Toliau pateiktoje lentelėje matyti **investicinio portfelio kredito reitingai** pastoviuųjų pajamų vertybiniais popieriais 2009 m. gruodžio 31 d.

| Pastoviųjų pajamų investicijų reitingas | Investicijų suma, tūkst. | |
|--|---------------------------------|----------------|
| | Estijos kronų | % dalis |
| AAA-AA+ | 113 282 | 28,0% |
| AA-A+ | 128 999 | 31,8% |
| A-BBB+ | 86 561 | 21,4% |
| BBB-BB+ | 6 008 | 1,5% |
| Be reitingo | 1 200 | 0,3% |
| Pastoviųjų pajamų fondai | 69 316 | 17,1% |
| Iš viso | 405 366 | 100% |

*Jei dukterinėms bendrovėms kredito reitingas nesuteiktas, taikomas pagrindinės bendrovės kredito reitingas.

Kredito rizika pagal finansinio turto kategorijas:

| tūkst. Estijos kronų | 2009 12 31 | | | 2008 12 31 | | |
|--|----------------|--------------------------------------|------------------|----------------|--------------------------------------|------------------|
| | Kita | Investicinis gyvybės draudimas | Iš viso | Kita | Investicinis gyvybės draudimas | Iš viso |
| Finansinis turtas tikrąja verte pelno (nuostolių) ataskaitoje | 283 327 | 1 556 408 | 1 839 735 | 280 780 | 895 239 | 1 176 019 |
| - akcijos ir investicinių fondų vienetai | 58 019 | 1 399 075 | 1 457 094 | 452 | 828 113 | 828 565 |
| - obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo VP | 168 262 | 17 143 | 185 405 | 213 133 | 19 805 | 232 938 |
| - terminuotieji indėliai | 57 046 | 140 190 | 197 236 | 67 195 | 47 321 | 114 516 |
| Finansinis turtas amortizuota verte | 12 123 | 0 | 12 123 | 35 307 | 0 | 35 307 |
| - su draudimo veikla susijusios gautinos sumos ir kt. | 7 270 | 0 | 7 270 | 29 447 | 0 | 29 447 |
| - sukauptos pajamos ir būsimųjų laikotarpių sąnaudos | 4 853 | 0 | 4 853 | 5 860 | 0 | 5 860 |
| Draudimo įsipareigojimų perdraudikų dalis | 1 014 | 0 | 1 014 | 1 221 | 0 | 1 221 |
| Pinigai ir jų ekvivalentai | 147 366 | 0 | 147 366 | 141 657 | 0 | 141 657 |
| Iš viso | 443 838 | 1 556 408 | 2 000 238 | 458 965 | 895 239 | 1 354 204 |

2.6. Draudimo rizika

Draudimo bendrovės prisiima riziką per sudaromas draudimo sutartis.

Draudimo sutarties rizika – tai galimybė, kad draudiminis įvykis galiausiai įvyks arba kad draudiminis įvykis įvyks netikėtai, t. y. įvykio laikas ir žalos dydis nėra žinomi. Draudimo sutarčiai būdingas atsitiktinumas ir nenuspėjamumas.

Bendrovė siūlo produktus, kuriuose draudiminiais įvykiais gali būti mirtis, išgyvenimas iki iš anksto numatytos datos, su įvairiais įvykiais susiję nelaimingi atsitikimai arba liga apskritai, arba tam tikri nelaimingi atsitikimai arba liga (kaulų lūžis, traumos, sužalojimai, kritinė liga ir kt.).

Draudimo sutarčių portfelio įkainojimas ir susijusių įsipareigojimų nustatymas pagrįsti tikimybių teorija. Pagrindinė su draudimo sutartimis susijusi rizika - kad faktinės išmokos viršys pripažintus (esamus) draudimo įsipareigojimus. Taip gali įvykti dėl to, kad nuostoliai yra dažnesni ar didesni, nei iš pradžių prognozuota. Draudiminiai įvykiai yra atsitiktinio pobūdžio ir jų skaičius kasmet skiriasi nuo statistiniais metodais atliktų skaičiavimų.

Kuo didesnis panašių sutarčių portfelis, tuo mažesnis skirtumas, palyginti su laukiamais rezultatais. Pastebimas natūralus kai kurių rizikos veiksnių balansas. Bendrovės rizika yra mažesnė, nes Bendrovė prisiima ir mirtingumo, ir išgyvenimo rizikas kartu, o ne atskirai.

Neapibrėžtumas vertinant ateities išmokas ir įmokas atsiranda dėl to, kad sunku nustatyti būsimas tendencijas, tokias kaip ilgalaikiai mirtingumo rodikliai ir draudėjų elgsenos skirtingumai (pvz., draudėjų teisė nutraukti sutartį, atsisakyti nuo būsimų įmokų mokėjimo, pakeisti pasirinktą įmokų mokėjimo periodiškumą ir t.t.). Jei draudėjai elgiasi racionaliai, bendroji draudimo rizika gali padidėti. Pvz., tikėtina, kad apdraustieji asmenys, kurių sveikata žymiai pablogėjo, bus mažiau linkę nutraukti sutartis, pagal kurias numatyta išmoka mirties atveju, arba mažinti draudimo sumą, nei tie, kurių sveikata gera. Dėl to numatomas mirtingumas didėja, nes portfelio apimamas apdraustų asmenų skaičius mažėja dėl savanoriškų sutarties nutraukimų. Vertindama savo įsipareigojimus, Bendrovė atsižvelgė į šias draudėjų elgsenos prielaidas. Bendrovė reguliariai lygina kainodarai ir įsipareigojimų įvertinimui naudojamus skaičiavimus su esama patirtimi. Patirtimi remiamasi ne tik apibendrinimo lygyje, bet ir tokia detaliame lygyje, kad galima būtų prognozuoti rizikos koncentraciją, pavyzdžiui, pagal geografinę teritoriją, rizikos apsaugą (draudiminio įvykio tipą), bendras rizikos grupės sumas prieš perdraudimą ir po jo ir pan.

Nuostolių, susijusių su mirtingumu, išgyvenimu, nelaimingais atsitikimais ir ligomis dažnumą didele dalimi lemia socialinės sąlygos (išsilavinimas, sveikatos priežiūra ir kt.), be to, epidemijos ir paplitę gyvenimo būdo (mitybos, rūkymo, mankštinimosi) pokyčiai. Kalbant apie rizikos jautrumo rodiklį, jei užfiksuotas

mirtingumas 2009 metais padvigubėtų (neįskaitant nelaimingų atsitikimų ir ligų papildomos draudimo apsaugos), tai reikštų, kad Bendrovė patirtų apie keturis milijonus kronų papildomų žalų išlaidų (žr. lentelę toliau). Žalų kitimas (pagal 4.44-ąją TFAS) neatskleidžiamas, kadangi neaiškumas dėl žalų mokėjimo sumos ir laiko paprastai išaiškėja per vienerius metus.

Daugelio produktų (ypač Estijoje ir Lietuvoje siūlomų lanksčių produktų su kaupimu bei draudimo apsauga) rizika mažesnė, nes Bendrovė prireikus gali keisti įmokų ir sąnaudų dydį. Rizikos mažinimą gali riboti laikotarpis, būtinas pokyčiams, rinkos (konkurencijos) apribojimams ar priežiūros reikalavimams įgyvendinti. Tradicinių produktų atveju mokėjimai visada pastovūs ir negali būti keičiami atsižvelgiant į naują įvertinimą.

Bendrovė laikosi tam tikrų taisyklių draudimo rizikos valdymo srityje. Draudimo įmokos dydį paprastai lemia apdraudžiamo asmens sveikatos būklė Daugeliu atvejų draudimo sutartis sudaroma pagal pasirašytus dokumentus (sveikatos būklės anketas ar klausimynus). Kai kuriais atvejais, kai sumos nedidelės, apie sveikatos būklę neklausiama, tačiau kai sumos didelės, reikalaujama medicininio tyrimo. Bendrovė riboja labai didelės ar išskirtinės rizikos prisiėmimo atvejus.

Toliau pateiktoje lentelėje matyti faktiškai patirtos žalos ir rizikos mokesčiai (*tūkst. Estijos kronų*) esant draudimo apsaugai nuo mirties. Atitinkami skaičiai paimti iš visų sutarčių, išskyrus papildomas draudimo apsaugas ir sutartis, susijusias su apsauga nuo nelaimingų atsitikimų arba ligų:

| | Iš viso | Turinys |
|--------------------------|---------|--|
| Faktiškai patirtos žalos | 4 037 | Ši dalis apima sumokėtas žalas ir numatomų išmokėjimų atidėjinių, dengiančių rizikos mirties atveju sumą, padidėjimą. Ji neapima kitų techninių atidėjinių arba finansinių įsipareigojimų, įskaitant mirties atveju išmokamas santaupas. |
| Rizikos mokesčiai | 18 356 | Bendrovė ima rizikos mokesčius žaloms padengti. Į tai įeina dalis įmokų ir atitinkamų atidėjinių augimo dalis. Tai neapima įmokų, kuriomis draudėjas didina savo santaupas, taip pat neapima kitų mokesčių, kuriuos ima Bendrovė. |
| Žalų rodiklis | 22 % | Rodiklis skaičiuojamas faktiškai patirtas žalas padalinus iš rizikos mokesčių (t.y. tikėtinų žalų) ir nurodomas procentais. Faktiškai patirtos žalos ir išmokėjimai neviršijo sumų, kurias Bendrovė prognozavo 2009 metams. |

Žaloms ir atitinkamiems rodikliams turi įtakos draudimo procesas – tikimasi, kad žalų rodikliai bus geresni pirmaisiais draudimo metais. Bendrovės portfelis suformuotas neseniai ir jis sparčiai auga. Todėl žalų rodikliai yra geresni nei anksčiau suformuotų portfelių atvejais. Draudimo rizikos veiksnys turėtų išnykti apytikriai po penkerių draudimo metų. Be to, neseniai suformuoto portfelio rodikliai yra labai nepastovūs – tai matyti ir žalų rodikliuose pagal produktų grupes. Pateikti duomenys neapima išperkamuju sumų ir žalų suregulavimo išlaidų.

Su persidraudimu susijusi Bendrovės rizika nedidelė. Bendrovės persidraudimo partneris – *Mandatum Life Insurance Company Limited* (anksčiau vadinosi *Sampo Life Insurance Company Ltd.*). Persidraudžiama mirties ir neįgalumo rizikai, bet ne išgyvenimo rizikai. Be to, neperdraudžiami kai kurie maža rizika pasižymintys produktai, pvz., vaikų kaupiamasis draudimas, nelaimingi atsitikimai ir dienos išmokos pagal papildomą nelaimingų atsitikimų draudimą. Neperdraudžiamos ir anuitetinės išmokos. Bendrovės sukauptą sumą vienam apdraustajam/draudimo apsaugai siekia iki 340 000 kronų atsižvelgiant į draudimo apsaugą, valiutą ir šalį. Bendrovė nėra sudariusi perdraudimo stichinių nelaimių atvejais sutarties, nes sukauptą sumą, tenkanti vienam apdraustajam/draudimo apsaugai, yra gana maža.

Toliau lentelėje parodyta draudimo rizikos koncentracija pagal šalis ir Bendrovės sukauptą sumą. Rizikos sumos parodytos milijonais Estijos kronų 2009 12 31 ir 2008 12 31. Rizikos suma apskaičiuojama iš draudimo sumos atėmus draudimo techninius atidėjinius ir finansinius įsipareigojimus. Esant neapibrėžtam išmokos dydžiui draudimo suma prilyginama maksimaliai galimai išmokai pagal nustatytas sąlygas. Pvz., skaičiuojant dienos išmoką nelaimingo atsitikimo atveju Estijoje draudimo suma skaičiuojama padauginus dienos draudimo apsaugos vertę iš 120.

| Šalis | Bendra rizikos suma neatskaičius perdraudimo | | | Perdraudžiama suma | | | Sukauptą sumą, išskyrus perdraudimo dalį | | |
|---------|--|--------------|-------------|--------------------|--------------|-------------|--|--------------|-------------|
| | 2009 12 31 | 2008 12 31 | pokytis | 2009 12 31 | 2008 12 31 | pokytis | 2009 12 31 | 2008 12 31 | pokytis |
| Estija | 1 152 | 1 350 | -15 % | 560 | 653 | -14 % | 591 | 697 | -15 % |
| Latvija | 1 417 | 1 615 | -12 % | 782 | 835 | -6 % | 635 | 779 | -18 % |
| Lietuva | 5 501 | 5 744 | -4 % | 2 322 | 2 377 | -2 % | 3 179 | 3 367 | -6 % |
| Iš viso | 8 070 | 8 709 | -7 % | 3 664 | 3 866 | -5 % | 4 406 | 4 843 | -9 % |

Toliau pateiktoje lentelėje parodyta draudimo rizika ir jos koncentracija, taip pat Bendrovės sau pasiliekiama rizikos dalis pagal draudimo apsaugos rūšis ir rizikos sumų grupės. Rizikos sumos parodytos milijonais kronų 2009 m. gruodžio 31 d.

| Rizikos veiksniai ir rizikos sumų grupės, tūkst. kronų | Bendra rizikos suma neatskaičius perdraudimo | % | Perdraudžiama suma | % rizikos sumos | Sukaupta suma, išskyrus perdraudimo dalį | % |
|--|--|--------------|--------------------|-----------------|--|--------------|
| Mirtis (pagrindinis draudimas), iš viso | 3 737 | 100 % | 1 999 | 53 % | 1 738 | 100 % |
| Iki 300 | 2 066 | 55 % | 991 | 48 % | 1 076 | 62 % |
| 300-599.(9) | 896 | 24 % | 456 | 51 % | 440 | 25 % |
| 600-999.(9) | 451 | 12 % | 286 | 63 % | 165 | 9 % |
| 1000 ir daugiau | 324 | 9 % | 266 | 82 % | 58 | 3 % |
| Mirtis dėl nelaimingo atsitikimo, iš viso | 1 177 | 100 % | 704 | 60 % | 473 | 100 % |
| Iki 300 | 633 | 54 % | 300 | 47 % | 334 | 71 % |
| 300-599.(9) | 253 | 21 % | 155 | 61 % | 98 | 21 % |
| 600-999.(9) | 155 | 13 % | 125 | 81 % | 29 | 6 % |
| 1000 ir daugiau | 137 | 12 % | 125 | 91 % | 12 | 3 % |
| Neįgalumas dėl nelaimingo atsitikimo, iš viso | 1 203 | 100 % | 635 | 53 % | 568 | 100 % |
| Iki 300 | 562 | 47 % | 269 | 48 % | 293 | 52 % |
| 300-599.(9) | 278 | 23 % | 124 | 45 % | 154 | 27 % |
| 600-999.(9) | 156 | 13 % | 89 | 57 % | 67 | 12 % |
| 1000 ir daugiau | 206 | 17 % | 152 | 74 % | 54 | 10 % |
| Trauma dėl nelaimingo atsitikimo (visi atvejai iki 300) | 1 305 | 100 % | 0 | 0 % | 1 305 | 100 % |
| Dienos išmokos nelaimingo atsitikimo atveju, iš viso (visi atvejai iki 300) | 7 | 100 % | 0 | 0 % | 7 | 100 % |
| Kritinė liga, iš viso | 610 | 100 % | 311 | 51 % | 299 | 100 % |
| Iki 300 | 488 | 80 % | 244 | 50 % | 244 | 82 % |
| 300-599.(9) | 99 | 16 % | 50 | 51 % | 49 | 16 % |
| 600-999.(9) | 9 | 2 % | 6 | 64 % | 3 | 1 % |
| 1000 ir daugiau | 13 | 2 % | 11 | 83 % | 2 | 1 % |
| Atsisakymas nuo įmokų mokėjimo, iš viso | 31 | 100 % | 15 | 50 % | 15 | 100 % |
| Iki 300 | 28 | 91 % | 14 | 50 % | 14 | 91 % |
| 300 ir daugiau | 3 | 9 % | 1 | 50 % | 1 | 9 % |

2009 12 31 Bendrovė buvo sudariusi 7 anuiteto sutartis Lietuvoje, tris Latvijoje ir nei vienos Estijoje, kurių išmokų terminas buvo suėjęs. Bendrovė negarantuoja Estijos III pakopos pensijų išmokų išmokėjimo prieš terminą. Susitarimai su draudėju dėl pensijų išmokų sudaromi pagal kainoraštį, galiojantį išmokų laikotarpio pradžioje. Be to, Bendrovė taip pat turi anuiteto produktų tiek fiksuotam terminui, tiek iki gyvenimo pabaigos, pagal kuriuos būsimas anuitetas garantuojamas iš anksto. 2009 m. gruodžio 31 d. Lietuvoje galiojo trisdešimt trys tokios sutartys, Latvijoje - 428 sutartys ir nei vienos Estijoje. Šių anuitetų techniniai atidėjiniai ir gyvybės draudimo atidėjiniai 2009 12 31 siekė 15 330 tūkst. kronų. Anuiteto iki gyvenimo pabaigos sutartys susijusios su ilgaamžiškumo rizika.

Papildomai prie pirmiau aprašytų biometrinių rizikų (susijusių su mirtingumu, ilgaamžiškumu ir panašiomis rizikomis), Bendrovė patiria ir kitas rizikas, tokias kaip diskonto normos rizika, su draudėjo elgesiu susijusi rizika ir kt.

Techninių atidėjinių diskonto normos rizika yra pagrindinė rizika, turinti įtakos atidėjinių (techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų) pakankamumui. Garantuota palūkanų norma sutartyse daugeliu atvejų fiksuojama visam sutarties laikotarpiui. Todėl, jei palūkanų normos rinkoje ir tikėtina investicijų grąža krenta, techninius atidėjinius gali tekti papildyti. Turto ir įsipareigojimų palūkanų normos rizika taip pat buvo aptarta **Error! Reference source not found.** punkte „Rinkos rizika“, o prielaidos dėl diskonto normos aptartos kalbant apie įsipareigojimus **Error! Reference source not found.** punkte.

Dar viena iš pagrindinių rizikų yra susijusi su draudėjų elgesiu. Draudėjas gali nustoti mokėti įmokas arba nutraukti savo sutartį arba pasinaudoti dalinio nutraukimo galimybe. Visa tai turi įtakos sąnaudų rizikai tuo, kad įmokos dalis išlaidoms padengti nepadengs faktinių sąnaudų. Įmokos daliai išlaidoms padengti įtakos turi draudėjo rezervai. Norint padidinti draudėjo rezervą galima didinti įmokas, mažinti dalinių nutraukimų skaičių, mažinti dalinių nutraukimų apimtis, ilginti sutarčių terminą ir kt. Pagal Bendrovės vidinius Vidinės vertės vertinimus, didžiausią efektą duoda sutarčių termino ilginimas. 2009 metų pabaigoje Bendrovė ėmėsi priemonių ilgesnį terminą turinčioms sutartims sudarinėti. Tarifai ir kainos peržiūrimi arba kartą per metus, arba pagal poreikį, visus reikiamus pakeitimus tvirtina Stebėtojų taryba.

Aktuarų skyrius reguliariai rengia keletą ataskaitų, kurias Valdyba atidžiai peržiūri, kad tinkamai stebėtų draudimo riziką ir draudimo rezultatus. Pavyzdžiui, be kitų šaltinių, tarifų adekvatumas vertinamas reguliariai analizuojant numatomas žalias, lyginant jas su faktiškai patirtomis žalomis. Kitos pelningumo šaltinių detalės taip pat nuolat analizuojamos. Pavyzdžiui, kas mėnesį peržiūrimas įmokos dalies išlaidoms padengti ir faktinių sąnaudų palyginimas, taip pat investicinių pajamų ir palūkanų savikainos ir klientams priskiriamos draudiko pelno dalies palyginimas.

Be to, kiekvienais metais aktuarai rengia pelningumo analizes kitų metų biudžete numatytiems naujiems pardavimams, remdamiesi prognozuojamais būsimais pinigų srautais iki numatomos termino pabaigos. Atidėjinių pakankamumo testas atliekamas kasmet.

Bendrovės įsipareigojimų terminai nurodyti 2.3.2 ir 2.3.4 punktuose. Techninių atidėjinių pokyčiai pateikti 3.9 pastaboje, finansinių įsipareigojimų pokyčiai – 3.8 pastaboje. Draudimo išmokų duomenys pateikti 3.20 pastaboje.

2.7. Veiklos rizika

2.7.1. Veiklos rizikos apžvalga

Veiklos rizika yra galimi nuostoliai dėl nepakankamo ar nepatenkinamo vidaus procesų bei sistemų veikimo, darbuotojų kaltės ar išorės įvykių. Veiklos rizika apima strateginę riziką, teisinę riziką ir reputacijos riziką. Be to, galima paminėti šiuos veiklos rizikos komponentus: organizacijos riziką, išorės paslaugų teikėjų samdymo riziką, įmonės valdymo riziką, tvarkų, procedūrų ir kontrolės priemonių riziką, informacinių sistemų riziką, platinimo ir netinkamo pardavimo riziką, reikalavimų laikymosi riziką, pinigų plovimo riziką ir kt.

Veiklos rizikos šaltiniai yra šie:

1. Bendrovės vidaus veikla (neleistini darbuotojų veiksmai, neteisėti sandoriai, vidaus vagystės);
2. išorės veiksniai (vagystės, programišiai, pinigų vagystės);
3. darbuotojų darbo organizavimo trūkumai, su darbo aplinka ir darbo kultūra susiję rizikos veiksniai;
4. veiklos tvarkų trūkumai, susiję su klientais, produktais ar Bendrovės veiklos procesais;
5. materialiojo turto sugadinimas;
6. veiklos sutrikimai ir sistemų gedimai;
7. nepatenkinamas pardavimo ir rinkodaros planų įgyvendinimas, nepakankamas veiklos procesų valdymas;
8. išorės aplinkos – teisės aktų pakeitimų, konkurentų veiksmų – poveikis.

Veiklos rizika gali būti išreikšta tiesioginiais piniginiiais nuostoliais, pajamų mažėjimu ir sąnaudų didėjimu.

2.7.2. Veiklos rizikos valdymas

Bendrovės veiklos rizikos valdymu siekiama padaryti Bendrovės vidaus procesus ir veiklą veiksmingesnius ir sumažinti pajamų svyravimus. Siekiama iki minimumo sumažinti veiklos riziką, kuri priklauso nuo kainos ir naudos santykio.

Už Bendrovės veiklos rizikos valdymą tiesiogiai atsakinga Valdyba. Be to, Bendrovėje yra įsteigtas Veiklos rizikos valdymo komitetas, kurio užduotis yra stebėti ir koordinuoti rizikos valdymo klausimus, susijusius su Bendrovėje esančia veiklos rizika, ir kurti jų valdymo procesus. Šis komitetas nuolat analizuoja ir stebi veiklos riziką, jos rodiklius ir tendencijas, nustatytas savianalizės metu, taip pat ir įvykusius įvykius. Be šių užduočių, Veiklos rizikos valdymo komitetas taip pat dalyvauja rengiant ir atnaujinant nenumatytų atvejų ir veiklos atkūrimo planus. Bendrovės Veiklos rizikos valdymo komitetas

tiesiogiai atsiskaito Bendrovės Valdybai ir *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* Rizikos valdymo komitetui.

2.7.3. Veiklos rizikos identifikavimas ir valdymas

Valdyba ir Veiklos rizikos valdymo komitetas kartu su padalinių vadovais yra atsakingi už veiklos rizikos veiksmų nustatymą laiku, optimaliausių veiksmų planų įgyvendinimą ir išvadų parengimą, užtikrinant, kad būtų išvengta rizikos ar ji būtų sumažinta ir jos įtaka Bendrovės veiklai ateityje nebūtų reikšminga.

Veiklos rizika nustatoma remiantis įvairiais šaltiniais ir naudojant įvairius metodus. Tuo tikslu Bendrovės naudojami pagrindiniai procesai – aplinkos analizė ir makroanalizė, veiklos rizikos įvertinimo procesas ir įvykių ataskaitos.

Aplinkos analizė ir makroanalizė yra metinio strategijos formavimo ir planavimo proceso dalis. Kasmet nustatomos pagrindinės gyvybės draudimo verslą veikiančios tendencijos bei jų poveikis Bendrovei. Remiantis tuo identifikuojamos svarbiausios galimybės ir grėsmės, nustatomi jų prioritetai. Šio vertinimo proceso metu nustatomos pagrindiniai veiklos rizikos veiksniai. Išorės įvykiai stebimi nuolat, Bendrovė į juos reaguoja kaip įmanoma greičiau.

Siekiant nustatyti ir įvertinti pagrindines veiklos rizikas ir jų tikimybę bei svarbą, įskaitant esamų vidinės kontrolės priemonių įvertinimą ir dabartinės rizikos sušvelninimą, naudojamas savianalizės procesas. Bendrovė kasmet atlieka veiklos rizikos visose pagrindinėse verslo srityse savianalizę. Be to, atliekant veiklos rizikų savianalizę taip pat nustatomos kai kurios verslo rizikos. Savianalizės metu sudaromas rizikų tam tikrai verslo linijai arba padaliniui sąrašas, tos rizikos vertinamos remiantis rizikos tikimybės ir įvykio poveikio kriterijais, įvertinamos rizikos tendencijos, o esamas rizikos lygis palyginamas su Bendrovės tolerancijos rizikai lygiais. Savianalizės proceso metu taip pat nustatomi atitinkami rizikos faktoriai ir jų ribos bei siūlomi veiksmų planai nustatytoms rizikoms valdyti ir jų galimai įtakai verslo rezultatams sumažinti iki minimumo. Nustatytas rizikas savo posėdžiuose analizuoja ir joms prioritetą suteikia veiklos rizikos valdymo komitetas.

Bendrovei reikšmingiausios veiklos rizikos, nustatytos 2009 metais atliekant veiklos rizikos savianalizę, buvo šios: rizika, susijusi su dideliu Baltijos šalių ūkio smukimu; galimi teisės aktų ir mokesčių režimo pokyčiai; nepakankamai išvystytos IT sistemos ir IT pagrįstas modeliavimas, produktų kūrimas, duomenų pakankamumo ir duomenų kokybės klausimai; rankinio darbo procesuose dalis; žmogiškasis faktorius; su personalo pokyčiais susijusios galimos rizikos; rašytinių instrukcijų kai kuriose srityse trūkumas ir išteklių kuriose srityse trūkumas. Parengti veiksmų planai nustatytoms rizikos arba jų poveikiui sušvelninti.

Įvykių ataskaitos ir analizė – dar vienas veiklos rizikos identifikavimo šaltinis. Su veiklos rizika susiję įvykiai išsamiai analizuojami Veiklos rizikos valdymo komiteto posėdžių metu. Kiekvienas verslo padalinys privalo užtikrinti, kad visi įvykiai būtų registruojami specialioje duomenų bazėje ir apie juos būtų pranešta komitetui. Be to, apie visus nuostolius ir galimus nuostolius, viršijančius 1000 eurų sumą, turi būti papildomai pranešta *Mandatum Life Insurance Company Ltd.*

Sampo Life, rengdama ir nuolat atnaujindama vidaus procesų instrukcijas, užtikrina Bendrovės darbo procesų valdymą ir darbuotojų žinių, įgūdžių bei patirties kaupimą. Tai leidžia apsaugoti intelektinę nuosavybę darbuotojo išėjimo iš Bendrovės atveju, taip pat užtikrinti sklandžią darbo procesų tąsą ir veiklos rizikos ribojimą. Svarbiausios vidinės instrukcijos apima draudimo sutarties administravimo instrukcijas, rizikos vertinimo ir žalų reguliavimo instrukcijas, darbo su pagrindine draudimo programine įranga instrukcijas, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos instrukcijas, technines instrukcijas ir daug kitų instrukcijų, susijusių su įvairiais verslo ir vykdomos operatyvinės veiklos aspektais. Bendrovė taip pat įgyvendino ir privalo laikytis įvairių *Sampo Group* vidaus tvarkų, pvz. susijusių su saugumu, ryšiais, įstatymų laikymusi ir kitomis sritimis.

Bendrovės nuomone, labai didelę reikšmę turi ir rizikos, susijusios su klientų duomenų apsauga, valdymas ir kontrolė, įskaitant pažeidžiamos informacijos apsaugą.

Bendrovė yra parengusi ir nuolat tikrina veiksmų planus krizinės situacijos atveju (įskaitant nenumatyto atvejo ir veiklos atkūrimo planą), kad užtikrintų savo ūkinės veiklos tęstinumą.

Procesų vidinės kontrolės sistema leidžia užkirsti kelią nepageidaujamiems įvykiams. Visgi, jei įvyktų arba beveik įvyktų su veiklos rizika susijęs įvykis, apie tai turi būti pranešta veiklos rizikos valdymo komitetui.

2.7.4. Vidaus auditas

2009 metais kiekvienoje šalyje, kurioje veikia Bendrovė, buvo atlikti trys vidaus auditai. Bendrovės vidaus auditorius buvo *AS PricewaterhouseCoopers*. 2009 metais tikrintos sritys buvo investicinio gyvybės

draudimo sutarčių investavimo priemonių ir turto valdymas, atlyginimų valdymas, žalos ir išmokos sutarties nutūkimo atveju. Atliekant vidaus auditą, didelis dėmesys visuomet kreipiamas į pasiūlymus, kaip sušvelninti galimą veiklos riziką ir kaip atlikti reikiamus veiksmus.

2.8. Rizikos valdymo perspektyvos

2.8.1. Planuojami rizikos valdymo pokyčiai

Rengdamasi vykdyti direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus, Bendrovė ir toliau kuria savo rizikos valdymo struktūrą, sistemas ir procesus ir nuolat tobulina Bendrovės valdymą. Bendrovė nuolat dirba siekdama pagerinti vidinę kontrolę, pagrindinius procesus ir sistemas, taip pat stebi ir analizuoja poveikį, kurį daro pokyčiai išorinėje Bendrovės veiklos aplinkoje, kad sumažintų veiklos rizikos poveikį. Rengiantis vykdyti direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus planuojami didelio masto pokyčiai, susiję su įvairių modeliavimo ir ataskaitų teikimo galimybių kūrimu.

2.8.2. Pasirengimas vykdyti direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus

Po intensyvių Komisijos, Europos Parlamento ir Europos Tarybos tarpusavio derybų, 2009 m. balandį Europos Parlamentas priėmė pagrindų direktyvą „Mokumas II“. Naujo ekonomine rizika paremto mokumo režimo įvedimu siekiama padidinti draudimo ir perdraudimo rinkos integraciją, sustiprinti draudėjų ir naudos gavėjų apsaugą, pagerinti ES draudikų ir perdraudikų konkurencingumą tarptautinėje rinkoje bei paskatinti geresnį reguliavimą. Direktyvos „Mokumas II“ tikslas, susijęs su norminiais kapitalo pakankamumo reikalavimais, yra toks, kad tokie reikalavimai labiau atitiktų kiekvienos bendrovės konkretų rizikos profilį lyginant su esamais „Mokumas I“ reikalavimais. Jei šis tikslas bus pasiektas, tai paskatins bendroves sutelkti dėmesį į protingą rizikos valdymą ir vidaus kontrolės procedūras ir tuo įsikieps rizikos suvokimą visoje organizacijoje.

Bendrovė pradėjo rengtis būsimai direktyvai „Mokumas II“ ir nuolat stebi teisės aktų pasikeitimus, įskaitant direktyvos „Mokumas II“ projekto įgyvendinimo priemones. Imtasi parengiamųjų veiksmų siekiant užtikrinti, kad direktyvos „Mokumas II“ reikalavimai būtų įgyvendinti iki 2012 metų. Šis darbas bus tęsiamas keletą ateinančių metų. Bendrovė taip pat siekia 2010 metais dalyvauti Kiekybinio poveikio tyrime 5 (KPT 5).

3. **Balanso, pelno (nuostolio) ataskaitos ir pinigų srautų ataskaitos pastabos**

3.1. **Pinigai ir jų ekvivalentai**

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|-------------------------------------|-------------------|-------------------|
| Pinigai banke | 25 516 | 20 640 |
| Trumpalaikiai indėliai (iki 3 mėn.) | 110 050 | 111 540 |
| Pinigų rinkos fondai | 11 800 | 9 477 |
| Iš viso | 147 366 | 141 657 |

Pinigų ir jų ekvivalentų dalį sudaro 18 018 000 Estijos kronų (2008 m. gruodžio 31 d. buvo 11 167), kurie laikomi investicijomis, dengiančiomis investicinio gyvybės draudimo verslo finansinius įsipareigojimus.

3.2. **Finansinis turtas tikrąja verte, pasikeitimą apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje**

3.2.1. **Investicijos, išskyrus investicijas pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis**

Šios investicijos padengia visus įsipareigojimus, išskyrus įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai riziką prisiima draudėjas. Tai reiškia, kad šios investicijos padengia nuosavą kapitalą, techninius atidėjinius (kaip aprašyta 2.3.1 punkte) ir kitus finansinius įsipareigojimus.

Investicijos pagal turto klases:

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|-------------------|-------------------|
| Akcijos ir investicinių fondų vienetai | 58 019 | 452 |
| Obligacijos ir kt. pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai, iš jų: | 168 262 | 213 133 |
| <i>kintamos palūkanų normos skolos priemonės</i> | 4 654 | 18 571 |
| <i>pastovios palūkanų normos skolos priemonės (2,75% - 5,8%)</i> | 133 394 | 156 565 |
| <i>diskontuotos obligacijos</i> | 30 214 | 37 997 |
| Terminuoti indėliai | 57 046 | 67 195 |
| Iš viso | 283 327 | 280 780 |

Bendrovės investicijų grąža 2009 m. siekė 7,4 proc. (2008 m. – 0,3 proc.)

3.2.2. **Investicijos pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis**

Investicijos pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis padengia finansinius įsipareigojimus ta dalimi, kuria investavimo riziką prisiima draudėjas. Žr. **Error! Reference source not found.** punktą, kuriame aprašomi *Sampo Life* investiciniai portfeliai. Be šių investicijų pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, mažą dalį investicinio gyvybės draudimo verslo finansinių įsipareigojimų dengia 3.1 punkte aprašyti pinigai ir jų ekvivalentai.

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|-------------------|-------------------|
| Investicinių fondų vienetai | 1 387 000 | 817 302 |
| Akcijos | 12 075 | 10 811 |
| Terminuoti indėliai | 140 190 | 47 321 |
| Obligacijos ir kt. pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai | 17 143 | 19 805 |
| Iš viso | 1 556 408 | 895 239 |

Investicijų pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis apskaitinė vertė

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | Akcijos ir investicinių fondų vienetai | Terminuotieji indėliai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | Obligacijos ir kiti pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | Iš viso |
|--|--|---|--|------------------|
| 2009 m. sausio 1 d. | 828 113 | 47 321 | 19 805 | 895 239 |
| Įsigijimai | 1 609 406 | 130 767 | 10 938 | 1 751 111 |
| Perleidimai | -1 334 451 | -37 853 | -13 354 | -1 385 658 |
| Tikrosios vertės pokyčiai (3.21 pastaba) | 296 468 | -7 | -246 | 296 215 |
| Koregavimas dėl užsienio valiutos kursų | -461 | -38 | 0 | -499 |
| 2009 m. gruodžio 31 d. | 1 399 075 | 140 190 | 17 143 | 1 556 408 |

3.2.3. Finansinis turtas tikrąja verte, pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | Tikroji vertė 2009 12 31 | Apskaitinė vertė 2009 12 31 | Tikroji vertė 2008 12 31 | Apskaitinė vertė 2008 12 31 |
|---|-----------------------------|--------------------------------|-----------------------------|--------------------------------|
| Akcijos ir investicinių fondų vienetai | | | | |
| Akcijos ir investicinių fondų vienetai | 58 019 | 58 019 | 452 | 452 |
| Investicinių fondų vienetai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 1 387 000 | 1 387 000 | 817 302 | 817 302 |
| Akcijos investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 12 075 | 12 075 | 10 811 | 10 811 |
| Obligacijos ir kt. pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai | | | | |
| Obligacijos ir kt. pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai | 168 262 | 168 262 | 213 133 | 213 133 |
| Obligacijos ir kt. pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 17 143 | 17 143 | 19 805 | 19 805 |
| Terminuotieji indėliai | 57 046 | 57 046 | 67 195 | 67 195 |
| Terminuotieji indėliai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 140 190 | 140 190 | 47 321 | 47 321 |
| Iš viso | 1 839 735 | 1 839 735 | 1 176 019 | 1 176 019 |

Pirmiau pateiktoje lentelėje parodomos sumos apskaitomos tikrąja verte pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje arba nurodomos kaip tokios jas pripažinus pirmą kartą. Vertybinių popierių tikroji vertė yra paremta veikiančioje rinkoje skelbiamomis kainomis pagal dokumentuose pateiktą rizikos valdymo ir investavimo strategiją. Sukauptos palūkanų pajamos apskaitomos kaip finansinis turtas.

Tikrąja verte vertinamos finansinės priemonės suskirstytos į tris hierarchinius lygmenis, atsižvelgiant į tai, ar priemonė prekiaujama rinkoje, arba į tai, ar vertinimo technikoje naudojami įvesties duomenys yra verti dėmesio.

1-ame lygmenyje priemonės vertinimas paremtas veikiančioje rinkoje skelbiamomis tapataus turto arba įsipareigojimų kainomis.

2-ame lygmenyje vertinant priemonę naudojami įvesties duomenys taip pat apima kitus elementus nei dėmesio vertos skelbiamos turto arba įsipareigojimų kainos, tiesiogiai arba netiesiogiai naudojant vertinimo technikas.

3-ame lygmenyje vertinimas paremtas kitais nei dėmesio verti rinkos duomenys įvesties duomenimis.

3.2.4. Tikrosios vertės nustatymas ir tikrosios vertės hierarchija

| tūkst. Estijos kronų | 1 lygmuo | 2 lygmuo | 3 lygmuo | Tikroji vertė, iš viso |
|--|----------------|------------------|--------------|---------------------------|
| Akcijos ir investicinių fondų vienetai | | | | |
| Akcijos ir investicinių fondų vienetai | 502 | 57 517 | 0 | 58 019 |
| Investicinių fondų vienetai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 0 | 1 382 808 | 4 192 | 1 387 000 |
| Akcijos investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 12 075 | 0 | 0 | 12 075 |
| Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo vertybiniai popieriai | | | | |
| Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo vertybiniai popieriai | 110 481 | 57 781 | 0 | 168 262 |
| Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo vertybiniai popieriai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 11 352 | 3 002 | 2 789 | 17 143 |
| Terminuotieji indėliai | 0 | 57 046 | 0 | 57 046 |
| Terminuotieji indėliai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti | 0 | 140 190 | 0 | 140 190 |
| Iš viso | 134 410 | 1 698 344 | 6 981 | 1 839 735 |

3-iam lygmeniui priskirtų finansinių priemonių suma neturi esminės reikšmės. *Sampo Life* neprisiima jokios investicinės rizikos, kadangi finansinės priemonės yra susijusios su investiciniu gyvybės draudimu.

3.3. Finansinis turtas amortizuota savikaina

3.3.1. Gautinos sumos, susijusios su draudimo veikla ir kt.

| tūkst. Estijos kronų | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|--------------|---------------|
| Iš tiesioginės draudimo veiklos gautinos sumos | 510 | 803 |
| Gautinos sumos, susijusios su persidraudimu | 4 927 | 4 347 |
| Iš prekybos VP gautinos sumos | 1 437 | 23 223 |
| Kitos gautinos sumos | 396 | 1 074 |
| Iš viso | 7 270 | 29 447 |

Visos sumos yra gautinos per vienerius metus. Nėra jokių gautinų sumų, kurių terminas praėjęs ir vertė nesumažėjusi.

Apskaitinė vertė yra protingai paskaičiuota tikrosios vertės apytikslė reikšmė.

3.3.2. Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos

| tūkst. Estijos kronų | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|---------------------------------|--------------|--------------|
| Sukauptos pajamos | 3 000 | 2 738 |
| Avansu apmokėtas PVM | 0 | 112 |
| Ateinančių laikotarpių sąnaudos | 1 853 | 3 010 |
| Iš viso | 4 853 | 5 860 |

Visos sukaupytų pajamų ir ateinančių laikotarpių sąnaudų sumos yra trumpalaikės (iki dvylikos mėnesių).

Apskaitinė vertė yra protingai paskaičiuota tikrosios vertės apytikslė reikšmė.

3.4. Nekilnojamasis turtas, įrengimai ir įranga

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | Įsigijimo savikaina | Sukauptas nusidėvėjimas | Apskaitinė vertė |
|---|---------------------|-------------------------|------------------|
| 2007 12 31 | 2 128 | -1 180 | 948 |
| Įsigijimai | 635 | 0 | 635 |
| Koregavimas dėl užsienio valiutos kursų | 0 | 10 | 10 |
| Nusidėvėjimas | 0 | -531 | -531 |
| 2008 12 31 | 2 763 | -1 701 | 1 062 |
| Įsigijimai | 1 073 | 0 | 1 073 |
| Koregavimas dėl užsienio valiutos kursų | -2 | 0 | -2 |
| Nusidėvėjimas | 0 | -613 | -613 |
| 2009 12 31 | 3 834 | -2 314 | 1 520 |

Įranga apima IT įrangą ir baldus.

3.5. Nematerialusis turtas

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | Įsigijimo savikaina | Sukaupta amortizacija | Apskaitinė vertė |
|---|---------------------|-----------------------|------------------|
| 2007 12 31 | 6 827 | -5 461 | 1 366 |
| Įsigijimai | 4 855 | 0 | 4 855 |
| Nusidėvėjimas | 0 | -796 | -796 |
| 2008 12 31 | 11 682 | -6 257 | 5 425 |
| Įsigijimai | 3 838 | 0 | 3 838 |
| Koregavimas dėl užsienio valiutos kursų | -5 | 0 | -5 |
| Nusidėvėjimas | 0 | -1 058 | -1 058 |
| 2009 12 31 | 15 515 | -7 315 | 8 200 |

3.6. Įsipareigojimai, susiję su draudimo veikla

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|---|--------------|--------------|
| Įsipareigojimai, susiję su tiesiogine draudimo veikla, iš jų: | | |
| įsipareigojimai draudėjams | 3 556 | 3 417 |
| įsipareigojimai tarpininkams | 3 322 | 2 922 |
| įsipareigojimai tarpininkams | 234 | 495 |
| įsipareigojimai, susiję su persidraudimu | 3 007 | 3 140 |
| Iš viso | 6 562 | 6 557 |

Visos sumos yra mokėtinos per vienerius metus. Dėl trumpalaikio mokėtinų sumų pobūdžio, apskaitinė vertė yra protingai paskaičiuota tikrosios vertės apytikslė reikšmė.

3.7. Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|------------|------------|
| Įsipareigojimai darbuotojams | 5 219 | 3 193 |
| Įsipareigojimai tiekėjams | 1 222 | 2 794 |
| Kitos sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos | 3 011 | 2 298 |
| Mokesčių įsipareigojimai, iš jų: | 1 683 | 1 263 |
| gyventojų pajamų mokestis | 766 | 555 |
| socialinio draudimo mokestis | 768 | 613 |
| garantinio fondo mokestis | 77 | 12 |
| finansuojamos pensijos | 13 | 30 |
| PVM | 22 | 0 |
| Kiti mokesčiai | 37 | 53 |

| | | |
|----------------|---------------|--------------|
| Iš viso | 11 135 | 9 548 |
|----------------|---------------|--------------|

Visos sukauptų sąnaudų ir ateinančių laikotarpių pajamų sumos yra trumpalaikės (iki dvylikos mėnesių). Apskaitinė vertė yra protingai paskaičiuota tikrosios vertės apytikslė reikšmė.

3.8. Draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai

3.8.1. Draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai iš viso

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|---|-------------------|-------------------|
| Finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis | 1 572 464 | 906 395 |
| Finansiniai įsipareigojimai pagal gyvybės draudimo sutartis su dalyvavimu pelne | 75 238 | 97 855 |
| Iš viso | 1 647 701 | 1 004 250 |

Prielaidų, kuriomis remiamasi vertinant draudimo įsipareigojimus, pasikeitimai nurodyti **Error! Reference source not found.** punkte .

3.8.2. Investicinio gyvybės draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|-------------------|-------------------|
| 2009 m. sausio 1 d. | 906 395 | 1 792 422 |
| Gautos įmokos | 586 412 | 388 591 |
| Išmokėtos išmokos | -180 784 | -470 444 |
| Atskaityti mokesčiai (Error! Reference source not found. pastaba) | -40 574 | -47 446 |
| Produktų priskyrimo koregavimas arba perrašymai tarp draudimo techninių įsipareigojimų ir finansinių įsipareigojimų (Error! Reference source not found. ir Error! Reference source not found. pastabos) | 4 566 | 0 |
| Pokytis dėl vienetų kainų pokyčių ir kitų pasikeitimų (3.21 pastaba) | 297 037 | -748 730 |
| Koregavimas dėl užsienio valiutos kursų | -588 | -7 998 |
| 2009 m. gruodžio 31 d. | 1 572 464 | 906 395 |

Sampo Life pradėjo skaičiuoti „Produktų priskyrimo koregavimas arba perrašymai tarp draudimo techninių įsipareigojimų ir finansinių įsipareigojimų“ atskirai nuo „Kitų pokyčių“ pradedant nuo 2009 metų.

3.8.3. Draudimo sutarčių su dalyvavimu pelne finansiniai įsipareigojimai

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 31.12.2009 | 31.12.2008 |
|--|-------------------|-------------------|
| 2009 m. sausio 1 d. | 97 855 | 93 692 |
| Gautos įmokos | 10 211 | 20 508 |
| Išmokėtos išmokos | -30 294 | -18 200 |
| Atskaityti mokesčiai (Error! Reference source not found. pastaba) | -1 946 | -2 033 |
| Produktų priskyrimo koregavimas arba perrašymai tarp draudimo techninių įsipareigojimų ir finansinių įsipareigojimų (Error! Reference source not found. ir Error! Reference source not found. pastabos) | -3 515 | 0 |
| Garantuotos palūkanos, išmokos iš pelno ir kiti pokyčiai | 3 156 | 4 544 |
| Koregavimas dėl užsienio valiutos kursų | -229 | -656 |
| 2009 m. gruodžio 31 d. | 75 238 | 97 855 |

Sampo Life pradėjo skaičiuoti „Produktų priskyrimo koregavimas arba perrašymai tarp draudimo techninių įsipareigojimų ir finansinių įsipareigojimų“ atskirai nuo „Kitų pokyčių“ pradedant nuo 2009 metų.

3.9. Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas**3.9.1. Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas, iš viso**

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|-------------------|-------------------|
| Gyvybės draudimo atidėjiniai | 207 158 | 200 086 |
| Numatomų išmokėjimų atidėjiniai | 4 386 | 4 276 |
| Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai, iš viso | 211 544 | 204 362 |
| Perdraudikų dalis techninių atidėjinių sumoje | 1 014 | 1 221 |
| Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas, iš viso | 210 530 | 203 141 |

Prielaidų, kuriomis remiamasi vertinant draudimo įsipareigojimus, pasikeitimai nurodyti **Error! Reference source not found.** punkte.

3.9.2. Gyvybės draudimo atidėjiniai

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|-------------------|-------------------|
| 2009 m. sausio 1 d. | 200 086 | 181 784 |
| Pasirašytos draudimo įmokos | 68 069 | 71 306 |
| Draudimo išmokos | -31 213 | -19 727 |
| Produktų priskyrimo koregavimas arba perrašymai tarp draudimo techninių įsipareigojimų ir finansinių įsipareigojimų (Error! Reference source not found. ir Error! Reference source not found. pastabos) | -1 051 | 0 |
| Kiti vertės pokyčiai (įskaitant mokesčius, rizikos įmokas ir palūkanas, koregavimą dėl užsienio valiutos kursų) | -28 733 | -33 277 |
| 2009 m. gruodžio 31 d. | 207 158 | 200 086 |
| Perdraudikų dalis gyvybės draudimo atidėjinių sumoje | 162 | 288 |

3.9.3. Numatomų išmokėjimų atidėjiniai

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|-------------------|-------------------|
| Sausio 1 d. | 4 276 | 2 525 |
| Per metus išmokėta žalų suma | -31 213 | -19 727 |
| Kiti numatomų išmokėjimų atidėjinių pokyčiai (įskaitant koregavimus dėl užsienio valiutos kursų) | 31 324 | 21 478 |
| Gruodžio 31 d. | 4 386 | 4 276 |
| Perdraudikų dalis numatomų išmokėjimų techniniuose atidėjiniuose | 852 | 933 |

3.10. Prielaidų, susijusių su draudimo techniniais atidėjinais ir finansiniais įsipareigojimais, pasikeitimai

Prielaidų, naudojamų skaičiuojant atitinkamus draudimo techninius atidėjinius ir įsipareigojimus, pasikeitimai:

- a) Lietuvoje naudojama diskonto norma. Ji turi įtakos gyvybės draudimo atidėjiniams ir finansiniams įsipareigojimams pagal dalyvavimą pelne numatančias sutartis. Papildomai prie Estijos teisės aktų numatomų reikalavimų, skaičiuodama lietuvišką portfelį iki 2009 m. gruodžio 31 d. Bendrovė taip pat laikėsi Lietuvos teisės aktų numatytą apribojimą. Kiekvieną ketvirtį skelbiama nauja maksimali leidžiama diskonto norma. Pavyzdžiui, 2009 m. gruodžio 31 d. maksimali leidžiama diskonto norma buvo 2,38%. Net ir esant nustatytai normai, ji nebuvo taikoma visam portfeliui – konkrečiai konkrečiai sutarčiai taikoma norma priklauso nuo tokios sutarties sudarymo metų. Kalbant apie seniau sudarytas sutartis, maksimali norma priklauso nuo dabartinės ribos ir garantuotos normos.

Jei skaičiuojant Lietuvos portfelį būtų taikomi tik Estijos teisės aktų numatyti apribojimai ir 2009 m. gruodžio 31 d. papildomi Lietuvos teisės aktų numatyti apribojimai nebūtų buvę taikomi, tuomet 2009

m. gruodžio 31 d. draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai būtų buvę 6,5 milijonų kronų mažesni (ir vis tiek nebūtų buvę jokio trūkumo atlikus Atidėjinių pakankamumo testą).

2010 metais Bendrovė svarstys galimybę suvienodinti skirtingose šalyse taikomus tarifus.

- b) Numatomų išmokėjimų atidėjiniuose yra dvi sritys, kurios vertinamos naudojantis prielaidomis: žalos, kurios jau patirtos, bet apie kurias dar nepranešta, ir numatomos sąnaudos:

| Numatomų išmokėjimų atidėjiniai | Suma | Santykis |
|---|-------|----------|
| [vykusios žinomos žalos, dėl kurių dar neišmokėtos draudimo išmokos, kartu su pradėtais išmokėjimais (tokiais kaip išmokėjimai suėjus sutarties terminui arba nutraukus sutartį)] | 2 899 | 66 % |
| Žalos, kurios jau patirtos, bet apie kurias dar nepranešta | 1 212 | 28 % |
| Numatomos sąnaudos | 275 | 6 % |
| Iš viso | 4 386 | 100 % |

Nustatant prielaidas dėl žalu, kurios jau patirtos, bet apie kurias dar nepranešta, siekiant paskaičiuoti poveikį atidėjinių sumai naudojama turima paskiausia statistine informacija, tokia kaip laiko tarpas tarp faktiškai patirtos žalos ir pranešimo apie patirtą žalą gavimo.

Nustatant prielaidas dėl numatomų sąnaudų, naudojama turima paskiausia statistine informacija apie faktines sąnaudas dėl praeityje patirtų žalu, priskirtas tokioms žalomis.

Bendrovėje nebuvo jokių kitų reikšmingų arba esminių prielaidų, naudojamų draudimo techniniams atidėjiniams ir finansiniams įsipareigojimams įvertinti, pasikeitimų.

3.11. Atidėjinių pakankamumo testas

Pagrindinės prielaidos, kuriomis remdamasi bendrovė atlieka atidėjinių pakankamumo testą:

- *Mirtingumo tendencijos.* Naudojama vietos statistikos institucijų skelbiamais duomenimis, pakoreguotais atsižvelgiant į Bendrovės ir *Sampo Group* patirtį bei statistinius metodus. Sudarant sutartis daroma prielaida, kad bazinis mirtingumas pirmaisiais draudimo metais turėtų sumažėti 50 proc., o iki šeštųjų metų šis efektas mažės tiesiniu principu iki 25 proc.
- *Sutarčių nutraukimas prieš terminą.* Čia remiamasi Bendrovės surinkta paskiausia statistine informacija, kuri koreguojama atsižvelgiant į numatomas būsimas tendencijas, taip pat atsižvelgiama į Bendrovės veiklą ir taikomą strategiją. Nutraukiamos sutartys sudaro nuo 1,2 % iki 16 % Estijoje, nuo 0,5 % iki 8 % Latvijoje ir nuo 2 % iki 10% Lietuvoje pagal skirtingus produktus, šalį ir metus, kuriais galioja draudimo apsauga. Nutraukiamų sutarčių procentas parodo, kiek sutarčių iš tų, kurios galioja, bus nutrauktos. Taip pat, kai kurioms sutarčių grupėms buvo nustatytos prielaidos dėl dalinio sutarčių nutraukimo.
- *Diskonto norma.* Pajamingumo kreivei naudojama AAA reitingo Europos centrinio banko skelbiama dabartinė norma. Normos siekia nuo 0,38% iki 4,23 %, priklausomai nuo termino (skaičiuojama ne ilgesniam kaip trisdešimties metų terminui).
- *Sąnaudų lygis ir infliacija.* Čia remiamasi Bendrovės surinkta paskiausia statistine informacija, kuri koreguojama atsižvelgiant į numatomas būsimas tendencijas, taip pat atsižvelgiama į Bendrovės veiklą ir taikomą strategiją. Prielaidoje dėl infliacijos imta standartinė 3% norma, išskyrus Latviją, kurioje ji sumažinta iki 2,5 % penkiasdešimčiai metų.

Testas parodo, ar įsipareigojimai, apskaičiuoti remiantis būsimais pinigų srautais, yra didesni už įsipareigojimus, apskaičiuotus pagal dabartinę metodiką. Testo būdu apskaičiuoti įsipareigojimai reiškia diskontuotą būsimų mokėjimų pagal draudimo sutartį vertę (draudimo išmokos, sąnaudos), atėmus būsimų draudimo įmokų, gautinų iš draudėjų, diskontuotą vertę. Atliekant testą neatsižvelgiama į nereikšmingus būsimus sutarties ar sutarčių grupės, kurių įtaka portfeliui yra nežymi, pokyčius.

Įsipareigojimai sutarčių grupėse, atidėjiniai kuriems sudaro nežymią portfelio dalį, netestuojami. Taip pat testas nebuvo taikomas kai kuriems įsipareigojimams ir kai kurioms sutarčių grupėms, pavyzdžiui, Estijoje sudarytų investicinio gyvybės draudimo sutarčių finansiniams įsipareigojimams, kadangi finansiniai įsipareigojimai pagal šias sutartis jau buvo pripažinti tikrąja verte. Bendrovė taip pat turi teisę keisti esamiems portfeliams taikomas kainas. Jei ateityje pasirodo, kad tokioms sutartims nustatyti mokesčiai yra nepakankami, lankstus sutarčių pobūdis leidžia kainą koreguoti.

Atidėjinių pakankamumo testas parodė, kad Bendrovės atidėjiniai pagal draudimo sutartis yra pakankami.

Didžiausią įtaką testo rezultatams daro prielaidos dėl pajamingumo kreivės, antroje vietoje – prielaidos dėl numatomų sąnaudų, atsižvelgiant į infliaciją, sutarčių nutraukimo procentą ir mirtingumą. Pajamingumo kreivės, naudojamos pinigų srautams diskontuoti, pasislinkimas 0,5 procentinio punkto reikštų nedidelį trūkumą (2 954, iš viso). Tas pats nutiktų, jei mirtingumas padidėtų 1,5 karto (1 018) arba fiksuotos sąnaudos būtų 1,2 karto didesnės (1 488), arba nutrauktų sutarčių procentas padvigubėtų (1 366), lyginant su teste naudotomis prielaidomis. Fiksuotas sąnaudas veikianti infliacija sukeltų nedidelį trūkumą esant 3 procentinių punktų poslinkiui (1 079). Visi skaičiai skliausteliuose nurodo trūkumą tūkstančiais kronų. Visi šie jautrumo rodikliai skaičiuojami atskirai ir netaikomi kartu tuo pačiu metu.

3.12. Savininkų nuosavybė

Pagal Bendrovės įstatus, minimali Bendrovės įstatinio kapitalo suma yra 20 milijonų Estijos kronų, maksimali suma – 80 milijonų Estijos kronų.

2009 m. gruodžio 31 d. akcijų skaičius buvo 5 500 (5 500), vienos akcijos nominali vertė – 10 000 Estijos kronų. Visos akcijos priklauso Suomijos įmonei *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* 2009 m. gruodžio 31 d. Bendrovės akcinį kapitalą sudarė 55 000 tūkst. Estijos kronų, o Bendrovės savininkų nuosavybė iš viso buvo lygi 133 016 (112 540) tūkst. Estijos kronų.

Galimi pelno mokesčio įsipareigojimai

2009 12 31 bendrovės nepaskirstytas pelnas sudarė 22 041 tūkst. Estijos kronų (1 589 tūkst. kronų). Maksimalus pelno mokesčio įsipareigojimas, susijęs su dividendų išmokėjimu iš nepaskirstyto pelno, yra 4 629 tūkst. Estijos kronų. Todėl bendrovė gali išmokėti 17 412 tūkst. Estijos kronų grynyjū dividendų.

3.13. Pasirašytos įmokos

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|---|---------------|---------------|
| Rizikos produktai | 7 332 | 7 871 |
| Tradiciniai kaupimo produktai | 30 735 | 34 943 |
| Universalūs gyvybės draudimo produktai | 1 728 | 1 947 |
| Investicinio gyvybės draudimo sutarčių rizikos įmokos | 12 375 | 11 442 |
| Papildomas draudimas | 15 899 | 15 103 |
| Iš viso | 68 069 | 71 306 |

3.14. Grynosios persidraudimo pajamos

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|---|---------------|---------------|
| Persidraudimo įmokos | -11 750 | -11 285 |
| Perdraudikų dalis draudimo išmokose | 2 495 | 1 843 |
| Perdraudikų dalies techniniuose atidėjiniuose pokytis | 61 | -344 |
| Komisinis atlyginimas | 5 484 | 5 210 |
| Iš viso | -3 710 | -4 576 |

3.15. Pajamos iš investicijų

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|---|---------------|---------------|
| Palūkanos iš terminuotųjų indėlių | 12 344 | 9 303 |
| Palūkanos iš obligacijų ir kitų pastoviųjų pajamų vertybinių popierių | 5 830 | 7 756 |
| Dividendai | 37 | 68 |
| Palūkanos už likutį bankų sąskaitose | 74 | 337 |
| Iš viso | 18 285 | 17 464 |

3.16. Tikrosios vertės pokyčiai

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|---|---------------|----------------|
| Akcijos ir investicinių fondų vienetai | 5 840 | -9 479 |
| Obligacijos ir kiti pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai | 4 410 | -3 067 |
| Iš viso | 10 250 | -12 546 |

3.17. Realizuotasis pelnas ir nuostoliai

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|---|-------------|---------------|
| Akcijos ir investicinių fondų vienetai | 0 | -4 656 |
| Obligacijos ir kiti pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai | 264 | 460 |
| Iš viso | 264 | -4 196 |

Pirmiau pateiktose lentelėse rodomi rezultatai yra rezultatai finansinio turto, apskaitomo tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje, kaip nurodoma pirminio priskyrimo metu.

3.18. Pajamos iš mokesčių

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|---|---------------|---------------|
| Įsigijimo mokesčiai | 10 910 | 16 261 |
| Pratęsimo mokesčiai | 27 421 | 29 049 |
| Termino pasibaigimo ir anuliavimo mokesčiai | 4 176 | 4 162 |
| Kiti mokesčiai | 13 | 7 |
| Iš viso | 42 520 | 49 479 |

3.19. Kitos pajamos

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|--|--------------|---------------|
| Tarpininkavimo komisiniai už fondų vienetus | 9 712 | 10 899 |
| Pardavimo komisiniai pagal kitas draudimo sutartis | 24 | 36 |
| Kitos pajamos (iš materialiojo turto pardavimo, keitimo kursų) | 178 | 261 |
| Iš viso | 9 914 | 11 196 |

3.20. Draudimo išmokos ir techninių atidėjinių pokytis

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|---|---------------|---------------|
| Žalos ir išmokos pasibaigus sutarčiai | 13 467 | 10 927 |
| Išperkamosios sumos | 17 747 | 8 800 |
| Žalų sureguliuojimo sąnaudos (Error! Reference source not found. pastaba) | 3 921 | 2 708 |
| Draudimo išmokos ir žalų sureguliuojimo sąnaudos, iš viso | 35 134 | 22 435 |
| Perdraudikų dalis draudimo išmokose | -2 495 | -1 843 |
| Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, išskyrus persidraudimo dalį | 32 639 | 20 592 |
| Gyvybės draudimo atidėjinių padidėjimas | 8 146 | 18 595 |
| Numatomų išmokėjimų atidėjinių padidėjimas | 114 | 1 761 |
| Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, iš viso | 8 260 | 20 356 |
| Perdraudikų dalies techniniuose atidėjiniuose pokytis | 61 | -344 |
| Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, išskyrus persidraudimo dalį | 8 321 | 20 012 |
| | 40 959 | 40 604 |

**Draudimo išmokos ir techninių atidėjinių pokytis, išskyrus
persidraudimo dalį**

3.21. Investicinio gyvybės draudimo finansinių įsipareigojimų ir turto vertės pokytis

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|--|-------------|---------------|
| Investicinio gyvybės draudimo finansinių įsipareigojimų pokytis dėl vienetų kainų pokyčių ir kitų pasikeitimų (Error! Reference source not found. pastaba) | -297 037 | 749 938 |
| Investicinių gyvybės draudimo sutarčių vertės pokytis (Error! Reference source not found. pastaba) | 296 215 | -758 647 |
| Iš viso | -822 | -8 709 |

2008 metais „Kiti pokyčiai“ taip pat apėmė perrašymus tarp įsipareigojimų ir produktų rūšių. 2008 metais tai nebuvo vertinama atskirai. Likusi sritis, t.y. „Pokytis dėl vienetų kainų pokyčių“ įsipareigojimų dalyje ir „Investicijų pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis vertės pokytis“ turto dalyje palyginimas, rodo investicinės rizikos sumą, kurią *Sampo Life* prisiėmė pagal investicinio gyvybės draudimo produktus atsižvelgdama į kainą ir gaunamą naudą. Bendrovė jungia smulkius sandorius. Ši procedūra gali Bendrovei atnešti nedidelį pelną arba nuostolį. Pelno (nuostolio) ataskaitoje tai įeina į straipsnį „Tikrosios vertės pokyčiai“.

3.22. Sąnaudos

Sąnaudos pagal jų šaltinį

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|------------------------------------|---------------|---------------|
| Darbuotojų sąnaudos | 47 766 | 46 993 |
| Komisinis atlyginimas tarpininkams | 4 686 | 6 895 |
| Patalpų sąnaudos | 7 404 | 6 772 |
| Biuro sąnaudos | 2 504 | 3 266 |
| Nusidėvėjimas | 1 671 | 1 328 |
| Kitos sąnaudos | 17 536 | 21 446 |
| Iš viso | 81 567 | 86 700 |

Sąnaudos pagal gyvavimo ciklą

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|-----------------------------|---------------|---------------|
| Įsigijimo sąnaudos | 37 792 | 42 906 |
| Administracinės sąnaudos | 36 207 | 38 341 |
| Žalų suregulavimo sąnaudos | 3 921 | 2 708 |
| Investicinės sąnaudos | 3 647 | 2 745 |
| Iš viso | 81 567 | 86 700 |

3.23. Pelno mokesčio sąnaudos

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | Latvija | Lietuva | Estija | Iš viso |
|---|---------------|---------------|--------------|---------------|
| Pelnas prieš apmokestinimą | -4 761 | 23 968 | 1 245 | 20 452 |
| Pelno mokesčio tarifas | 15% | 20% | | |
| Apskaičiuotas pelno mokestis | -714 | 4 794 | 0 | 4 080 |
| Mokesčio padidėjimas ar sumažėjimas dėl: | | | | |
| neleidžiamų atskaitymų | 22 | 4 718 | 0 | 4 740 |
| neapmokestinamųjų pajamų | 0 | -9 286 | 0 | -9 286 |
| nepripažinto atidėtojo mokesčio turto | 692 | -226 | 0 | 466 |
| Pelno mokesčio sąnaudos, iš viso | 0 | 0 | 0 | 0 |

3.24. Veiklos nuoma

Bendrovė nuomojasi patalpas ir automobilius pagal veiklos nuomos sutartis. Nuomos mokesčiai pripažįstami sąnaudomis tą laikotarpį, kurį jie mokami.

| <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|-----------------------------|--------------|--------------|
| Patalpos | 4 786 | 5 005 |
| Automobiliai | 1 205 | 1 208 |
| Iš viso | 5 991 | 6 213 |

Gruodžio 31 d. apskaičiuoti būsimi minimalūs įsipareigojimai pagal nuomos sutartis:

| | |
|--|--------------|
| Mokėtini per vienerius metus | 1 919 |
| Ilgiau nei per vienerius metus, bet ne ilgiau kaip per penkerius | 58 |
| Iš viso | 1 977 |

3.25. Sandoriai su susijusiomis šalimis

3.25.1. Sandoriai su Valdybos ir Stebėtojų tarybos nariais

Stebėtojų tarybos nariams atlyginimas už veiklą Taryboje ar išmokos atsistatydinus iš Tarybos narių nemokamos. Valdybos nariams pagal paslaugų sutartis 2009 m. išmokėta iš viso 6 736 (2007 m.: 6 883) tūkst. Estijos kronų. Sutartyje nustatyta maksimali atsistatydinimo išmokų suma yra 3 864 tūkst. kronų.

3.25.2. Kiti sandoriai su susijusiomis šalimis

| TURTAS <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 12 31 | 2008 12 31 |
|--|-------------------|-------------------|
| Gautinos persidraudimo sumos | | |
| <i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė) | 5 942 | 5 568 |
| Finansinis turtas | | |
| Finansinis turtas, užregistruotas tikraja verte PNA | | |
| <i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė) | 346 366 | 28 532 |
| Kitos gautinos sumos | | |
| <i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė) | 2 | 13 |
| Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos | | |
| <i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė) | 80 | 171 |
| <i>Sampo plc.</i> (pagrindinė bendrovė) | 222 | 163 |
| ĮSIPAREIGOJIMAI <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 31.12.2009 | 31.12.2008 |
| Mokėtinų draudimo sumos | | |
| <i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė) | 3 007 | 3 140 |
| Sukauptos sąnaudos ir būsimųjų laikotapių pajamos | | |
| <i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė) | 15 | 22 |

| PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA <i>tūkst. Estijos kronų</i> | 2009 | 2008 |
|--|--------|--------|
| Persidraudimo įmokos | | |
| <i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė) | 11 750 | 11 285 |
| Perdraudimo komisiniai mokesčiai | | |
| <i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė) | 5 484 | 5 210 |
| Kitos pajamos | | |
| <i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė) | 24 | 36 |
| <i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė) | 1 265 | 0 |
| Perdraudikų dalis draudimo išmokose | | |
| <i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė) | 2 560 | 2 186 |
| Sąnaudos | | |
| Komisinis atlyginimas tarpininkams <i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė) | 10 | 34 |
| Transporto sąnaudos <i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė) | 181 | 123 |
| Kitos sąnaudos <i>Mandatum Life Insurance Company Ltd.</i> (pagrindinė bendrovė) | 418 | 352 |
| <i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė) | 1 138 | 574 |
| <i>Sampo plc.</i> (pagrindinė bendrovė) | 567 | 753 |

**Sampo Life* siūlo ir parduoda *Mandatum Life* investicinius krepšelius savo pačios sudaromoms investicinio gyvybės draudimo sutartims pagal *SE Sampo Life* ir *Mandatum Life Ltd* sudarytą kapitalo išpirkimo operacijų (capital redemption) sutartį. *Sampo Life* investuoja klientų turtą į šią sutartį susietą su *Mandatum Life* krepšeliais.

3.25.3. **Nebalansinis turtas**

Smulkūs turto vienetai priskiriami nebalansiniams straipsniams. Tai turto vienetai, neįtraukti į ilgalaikį turtą pagal įsigijimo kainą ar kitus kriterijus, o įtraukti į įsigijimo sąnaudas, bet naudojami veiklai ilgus laikotarpius. Daugumą tokio smulkaus turto sudaro kompiuteriai, telekomunikacijų įrengimai ir įranga. Tokie vienetai registruojami smulkaus turto registre.

IV. Audito ataskaita

ERNST & YOUNG

Ernst & Young Baltic AS

Ravala 4 10143 Tallinn Eesti

Tel.: +372 611 4610 Faks: +372 611 4611
Tallinn(\$>ee. ey.com www.ey.com/ee

Ariregistri kood 10877299
KMKR: EE 100770654

Ernst & Young Baltic AS

Ravala 4 10143 Tallinn Estonia

Phone.:+372 611 4610 Fax:+372 611 4611
Tallinnfee.ey.com www.ey.com/ee

Code of legal entity 10877299 VAT payer code
EE 100770654

Vertimas iš estų kalbos

NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS ATASKAITA

SE Sampo Life Insurance Baltic akcininkams

Mes patikrinome *SE Sampo Life Insurance Baltic* finansines ataskaitas, kurias sudaro 2009 m. gruodžio 31 d. balansas, bendrųjų pajamų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ir pinigų srautų ataskaitos už minėtą dieną pasibaigusius metus, taip pat reikšmingų apskaitos principų santrauka ir kitos paaiškinamojo rašto pastabos. Patikrintos finansinės ataskaitos, esančios toliau einančiuose puslapiuose, pridedamos prie šios ataskaitos.

Vadovybės atsakomybė už finansines ataskaitas

Vadovybė atsako už šių finansinių ataskaitų parengimą ir tinkamą pateikimą pagal Europos Sąjungos patvirtintus Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus. Tokia atsakomybė apima vidinės kontrolės procedūrų, leidžiančių parengti finansines ataskaitas, kuriose nebūtų jokių esminių neteisingų tvirtinimų, atsiradusių dėl sukčiavimo arba klaidos, ir tinkamai jas pateikti, kūrimą, įgyvendinimą ir jų laikymąsi; tinkamų apskaitos principų parinkimą ir taikymą; prognozavimą apskaitos tikslais, kuris būtų tinkamas atsižvelgiant į esamas aplinkybes.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų atsakomybė yra pareikšti savo nuomonę apie šias finansines ataskaitas remiantis mūsų atliktu auditu. Audita atlikome pagal Tarptautinius audito standartus. Šie standartai reikalauja, kad laikytumėmės etikos reikalavimų, planuotume ir atliktume auditą taip, kad gautume pakankamai įrodymų dėl to, ar finansinėse ataskaitose nėra jokių esminių neteisingų tvirtinimų.

Audito metu atliekamos procedūros, kuriomis siekiama gauti audito įrodymus apie finansinėse ataskaitose nurodytas sumas ir atskleistą informaciją. Procedūros parenkamos auditoriaus sprendimu, įskaitant esminių neteisingų tvirtinimų, galinčių atsirasti finansinėse ataskaitose dėl sukčiavimo arba klaidos, rizikos vertinimą. Atlikdamas tokius rizikos vertinimus, auditorius nagrinėja, ar vidinė kontrolė užtikrina, kad įmonė parengtų ir tinkamai pateiktų finansines ataskaitas, kad galėtų planuoti tokias audito procedūras, kurios būtų tinkamos esamomis aplinkybėmis. Tačiau tokių veiksmų tikslas nėra pareikšti nuomonę apie įmonės vidinės kontrolės veiksmingumą. Audito metu taip pat vertinamas taikytų apskaitos principų tinkamumas bei tai, ar vadovybės prognozavimas apskaitos tikslais yra pagrįstas, bei vertinamas bendras finansinių ataskaitų pateikimas.

Tikime, kad mūsų gauti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami, kad galėtume jais remtis pateikdami savo audito išvadą.

Išvada

Mūsų nuomone, finansinės ataskaitos visais esminiais atžvilgiais tinkamai atspindi *SE Sampo Life Insurance Baltic* finansinę padėtį 2009 m. gruodžio 31 d., taip pat jos finansinius rezultatus už minėtą dieną pasibaigusius metus ir jos pinigų srautus tokiais metais pagal Europos Sąjungos patvirtintus Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus.

Talinas, 2010 m. balandžio 21 d.

/Parašas/

Ivar Kiigemägi
Ernst & Young Baltic AS

/Parašas/

Tiina Sõmer
įgaliotas auditorius

Ernst & Young Global įmonių grupės narė

V. Pasiūlymas dėl pelno paskirstymo

Bendrovės nepaskirstytasis pelnas:

| | | |
|----------------------------------|------------|---------------|
| 2009 metų grynas pelnas | 20 452 160 | Estijos kronų |
| Nepaskirstytasis pelnas, iš viso | 22 041 077 | Estijos kronų |

Valdyba siūlo paskirstyti 1 022 608 Estijos kronų į įstatymuose numatytą rezervą ir pridėti 19 429 552 Estijos kronų prie nepaskirstytojo pelno.

| | | | |
|---------------------|----------------------|-----------|------------|
| Imre Madison | Valdybos pirmininkas | (parašas) | 2010-04-15 |
| Erkki Sadam | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Uldis Mucinieks | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Rytis Ambrazevičius | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Ilona Stare | Valdybos narė | (parašas) | 2010-04-15 |
| Rasa Kasperavičiūtė | Valdybos narė | (parašas) | 2010-04-15 |
| Paul Lukka | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Timo Pursiala | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |

VI. Valdybos narių ir Stebėtojų tarybos narių parašai

Šią 2009 m. vadovybės ataskaitą ir metines finansines ataskaitas parengė Bendrovės Valdyba.

Valdybos sudarytą metinę ataskaitą sudaro vadovybės ataskaita, metinių finansinių ataskaitų rinkinys, pasiūlymas dėl nuostolio padengimo ir audito ataskaita. Bendrovės Stebėtojų taryba peržiūrėjo metinę atskaitomybę ir patvirtino ją kaip teiktiną visuotiniam akcininkų susirinkimui.

| | | | |
|---------------------|-------------------------------|-----------|------------|
| Imre Madison | Valdybos pirmininkas | (parašas) | 2010-04-15 |
| Erkki Sadam | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Uldis Mucinieks | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Rytis Ambrazevičius | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Ilona Stare | Valdybos narė | (parašas) | 2010-04-15 |
| Rasa Kasperavičiūtė | Valdybos narė | (parašas) | 2010-04-15 |
| Paul Lukka | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Timo Pursiala | Valdybos narys | (parašas) | 2010-04-15 |
| Timo Laitinen | Stebėtojų tarybos pirmininkas | (parašas) | 2010-04-20 |
| Risto Honkanen | Stebėtojų tarybos narys | (parašas) | 2010-04-23 |
| Petri Vieraankivi | Stebėtojų tarybos narys | (parašas) | 2010-04-23 |

VII. Pardavimo pajamos pagal EMTAK 2008

| EMTAK | Veiklos sritis | Iš viso |
|--------------|-----------------------|---------------------------|
| 65111 | Gyvybės draudimas | 68 068 968 Estijos kronos |